

# **STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRÓJECKIEGO DO ROKU 2030**

**- projekt do konsultacji społecznych -**



Grójec, sierpień 2022 r.

**Opracowanie:**

Starostwo Powiatowe w Grójcu we współpracy z firmą analityczno-doradczą MM CONSULT spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Warszawie.



MM Consult sp. z o.o.

**Adnotacja:**

Usuwanie barier i zapewnienie dostępności dla wszystkich obywateli, w tym przede wszystkim osób doświadczających trudności w mobilności czy percepcji, stanowi jedno z kluczowych zadań państwa urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej. Niniejszy dokument nie został wyjustowany celem zapewnienia większej dostępności dla osób z niepełnosprawnością wzrokową.

Dokument został opracowany zgodnie ze standardami określonymi w Programie Dostępność Plus 2018-2025 mając na uwadze realizację przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1062).

## Spis treści

Rozdział I. Wprowadzenie .....	4
Rozdział II. Uwarunkowania rozwoju powiatu .....	6
Podrozdział II.1. Ogólna charakterystyka powiatu .....	6
Podrozdział II.2. Budżet powiatu .....	7
Podrozdział II.3. Uwarunkowania społeczne .....	9
Podrozdział II.4. Uwarunkowania gospodarcze .....	27
Podrozdział II.5. Uwarunkowania techniczne .....	40
Podrozdział II.6. Uwarunkowania środowiskowe .....	48
Rozdział III. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej .....	56
Rozdział IV. Analiza SWOT .....	62
Rozdział V. Misja i wizja rozwoju powiatu .....	67
Rozdział VI. Cele strategiczne i operacyjne powiatu .....	68
Rozdział VII. Zgodność celów strategicznych na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim .....	70
Rozdział VIII. Kierunki rozwoju powiatu .....	75
Rozdział IX. System realizacji Strategii .....	84
Rozdział X. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko .....	84
Spis map, schematów, tabel i wykresów .....	86

## Rozdział I. Wprowadzenie

Strategia rozwoju powiatu oznacza koncepcję funkcjonowania powiatu w dłuższym okresie, tj. w perspektywie kilku lat. Zawierać ona powinna główne cele rozwojowe, środki prowadzące do ich realizacji, a także sposoby i reguły zachowania podmiotów zaangażowanych w jej realizację. Strategia powinna koncentrować się na podstawowych i najważniejszych problemach powiatu, warunkujących jego rozwój społeczny i gospodarczy. Zadaniem Strategii rozwoju powiatu jest stworzenie podstaw do:

- sprawnego, skutecznego i efektywnego zarządzania powiatem przez jego władze, tak w dłuższym jak i w krótszym horyzoncie czasu, w tym koordynowania i zapewnienia zgodności działań bieżących z perspektywicznymi,
- przygotowania władz samorządowych do działań w sytuacji niepewności i ryzyka, wynikających ze zmniejszenia się uwarunkowań rozwojowych,
- stwarzania warunków do przełamywania barier rozwojowych, a także eliminowania różnorodnych konfliktów pojawiających się w toku rozwoju powiatu,
- pozyskiwania przez władze powiatowe środków finansowych ze źródeł zewnętrznych na realizację przewidzianych w strategii przedsięwzięć inwestycyjnych,
- promocji powiatu i stymulowania rozwoju lokalnej gospodarki.

Obowiązująca Strategia Rozwoju Powiatu na lata 2004-2020 przyjęta uchwałą nr XVIII/153/2004 Rady Powiatu Grójeckiego w dniu 20 lipca 2004 r. straciła swoją ważność, stąd potrzeba opracowania nowego dokumentu, który będzie wyznaczał kierunki strategicznego działania do roku 2030. Opracowana Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego do roku 2030 (zwana dalej Strategią) jest podstawowym dokumentem programowym ukierunkującym politykę Samorządu Powiatowego w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego, technicznego i środowiskowego.

Ustawa z 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju określa wymogi dotyczące zakresu dokumentu strategicznego w procesie planowania rozwoju. Najważniejsze z nich to m.in. diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej w odniesieniu do zakresu objętego programowaniem strategicznym, sformułowanie priorytetów oraz celów szczegółowych w nawiązaniu do strategii rozwoju wyższych szczebli, wskaźniki osiągnięcia celów, sposób monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia celów, źródła finansowania realizacji programów oraz podstawowe założenia systemu wdrażania strategii. Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego do 2030 roku spełnia wyżej wymienione kryteria. Cele Strategii obejmują kilka obszarów:

Dostosowanie kierunków rozwoju powiatu do zmieniających się wyzwań lokalnych, regionalnych, krajowych i międzynarodowych, potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz do warunków prawnych i finansowych, związanych z funkcjonowaniem Samorządu Powiatowego.

Uwzględnienie w programowaniu rozwoju powiatu założeń dokumentów strategicznych wyższego rzędu, takich jak: Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze oraz obowiązujących strategii rozwoju na poziomie krajowym i europejskim.

Przedstawienie aktualnej diagnozy stanu powiatu grójeckiego, uwzględniającej dotychczasową dynamikę, najnowsze trendy oraz prognozy na najbliższe lata.

Na podstawie diagnozy określenie głównych wyzwań i priorytetów rozwoju powiatu.

Wskazanie celów strategicznych i operacyjnych rozwoju powiatu oraz odpowiadających im działań podejmowanych przez jednostki organizacyjne powiatu i współpracujące z nim służby publiczne, instytucje zarządzające, podmioty komercyjne oraz organizacje pozarządowe.

Określenie zasad wdrażania Strategii oraz monitoringu i ewaluacji działań podejmowanych w ramach jej realizacji.

Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego do roku 2030 pełni trzy zasadnicze funkcje:

- operacyjną – w stosunku do kluczowych zadań realizowanych przez Samorząd Powiatowy,
- integracyjną – w odniesieniu do jednostek administracji publicznej, mieszkańców, organizacji społecznych i podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu grójeckiego w zakresie osiągnięcia wspólnych celów rozwojowych oraz
- informującą – społeczności i władze lokalne oraz różne instytucje i podmioty działające w powiecie o kierunkach rozwoju przyjętych przez powiat grójecki w perspektywie kilku lat.

Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego 2030 to dokument skierowany nie tylko do władz, administracji i mieszkańców gmin wchodzących w skład powiatu, ale też i organizacji pozarządowych oraz jednostek administracji publicznej wszystkich szczebli, działających na terenie powiatu. Wyznacza cele strategicznego działania w obszarze społeczno-gospodarczym oraz przestrzenno-funkcjonalnym. Stanowi kierunkowskaz działań podejmowanych przez władze powiatu. Jej założenia są spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu, co przyczynia się do osiągnięcia zaplanowanych celów strategicznych w województwie mazowieckim. Strategia będzie podlegać systematycznemu monitorowaniu i ewaluacji. Dzięki nim uniknie się problemu dezaktualizacji założeń Strategii w okresie jej obowiązywania.

## Rozdział II. Uwarunkowania rozwoju powiatu

*Uwarunkowania rozwoju powiatu to część charakteryzująca powiat pod względem społeczno-gospodarczym. Zawiera opis stanu faktycznego, odnosi się do uwarunkowań społecznych, gospodarczych, technicznych oraz środowiskowych. Przedstawia również możliwości finansowe powiatu na podstawie charakterystyki budżetu jakim dysponuje powiat. Uwarunkowania rozwoju powiatu stanowią o jego potencjale rozwojowym oraz wskazują kierunki dalszej polityki rozwoju społeczno-gospodarczego.*

### Podrozdział II.1. Ogólna charakterystyka powiatu

Powiat grójecki położony jest na pograniczu Wysoczyzny Rawskiej i Równiny Warszawskiej (Nizina Mazowiecka), 45 km na południe od Miasta st. Warszawy. Obszar powiatu stanowią niziny z dużymi deniwelacjami terenu. Powiat zajmuje powierzchnię 1 268,82 km<sup>2</sup>, liczba ludności wynosi ogółem 97,4 tys. osób. Powiat grójecki graniczy z powiatami: białobrzeskim, kozienickim, garwolińskim, otwockim, piaseczyńskim, pruszkowskim, grodziskim, żyrardowskim, tomaszowskim, rawskim, opoczyńskim i przysuskim. Naturalne granice administracyjne wytyczają od wschodu rzeka Wisła, a od południa rzeka Pilica (pozostałe granice są granicami sztucznymi). Główną sieć wodną tworzy rzeka Pilica i Jeziorka wraz z dopływami. Powiat grójecki leży w malowniczej krainie największego w kraju i Europie zwartej rejonu sadowniczego. Dogodne położenie na przecięciu najważniejszych arterii drogowych i linii kolejowych kraju sprawia, że powiat grójecki (podobnie jak całe województwo mazowieckie) posiada dobrze rozwiniętą sieć komunikacyjną.

Mapa 1 Położenie powiatu grójeckiego



Źródło: Oficjalna strona internetowa powiatu grójeckiego: [Grójec](http://grójec.pl) (dostęp: 12.07.2022 r.)

Powiat grójecki jest jednym z większych powiatów w województwie mazowieckim. Jego zachodnia granica stanowi jednocześnie granicę z województwem łódzkim. Powiat tworzy dziesięć gmin:

- Gmina miejsko – wiejska Grójec o powierzchni 12 064 ha,
- Gmina miejsko-wiejska Warka o powierzchni 20 117 ha,
- Gmina wiejsko-miejska Nowe Miasto nad Pilicą o powierzchni 15 847 ha,
- Gmina wiejsko-miejska Mogielnica o powierzchni 14 156 ha,
- Gmina wiejska Belsk Duży o powierzchni 10 784 ha,
- Gmina wiejska Błędów o powierzchni 13 523 ha,
- Gmina wiejska Chynów o powierzchni 13 707 ha,
- Gmina wiejska Goszczyn o powierzchni 5 699 ha,
- Gmina wiejska Jasieniec o powierzchni 10 783 ha,
- Gmina wiejska Pniewy o powierzchni 10 205 ha.

Położenie powiatu grójeckiego pomiędzy subregionem radomskim a województwem łódzkim, jest dla powiatu grójeckiego dość ważne. W tym kontekście warto zauważyć, że zarówno Radom, jak i Łódź oraz przede wszystkim Warszawa to ośrodki przemysłowe, które są ośrodkami dającymi możliwości rozwojowe w zakresie infrastruktury i rozwoju społecznego powiatu. Specyfiką powiatu grójeckiego jest stosunkowo niskie bezrobocie i gospodarka oparta przede wszystkim na sadownictwie i przetwórstwie.

## Podrozdział II.2. Budżet powiatu

Planowane dochody budżetu powiatu grójeckiego na 2021 r. wg uchwały nr XXXII/209/2020 Rady Powiatu Grójeckiego z dnia 30 grudnia 2020 r. wynosiły 117,5 mln zł. W wyniku dokonanych zmian plan dochodów został określony w wysokości 153,5 mln zł. Wykonanie dochodów wyniosło 149,8 mln zł, co stanowi 97,56 % planu. Z kolei - planowane wydatki budżetu powiatu grójeckiego na 2021 r. wg uchwały nr XXXII/209/2020 Rady Powiatu Grójeckiego z dnia 30 grudnia 2020 r. wynosiły 125 mln zł. W wyniku zmian wprowadzonych na przestrzeni 2021 r., plan wynosił 151,6 mln zł. Wykonanie stanowiło kwotę 145,1 mln zł., tj. 95,72 % w stosunku do planu. Stan finansów powiatu grójeckiego w 2021 r. przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1 Finanse powiatu grójeckiego w 2021 [w tys. zł.]

Dochody i wydatki budżetowe	rok 2021
Dochody ogółem	149 831
Dochody własne	55 338
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	36,93%
Wydatki ogółem	145 187
Wydatki majątkowe	23 605
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	16,26%
Zadłużenie ogółem na 31.12.2021 r.	24 105

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 13.

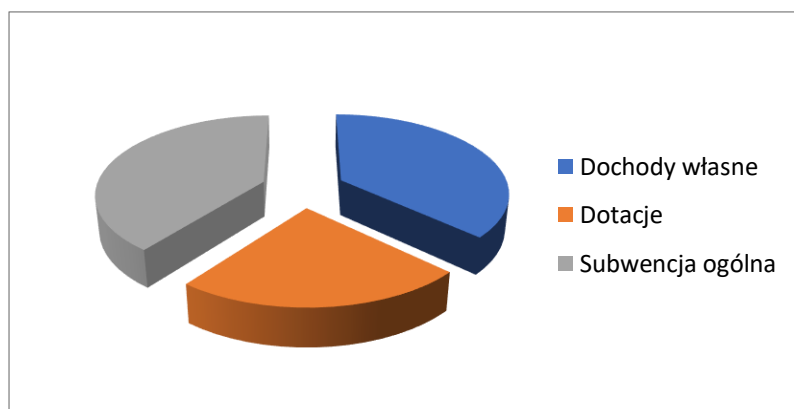
Tabela 2 Dochody i wydatki z budżetu powiatu w latach 2020 i 2021 [w tys. zł.]

Wyszczególnienie	rok 2020	rok 2021	Dynamika zmian
<b>Dochody</b>			
Dochody ogółem	126 987	149 831	117,99%
Dochody z PIT	24 127	26760	110,91%
Dochody z CIT	1 559	1 555	99,74%
<b>Wydatki</b>			
Wydatki ogółem	124 914	145 187	116,23%
Wynik budżetu	x	4 645	x
Nadwyżka operacyjna	x	13 345	x
Pozyskane i wykorzystane dotacje na realizację programów finansowanych z udziałem środków unijnych	x	1 896	x
Dochody z majątku, w tym ze sprzedaży	x	311 (20)	x

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 13-14.

W 2021 r. uzyskano dochody ogółem w kwocie 149,8 mln zł, co stanowiło 97,56% planu rocznego. Dochody majątkowe wyniosły 14,9 mln zł i stanowiły 9,95% dochodów ogółem. Dochody bieżące wyniosły 134,9 mln zł i stanowiły 90,05% dochodów ogółem. Najwyższy udział w dochodach ogółem stanowi subwencja ogólna.

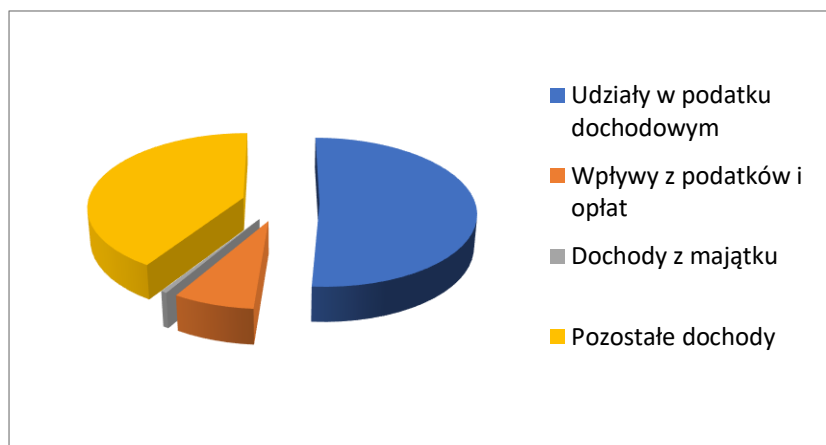
Wykres 1 Podział dochodów według źródeł



Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 17.



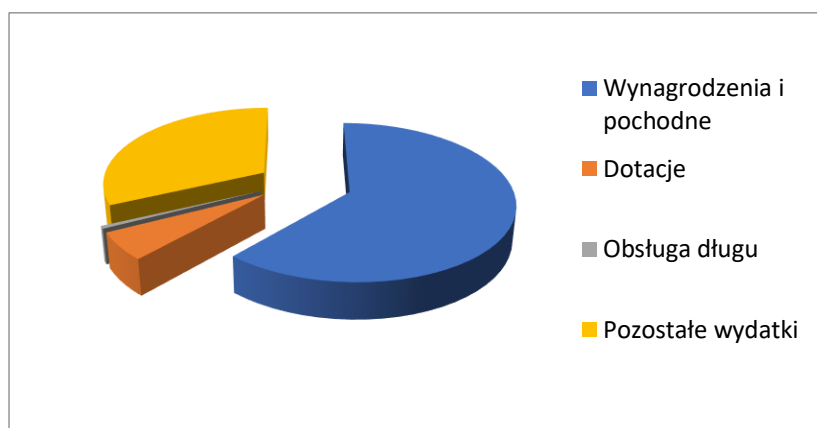
Wykres 2 Dochody własne



Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 17.

W 2021 r. wydatki ogółem wyniosły 145,1 mln zł co stanowiło 95,72 % planu rocznego. Wydatki majątkowe wyniosły 23,6 mln zł i stanowiły 16,26 % wydatków ogółem. Wydatki bieżące wyniosły 121,5 mln zł i stanowiły 83,74 % wydatków ogółem. Najwyższy udział w wydatkach bieżących zajmują wynagrodzenia i pochodne.

Wykres 3 Wydatki bieżące



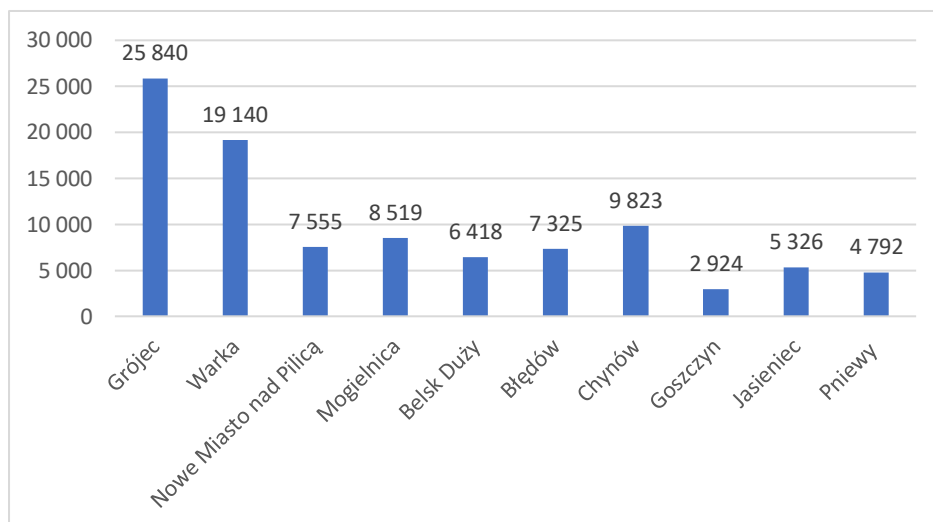
Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 18.

### Podrozdział II.3. Uwarunkowania społeczne

#### Demografia i procesy demograficzne

Zasoby ludzkie stanowią jeden z podstawowych czynników przyciągających kapitał zagraniczny i wzmacniających lokalną gospodarkę. Na koniec 2021 r. na terenie powiatu grójeckiego mieszkało 97 385 osób, w tym 49 602 kobiety (50,9%) i 47 783 mężczyzn (49,1%). Najwięcej osób w powiecie zamieszkuje Gminę Grójec (25 840 osób) oraz Gminę Warka (19 140 osób). Najmniej mieszkańców natomiast zamieszkuje Gminę Goszczyn (2 924 osoby) i Gminę Pniewy (4 792 mieszkańców). Obszar miejski w 2021 r. zamieszkiwało 34 339 osób, z kolei na obszarze wiejskim było 63 046 mieszkańców.

Wykres 4 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu grójeckiego



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W analizowanym okresie lat 2017-2021 liczba osób zamieszkująca gminy w powiecie grójeckim uległa zmniejszeniu łącznie o 1 316 mieszkańców, gdzie największy spadek liczby ludności odnotowano wśród osób w wieku produkcyjnym. Analiza liczby osób wg grup funkcjonalnych wykazała, że na przestrzeni ostatnich 5 lat nieznacznie zwiększyła się liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i znacznie w wieku poprodukcyjnym, a zmniejszyła się liczba w wieku produkcyjnym (o prawie 2%).

Tabela 3 Liczba mieszkańców wg grup funkcjonalnych w latach 2017-2021

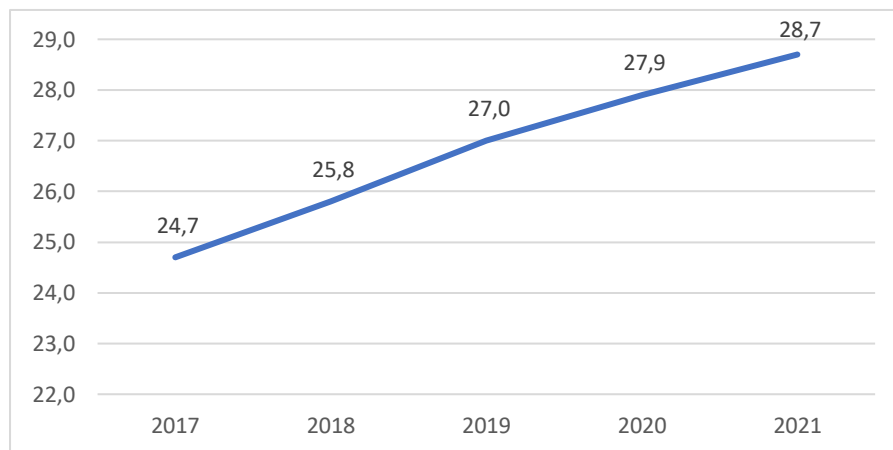
Rok	Liczba mieszkańców ogółem	Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym		Liczba osób w wieku produkcyjnym		Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	
		%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
2017	98 701	16,13	15 918	63,47	62 649	20,40	20 134
2018	98 451	16,27	16 021	62,68	61 711	21,04	20 719
2019	98 311	16,26	15 989	62,16	61 106	21,58	21 216
2020	97 979	16,24	15 912	61,82	60 569	21,94	21 498
2021	97 385	16,19	15 768	61,57	59 959	22,24	21 658

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Zjawisko zachodzących zmian demograficznych, w kontekście starzenia się społeczeństwa polskiego i wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym, jest charakterystyczne dla całej Polski. Również w powiecie grójeckim odnotowuje się w ostatnich latach wysoki i stały wzrost liczby osób starszych. Przewiduje się, że w kontekście starzejącego się społeczeństwa polityka społeczna rozwoju gmin i powiatów powinna dążyć do zapewnienia odpowiednich warunków zaspokajania potrzeb osób starszych (w tym usługi opiekuńcze, opiekę instytucjonalną dla osób zależnych, ośrodki wsparcia w postaci dostępu do domów i klubów

seniora m.in.). Zjawisko to będzie się pogłębiać ze względu na zauważalny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym. Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w powiecie grójeckim wzrósł na przestrzeni 5 lat o 4 punkty procentowe, przyjmując w 2021 r. wartość 28,7%.

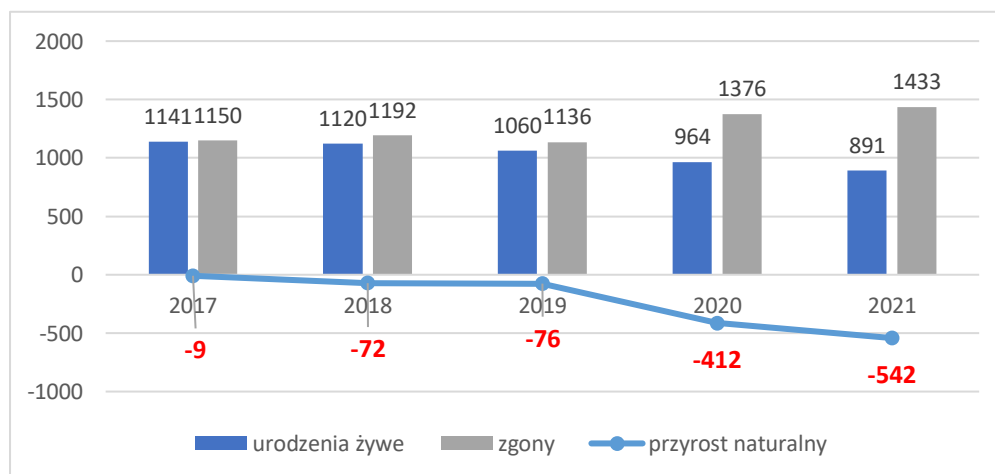
Wykres 5 Współczynnik obciążenia demograficznego w powiecie w latach 2017-2021 [%]



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Powiat grójecki charakteryzuje się ujemnym przyrostem naturalnym, który utrzymuje się od kilku lat i ma tendencję pogłębiającą się, co oznacza, że z każdym rokiem wskaźnik przyrostu naturalnego przyjmuje wartości ujemne. W 2017 r. wskaźnik ten wynosił -9 osób, a w roku 2021 przyjął wartość na poziomie -542 osoby. Powiat charakteryzuje się wzrastającą liczbą zgonów, a także powolnym spadkiem liczby nowych urodzeń. Wzrost wskaźnika odnotowanych zgonów w roku 2020 i w 2021 mógł być spowodowany panującą pandemią w Polsce.

Wykres 6 Przyrost naturalny w powiecie grójeckim w latach 2017-2021

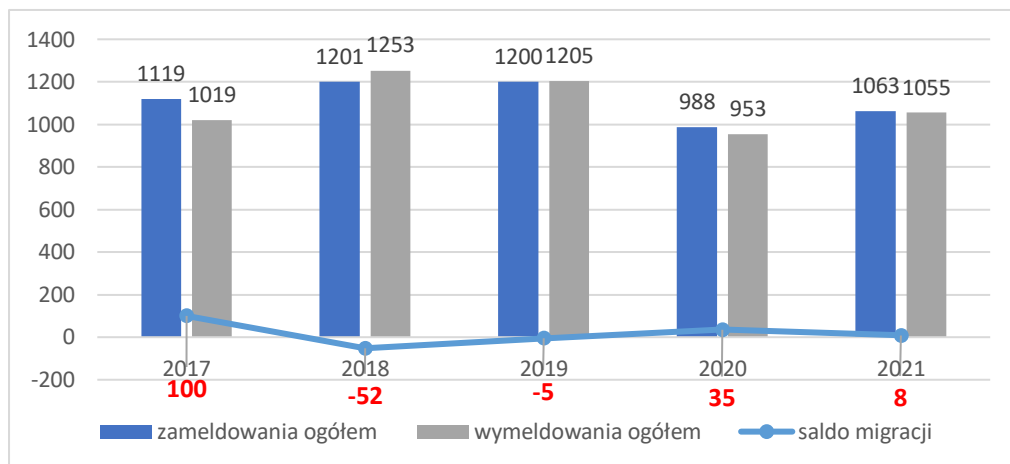


Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Województwo mazowieckie to obszar, który przyciąga szczególnie młode osoby, gdyż zaspokaja potrzeby społeczno-gospodarcze. W niektórych powiatach na terenie województwa odnotowuje się systematyczny wzrost liczby mieszkańców, który wynika z dodatniego salda migracji. W powiecie grójeckim wskaźnik salda migracji w analizowanych

latach 2017-2021 przyjmował różne wartości, choć warto podkreślić, iż tylko w 2018 i w 2019 r. przyjął on wartości ujemne. Oznacza to, że nie odnotowuje się w powiecie drastycznych zmian ludności wynikających z migracji mieszkańców. W 2021 r. odnotowano 1 063 zameldowań oraz 1 055 wymeldowań, a saldo migracji wynosiło 8 osób.

Wykres 7 Saldo migracji w powiecie grójeckim w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

### System edukacji w powiecie

Zgodnie z m.in. 8 ust. 16 ustawy Prawo oświatowe z dnia 14 grudnia 2016 r. (tj. Dz. U. z 2021 r. poz. 1082 z późn. zm.) zakładanie i prowadzenie publicznych szkół podstawowych specjalnych, szkół ponadpodstawowych, w tym integracyjnych oraz z oddziałami integracyjnymi lub specjalnymi, szkół sportowych i mistrzostwa sportowego oraz placówek wymienionych w m.in. 2 pkt. 3 – 8 należy do zadań własnych powiatu. Dostęp do edukacji ponadpodstawowej zaspokaja potrzeby mieszkańców, gdyż powiat grójecki jest organem prowadzącym dla 11 szkół i placówek oświatowych, w tym:

- 2 liceów ogólnokształcących (Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Skargi w Grójcu, Liceum Ogólnokształcącego im. Piotra Wysockiego w Warce),
- 3 zespołów szkół ponadpodstawowych (Zespołu Szkół im. Armii Krajowej Obwodu Głuszec – Grójec w Grójcu, Zespołu Szkół im. Wincentego Witosa w Jasieńcu, Zespołu Szkół im. 1 Pułku Lotnictwa Myśliwskiego w Warce),
- Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Nowej Wsi,
- 3 szkół specjalnych (Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Matki Wincenty Jadwigi Jaroszewskiej w Jurkach, Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego im. Św. Franciszka z Asyżu w Nowym Mieście nad Pilicą, Zespołu Szkół Specjalnych im. Ks. Jana Twardowskiego w Grójcu),
- 2 Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych w Grójcu i w Warce.

Tabela 4 Szkoły i placówki publiczne powiatu grójeckiego – stan na dzień 30.09.2021 r. na podstawie SIO

Lp.	Szkoła / Placówka	Ilość uczniów	Ilość oddziałów	Liczba przeliczeniowych etatów nauczycielskich
1.	Liceum Ogólnokształcące w Grójcu	503	20 oddziałów	48,42
2.	Liceum Ogólnokształcące w Warce	211	7 oddziałów	18,87
3.	Zespół Szkół w Grójcu	859	33 oddziałów	71,58
4.	Zespół Szkół w Jasieńcu	420 71- KKZ	16 oddziałów	47,48
5.	Zespół Szkół w Warce	448	17 oddziałów	43,83
6.	Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Nowej Wsi	350 w tym: 331 młodzież/ 19 dorośli 44 – internat 150 – KKZ	15 oddziałów	49,07
7.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jurkach	72 w tym: 7 dzieci - oddział przedszkolny + 2 rw <sup>1</sup> + 69 wwr <sup>2</sup> razem = 143 /27 – internat/	11 oddziałów	57,59
8.	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Nowym Mieście	105 w tym: 13 dzieci -oddział przedszkolny + 8 rw + 42 wwr razem = 155	20 oddziałów	73,54

<sup>1</sup> rw – uczniowie z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim (nie wlicza się do ogólnej liczby uczniów - zajęcia rewalidacyjno - wychowawcze)

<sup>2</sup> wwr – wczesne wspomaganie rozwoju (nie wlicza się do ogólnej liczby uczniów - zadania pozaszkolne)

		/33 – internat/		
9.	Zespół Szkół Specjalnych w Grójcu z filią Nowej Wsi	100 w tym: 15 dzieci - oddział przedszkolny + 9 rw + 71 wwr razem = 180	23 oddziały	76,74
10.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Grójcu	wwr – 10	-	15,00
11.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Warce	wwr – 27	-	11,50
	<b>RAZEM</b>	<b>3068</b> w tym: 35 oddział przedszkolny + 19 rw+ 219 wwr 44 – internat CKZiU 60 – internat SOSW 221 – KKZ <sup>3</sup>	<b>162 oddziały</b>	<b>513,62</b>

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 23.

Dane z 31.12.2021 r. wykazują, że 98,00 % kadry pedagogicznej zatrudnionej w szkołach prowadzonych przez powiat grójecki to nauczyciele z wyższym wykształceniem i przygotowaniem pedagogicznym. Nauczyciele dyplomowani stanowią 50,28%, nauczyciele mianowani 25,60%, kontraktowi 19,10%, stażyści 3,02%, bez stopnia awansu zawodowego 2%.

Zadaniem powiatu grójeckiego jako organu prowadzącego szkoły i placówki oświatowe, jest prowadzenie postępowań w sprawie nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego. W roku 2021 do awansu na stopień nauczyciela mianowanego przystąpiło 4 nauczycieli. W wyniku przeprowadzonych postępowań egzaminacyjnych wszyscy nauczyciele, którzy przystąpili do egzaminu otrzymali akty nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela mianowanego.

W roku szkolnym 2021/2022 wg arkusza organizacji na dzień 01.09.2021 r. pracownicy administracji i obsługi w ww. placówkach zatrudnieni byli w wymiarze 114,15 etatów. Stanowili oni grupę pracowników samorządowych zatrudnionych na podstawie przepisów ustawy z dnia 11 lipca 2019 r. o pracownikach samorządowych (tj. Dz. U. z 2022 r. poz. 530).

<sup>3</sup> KKZ – Kwalifikacyjne Kursy Zawodowe dla dorosłych

Zatrudnieni byli między innymi na stanowiskach: sekretarza szkoły, głównego księgowego, referenta, kierowcy, sprzątaczkę, szatniarza, woźnego, robotnika do prac lekkich, rzemieślnika, konserwatora, pomocy nauczyciela, kierownika gospodarczego, pomocy kuchennej, kucharki, magazyniera, intendenta. Poziom zatrudnienia w roku szkolnym 2021/2022 wg arkusza organizacyjnego na dzień 01.09.2021 r. zwiększył się o 0,6 etatu w stosunku do liczby etatów w 2020 r.

Oprócz szkół i placówek oświatowych, dla których organem prowadzącym jest powiat grójecki, na terenie powiatu funkcjonuje 7 szkół i placówek niepublicznych wpisanych do „Ewidencji Szkół i Placówek Niepublicznych Powiatu Grójeckiego”.

Tabela 5 Szkoły i placówki niepubliczne – stan na dzień 30.09.2021 r. na podstawie SIO

Lp.	Szkoła / Placówka	Ilość uczniów	Ilość szkół
1.	Towarzystwo Wiedzy Powszechnej w Grójcu	35	1 szkoła
2.	ZDZ w Kielcach Szkoły w Nowym Mieście nad Pilicą	373	1 szkoła
3.	Szkoły i Placówki Niepubliczne w Grójcu – Wioletta Łącka	95	2 szkoły
4.	Szkoły Niepubliczne w Grójcu – Ewa Wąsiewicz	107	3 szkoły
<b>RAZEM</b>		<b>610</b>	<b>7</b>

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 29-30.

Starosta Powiatu Grójeckiego w ramach „Lokalnego programu wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży szkół ponadpodstawowych, pobierającej naukę na terenie powiatu grójeckiego” corocznie przyznaje uczniom stypendia. 25 czerwca 2020 r. uchwałą Rady Powiatu Grójeckiego nr XXIV/161/2020 przyjęto program wspierania edukacji uzdolnionej młodzieży szkół ponadpodstawowych pobierającej naukę na terenie powiatu grójeckiego, który skierowany jest zarówno do szkół, dla których organem prowadzącym jest powiat grójecki jak i do innych szkół ponadpodstawowych zlokalizowanych na terenie powiatu. W 2021 r. ze stypendium skorzystało łącznie 289 uczniów, a nagrodę Starosty Grójeckiego dla najlepszego maturzysty otrzymało 6 uczniów.

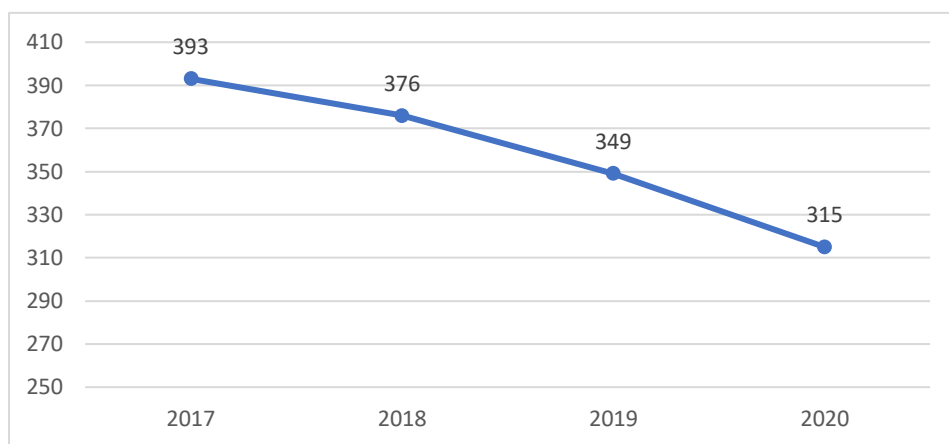
### **Pomoc społeczna**

Pomoc społeczna to według ustawy z dnia 12 marca 2004 r. instytucja polityki społecznej, mająca na celu pomoc osobom i rodzinom w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych i doprowadzenie do usamodzielnienia. Pomoc społeczną w Polsce organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując na zasadzie partnerstwa z organizacjami pozarządowymi, kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi. Zadania dotyczące pomocy społecznej w powiecie grójeckim realizuje Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu. W zakresie jego kompetencji znajduje się umieszczanie w domu pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym skierowanych osób, kierowanie osób do mieszkań chronionych, kierowanie osób do ośrodka interwencji kryzysowej, rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz kierowanie do nich osób, prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach mieszkańcom z terenu powiatu. Pomoc społeczna

polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń, pracy socjalnej, prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej, analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej, realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych oraz rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy.

Analiza danych wykazuje, że systematycznie zmniejsza się liczba osób korzystających z pomocy społecznej na terenie powiatu grójeckiego. Wg danych GUS w 2020 r. odnotowano 315 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności i jest to spadek o 78 osób na 10 tys. ludności w porównaniu z rokiem 2017.

Wykres 8 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2017-2020

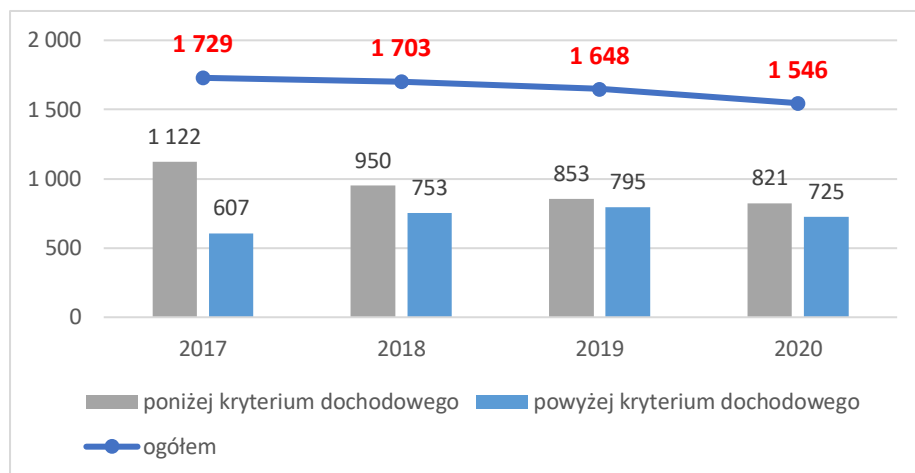


Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Poprawiająca się sytuacja materialna i finansowa wielu rodzin z terenu powiatu wpływa na obniżający się wskaźnik liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego ulega systematycznemu obniżeniu się. W 2017 r. odnotowano 1 729 rodzin korzystających z pomocy społecznej, a w 2020 r. ubyto ich 183. W 2020 r. z pomocy społecznej skorzystało łącznie 1 546 gospodarstw domowych, z tego 821 poniżej kryterium dochodowego oraz 725 powyżej kryterium dochodowego. Najwięcej rodzin korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej to jednoosobowe gospodarstwa domowe.



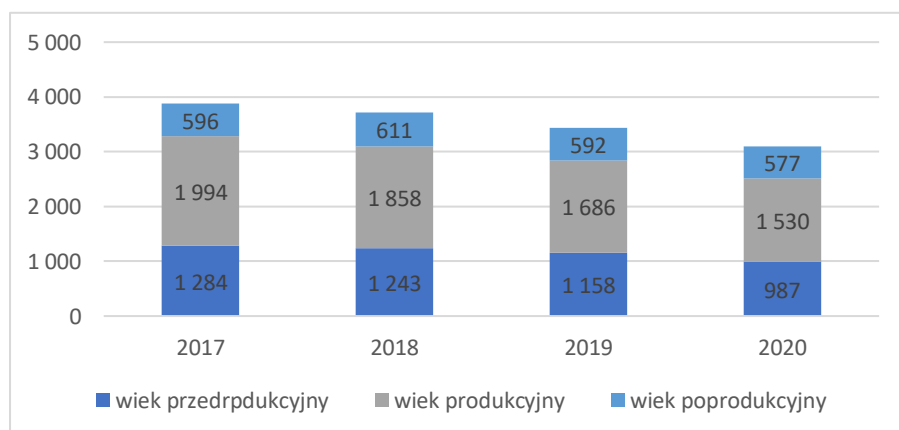
Wykres 9 Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2017-2020



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Wskaźniki danych liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku wskazuje, że najliczniejszą grupę beneficjentów stanowią osoby w wieku produkcyjnym. Widoczna tendencja zmniejszania się liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej powoduje, że odnotowuje się także spadek liczby osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznego grup wieku. W 2020 r. było 577 osób w wieku przedprodukcyjnym, 1 530 w wieku produkcyjnym oraz 987 w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 10 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2020



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu jako instytucja powiatowa zajmuje się realizacją pieczy zastępczej, pomocą dla cudzoziemców, którzy uzyskali w RP status uchodźcy lub ochrony uzupełniającej, pomocą dla osób z niepełnosprawnościami, pomocą prawną i psychologiczną dla osób i rodzin będących w kryzysie, a także pomocą dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, w tym ofiar działań wojennych uciekających z Ukrainy.

W ramach zadań własnych Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Grójcu nadzoruje pracę Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowego Domu Samopomocy oraz działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej.

Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonują cztery Domy Pomocy Społecznej (wg poniższego wykazu), które świadczą usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających. O zamieszkanie w Domu Pomocy Społecznej może starać się osoba wymagająca całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogąca samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych.

Tabela 6 Wykaz Domów Pomocy Społecznej w powiecie grójeckim

Lp.	Dom Pomocy Społecznej	Adres
1	Dom Pomocy Społecznej dla osób w podeszłym wieku oraz przewlekle somatycznie chorych	Tomczyce 40, 05-640 Mogielnica
2	Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych	ul. Bielińskiego 26, 26-420 Nowe Miasto nad Pilicą
3	Dom Pomocy Społecznej dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie	ul. Ogrodowa 18, 26-420 Nowe Miasto nad Pilicą
4	Dom Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych „Pod Topolami”	Lesznowola ul. Grójecka 1, 05-600 Grójec

Źródło: Oficjalna strona PCPR: <http://www.pcpr.grojec.pl/>, (dostęp: 17.07.2022 r.)

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które nie wymagają hospitalizacji ani pobytu w stacjonarnej placówce. Podstawowym zadaniem placówki jest zapobieganie nawrotom choroby oraz podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania. O udział w zajęciach w Środowiskowym Domu Samopomocy może starać się osoba, która ze względu na chorobę lub niepełnosprawność wymaga częściowej opieki pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Na terenie powiatu grójeckiego działa jeden Środowiskowy Dom Samopomocy, który znajduje się w Łychowskiej Woli.

Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonują także dwa Warsztaty Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych – w Grójcu (Warsztat Terapii Zajęciowej Przy Parafii Miłosierdzia Bożego) i w Warce (Warsztat Terapii Zajęciowej Przy Stowarzyszeniu na Rzecz Dzieci i Osób Niepełnosprawnych „Tęcza”). Głównym założeniem działania tych jednostek jest rehabilitacja zawodowa uczestników. Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką pobytu dziennego. Warsztat aktywnie wspomaga proces rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, przede wszystkim stwarza osobom niepełnosprawnym niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności

niezbędnych do podjęcia zatrudnienia, rozwija umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej. Przygotowuje do życia w środowisku społecznym, w szczególności poprzez rozwój umiejętności planowania i komunikowania się, dokonywania wyborów i decydowania o swoich prawach oraz poprzez rozwój innych umiejętności niezbędnych w niezależnym życiu.

Powiat grójecki w 2021 r. pozyskał z „Programu wyrównywania różnic między regionami III” – obszar D Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki na zakup dwóch samochodów do przewozu osób niepełnosprawnych dla Zespołu Szkół Specjalnych im. Ks. Jana Twardowskiego w Grójcu oraz Środowiskowego Domu Samopomocy w Łychowskiej Woli. Dodatkowo również w 2021 r. pozyskał z Programu Moduł IV „Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych środki na wyposażenie trzech Domów Pomocy Społecznej (Lesznowola, Tomczyce i Nowe Miasto nad Pilicą) w sprzęt do rehabilitacji, pościel i ręczniki oraz uzyskał środki na wyposażenie Środowiskowego Domu Samopomocy w Łychowskiej Woli w sprzęt do rehabilitacji.

### **Ochrona zdrowia**

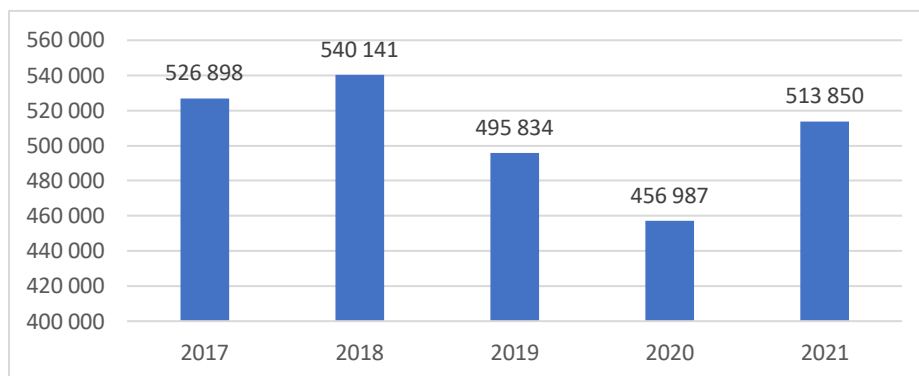
Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonują dwa podmioty lecznicze, których organem tworzącym jest powiat grójecki: Powiatowe Centrum Medyczne w Grójcu Sp. z o.o. i Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Nowym Mieście nad Pilicą. W skład Powiatowego Centrum Medycznego Grójec wchodzi 9 oddziałów (Oddział anestezjologii i intensywnej terapii, Oddział chirurgii ogólnej, Oddział chorób wewnętrznych z pododdziałem intensywnej opieki kardiologicznej, Oddział ginekologiczno – położniczy, Oddział neonatologiczny, Oddział neurologiczny z pododdziałem udarowym, Oddział pediatryczny, Oddział rehabilitacji neurologicznej oraz Izba Przyjęć), a także 18 poradni specjalistycznych. Powiatowe Centrum Medyczne w Grójcu świadczy nocną i świąteczną opiekę zdrowotną oraz prowadzi zakład rehabilitacji. W 2021 r. odnotowano 12 839 pacjentów hospitalizowanych, w tym 6 876 noworodków. Udzielono łącznie w poradniach 24 002 porad specjalistycznych, a z nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej skorzystało 5 081 osób.

Z kolei w Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w Nowym Mieście nad Pilicą znajdują się trzy oddziały (chirurgiczny, pediatryczny i wewnętrzny) oraz 15 poradni specjalistycznych. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej świadczy nocną i świąteczną opiekę zdrowotną, z której w 2021 r. skorzystało 3 239 osób. W tym samym roku odnotowano łącznie 5 341 osób hospitalizowanych, w tym 3 033 z Izby Przyjęć. W poradniach specjalistycznych udzielono 28 444 porad lekarskich.

W analizowanych latach 2017-2021 liczba porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej pomocy zdrowotnej przyjmowała różne wartości, które wynikały z panującej pandemii w kraju i ograniczoną dostępnością do lekarzy specjalistów w ramach opieki zdrowotnej. Rok 2018 wskazuje na wzrost liczby udzielonych porad lekarskich, z kolei lata 2019-2020 to zdecydowany spadek udzielonych porad. W 2021 r. odnotowano ponowny wzrost udzielonych porad lekarskich w ramach opieki ambulatoryjnej, a liczba ich wynosiła 513 850

porad. W wyniku zachodzących zmian demograficznych i procesu starzenia się społeczeństwa polskiego można spodziewać się wzrostu udzielanych porad, co wiąże się z większą częstotliwością wizyt w gabinetach lekarskich osób starszych i schorowanych. Jednocześnie można spodziewać się, iż wraz z tym wzrostem nakłady finansowe na opiekę medyczną również będą wzrastały.

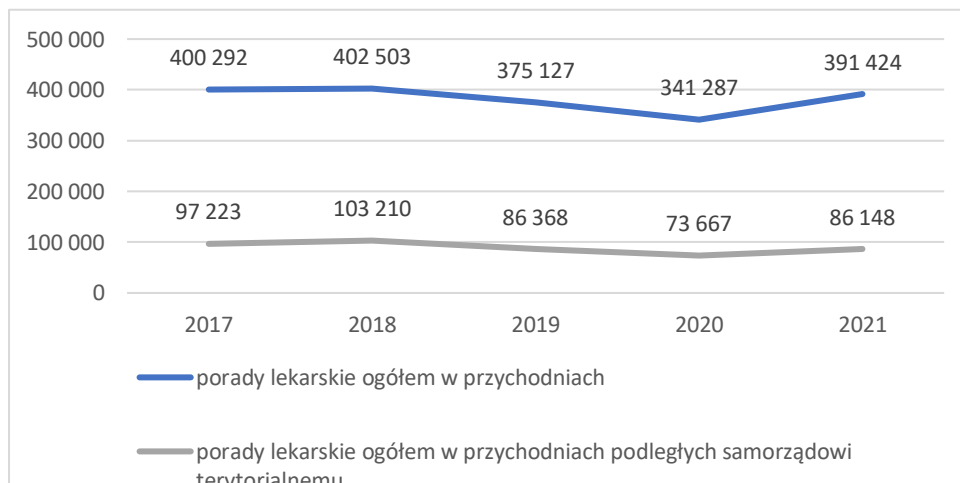
Wykres 11 Liczba porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Podobną tendencję w ramach liczby udzielanych porad lekarskich odnotowuje się w przychodniach. Na terenie powiatu grójeckiego w 2021 r. funkcjonowało 45 przychodni, w tym 7 podległych samorządowi terytorialnemu. Odnotowano 37 aptek i jeden punkt apteczny. Liczba ogólnodostępnych aptek w latach 2017-2021 uległa zmniejszeniu o 3 apteki. W 2021 r. na jedną aptekę przypadało 2 632 osoby.

Wykres 12 Liczba porad lekarskich w przychodniach w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Dostęp do ambulatoryjnej i podstawowej opieki zdrowotnej na terenie powiatu grójeckiego jest zapewniony. Dostępność lekarzy specjalistów jest na zadowalającym poziomie, co jednak nie przesądza o bardzo dobrym funkcjonowaniu ogółem opieki medycznej, a w ramach zachodzących zmian demograficznych widoczna się jeszcze większa potrzeba zapewnienia lepszej i sprawniejszej organizacji pomocy dla osób chorych i potrzebujących. Dodatkowo

wzmocnienie działań z zakresu profilaktyki zdrowia powinno być realizowane na terenie powiatu z większą częstotliwością i przede wszystkim zaangażowaniem równych instytucji i organizacji działających na rzecz zapewnienia ochrony i promocji zdrowia.

Na terenie powiatu grójeckiego w 2021 r. zrealizowano „Program Ochrony Zdrowia Psychicznego dla Powiatu Grójeckiego na lata 2018-2022”. Celem Programu było przede wszystkim prawidłowe zdiagnozowanie sytuacji zdrowotnej mieszkańców powiatu grójeckiego, przeprowadzenie analizy potrzeb i dostępności do każdego rodzaju świadczeń skierowanych do osób z zaburzeniami psychicznymi, a w efekcie końcowym ustalenie obszarów wymagających korekty, aktywizacji i podjęcia działań. Jako integralna część programu został opracowany „Przewodnik informujący o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w Powiecie Grójeckim”.

Dodatkowo w 2021 r. powiat grójecki nawiązał współpracę pomiędzy Studenckim Kołem Naukowym Onkoma przy Klinice Gastroenterologii Onkologicznej w Centrum Onkologii – Instytucie im. Marii Skłodowskiej-Curie w Warszawie (SKN ONKOMA) w celu realizacji Ogólnopolskiego Programu Profilaktyki Czerniaka. W ramach programu został opracowany scenariusz zajęć lekcyjnych przeznaczonych na 1 godzinę lekcyjną wraz z całą obudową dydaktyczną – ulotka, plakat, materiały dla nauczyciela, film na tematy samobadania skóry. Zajęcia były adresowane do uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych.

### **Bezpieczeństwo publiczne**

W 2020 r. w powiecie grójeckim stwierdzono 1 948 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 19,84 przestępstw. Jest to wartość porównywalna do wartości dla województwa mazowieckiego oraz porównywalna do średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w powiecie grójeckim wynosi 74,80% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa mazowieckiego oraz porównywalny do wskaźnika dla całej Polski. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców powiatu grójeckiego najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym – 11,98 (wykrywalność 66%) oraz przeciwko mieniu – 7,31 (wykrywalność 46%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe – 3,81 (98%), o charakterze gospodarczym – 2,78 (70%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu – 0,39 (92%)<sup>4</sup>.

Tabela 7 Liczba przestępstw odnotowanych w powiecie grójeckim w 2020 r.

<b>Rodzaj przestępstwa</b>	<b>Liczba przestępstw</b>
Przestępstwa ogółem	1 948
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	1 176
Przestępstwa o charakterze gospodarczym	273
Przestępstwa drogowe	374

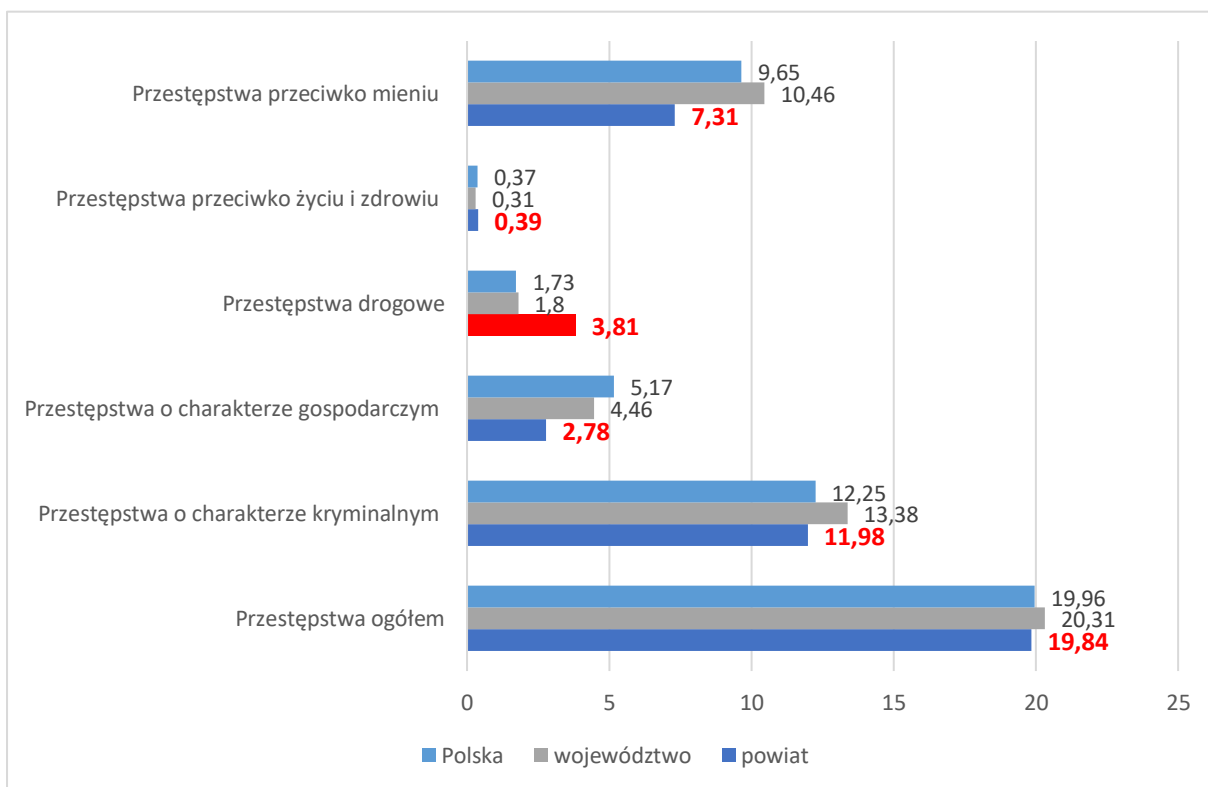
<sup>4</sup> [https://www.polskawliczbach.pl/powiat\\_grojecki#poziom-przestepczosci](https://www.polskawliczbach.pl/powiat_grojecki#poziom-przestepczosci), (dostęp: 17.07.2022 r.)

Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu	38
Przestępstwa przeciwko mieniu	718

Źródło: [https://www.polskawliczbach.pl/powiat\\_grojecki#poziom-przestepczosci](https://www.polskawliczbach.pl/powiat_grojecki#poziom-przestepczosci), (dostęp: 17.07.2022 r.)

Analiza danych dotyczących liczby stwierdzonych przestępstw o różnym charakterze wykazała, że poprawia się bezpieczeństwo mieszkańców pod względem odnotowywanych przestępstw w powiecie. Jeszcze w roku 2016 liczba dokonywanych przestępstw o różnym charakterze była wyższa niż średnia wojewódzka czy krajowa. W roku 2021 r. tylko dokonane przestępstwa o charakterze drogowym wykazywały wartości wyższe niż wskaźniki dla województwa czy kraju. Powiat grójecki realizuje wiele działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Oprócz systematycznych działań o charakterze prewencyjnym i profilaktycznym realizowane są działania o charakterze inwestycyjnym. Remonty dróg, budowa nowych odcinków, obwodnic, ścieżek rowerowych, a także modernizacja oświetlenia i przejść dla pieszych to tylko niektóre działania, jakie mają przyczynić się do poprawy bezpieczeństwa drogowego na terenie powiatu.

Wykres 13 Wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców w powiecie grójeckim na tle województwa i kraju



Źródło: [https://www.polskawliczbach.pl/powiat\\_grojecki#poziom-przestepczosci](https://www.polskawliczbach.pl/powiat_grojecki#poziom-przestepczosci), (dostęp: 17.07.2022 r.)

Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonują następujące powiatowe służby, inspekcje i straże, które zapewniają bezpieczeństwo publiczne mieszkańcom. Należą do nich:

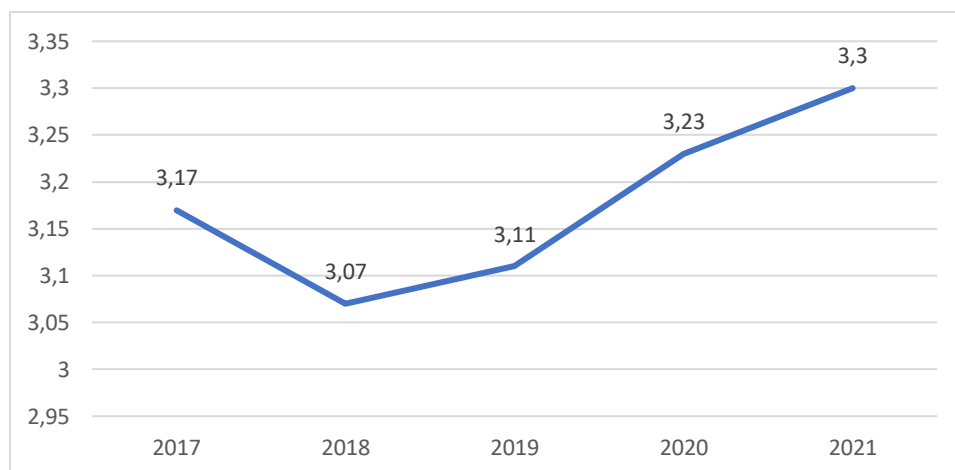
- Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Grójcu,
- Komenda Powiatowa Policji w Grójcu,

- Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Grójcu,
- Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna w Grójcu,
- Powiatowy Inspektorat Weterynarii w Grójcu.

### Organizacje pozarządowe

Aktywność społeczna mieszkańców to przede wszystkim zaangażowanie w sprawy lokalne, uczestnictwo w wydarzeniach kulturalnych i sportowych oraz frekwencja wyborcza. Istotną kwestią opisującą aktywność społeczną jest działalność organizacji pozarządowych. Na terenie powiatu funkcjonują liczne fundacje, stowarzyszenia działające w obszarze sportu i rekreacji, a więc KS, UKS, a także stowarzyszenia zwykłe, OSP czy koła gospodyń wiejskich. W latach 2017-2021 odnotowano wzrost liczby organizacji społecznych na 1000 ludności w powiecie grójeckim. W 2021 r. było 3,3 organizacji na 1000 mieszkańców, co w porównaniu z rokiem 2018 (gdzie stwierdzono najmniej NGO w analizowanych latach) wskazuje na wzrost tego wskaźnika o 0,19 organizacji na 1000 ludności.

Wykres 14 Liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Aktywna działalność organizacji pozarządowych i kół gospodyń wiejskich jest istotną cechą społeczeństwa obywatelskiego oraz elementem spajającym i aktywizującym społeczność lokalną. Organizacje pozarządowe i inne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego oraz organizacje prowadzące działalność na rzecz wszechstronnego rozwoju obszarów wiejskich skupiają w swoich szeregach najaktywniejszych i najbardziej wrażliwych na sprawy społeczne i kulturalne mieszkańców powiatu grójeckiego. Do budowania partnerstwa istotne znaczenie ma zarówno wymiana doświadczeń między organizacjami jak i współpraca z sektorem publicznym, w szczególności między organami samorządu terytorialnego. Rozległość zadań, w które angażują się organizacje, ich społeczny charakter oraz wysoki poziom realizowanych zadań powodują, że są postrzegane jako cenny partner samorządu lokalnego. Dostrzegając ich wartość i doceniając pracę, Rada Powiatu Grójeckiego, Zarząd Powiatu Grójeckiego oraz Starosta Grójecki współpracują ze wszystkimi organizacjami pozarządowymi i kołami wiejskimi z terenu powiatu, a także wyrażają intencje wspólnej realizacji zadań publicznych. Zlecanie zadań publicznych organizacjom pozarządowym jest jednym z efektów decentralizacji państwa oraz skutecznym narzędziem

wspierania aktywności społecznej mieszkańców. Podstawą prawną dla działań powiatu grójeckiego w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi są zapisy ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. W ramach współpracy powiatu z organizacjami społecznymi został opracowany trzyletni „Program współpracy powiatu grójeckiego z organizacjami pozarządowymi, podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego oraz kołami gospodyń wiejskich na lata 2020-2022”. Program zakłada realizację następujących celów:

- budowanie partnerstwa pomiędzy powiatem a organizacjami pozarządowymi, KGW oraz efektywne wykorzystanie ich społecznej aktywności w zaspokajaniu potrzeb zbiorowych mieszkańców powiatu,
- umacnianie lokalnych działań, stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnej,
- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na wsi i aktywizacja na rzecz środowisk wiejskich,
- zwiększenie udziału mieszkańców w rozwiązywaniu lokalnych problemów,
- poprawa jakości i efektywności świadczenia usług publicznych,
- promowanie aktywności społecznej, w tym działań wolontariuszy.

Powyższe cele są realizowane poprzez współpracę o charakterze finansowym i pozafinansowym. Wielość organizacji pozarządowych, które realizują swoje zadania statusowe w powiecie wpływa pozytywnie na rozwój działalności przede wszystkim społecznej i gospodarczej w regionie. Świadczyć to może o wysokich walorach regionu oraz przyjaznej polityce wspólnych interesów. Mieszkańcy bardzo chętnie zakładają stowarzyszenia czy fundacje, gdyż to daje im możliwości rozwojowe, w postaci korzystania ze wsparcia środków zewnętrznych (krajowych i zagranicznych). Dodatkowo łatwiej jest im organizować i prowadzić zaplanowane zadania jako organizacja pozarządowa niż grupa nieformalna. Dodatkowo prowadzona polityka powiatu polegająca na wspieraniu organizacji pozarządowych ma na celu zachęcenie potencjalnych osób do zakładania instytucji społecznych. Wpływa to pozytywnie na budowanie dobrego wizerunku powiatu grójeckiego oraz pociąga za sobą możliwości rozwojowe obszaru. Jednakże warto podkreślić, iż zdiagnozowane ogólne zniechęcenie ludności do aktywności społecznej, pracy wolontarystycznej i non profit jest jedną z barier rozwojowych organizacji społecznych. Często kwestie finansowe i kadrowe wpływają na wielkość realizowanych przedsięwzięć i zdań statutowych. Są one realizowane na mniejszą skalę niż i o węższym zasięgu oddziaływania.

W 2021 r. odbyła się konferencja „Forum aktywnych NGO powiatu grójeckiego”, której celem było poszerzenie wiedzy dot. nowych przepisów dla organizacji pozarządowych oraz podsumowanie współpracy Kół Gospodyń Wiejskich z powiatem grójeckim w ciągu dwóch ostatnich lat. Dzięki ogromnemu zaangażowaniu KGW, powiat grójecki mógł zorganizować Dożynki Powiatowe oraz Światowy Dzień Jabłka. Warto podkreślić, iż wiele wydarzeń kulturalnych i sportowych organizowanych jest we współpracy sektorowej, co pozytywnie wpływa na rozwój społeczny powiatu.



## Kultura i rekreacja

Na terenie powiatu grójeckiego działają miejskie i gminne domy kultury, które są głównymi placówkami organizującymi życie kulturalne w swoich miejscowościach. Mieszkańcy gmin, bez względu na wiek, spotykają się tam w celach uczestnictwa w szeroko pojętej kulturze oraz dla rozwijania swoich zdolności artystycznych. Wiele ośrodków kultury organizuje cykliczne imprezy kulturalne i rozrywkowe, które stanowią stały ich repertuar, przygotowuje obchody świąt narodowych. W gminach nieposiadających ośrodków kultury funkcje te spełniają szkoły oraz placówki oświatowe. Wśród wydarzeń animowanych organizowanych przez ośrodki znajdują się także działania o charakterze ponadlokalnym oraz regionalnym. Oprócz wspólnych zagadnień każdy ośrodek posiada własną specyfikę i wyróżnia się ciekawymi formami działalności.

Starostwo Powiatowe w Grójcu posiada prężnie działającą jednostkę kultury, którą jest Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce. Muzeum od początku swojego istnienia organizuje imprezy o charakterze kulturalnym, patriotycznym i naukowym. Koncerty jazzowe, poezji śpiewanej, muzyki klasycznej, wieczory autorskie, organizacje i partnerstwo w działaniach naukowych i popularno-naukowych takich jak konferencje czy publikacja wydawnictw, organizacja wystaw czasowych z zakresu historii i sztuki oraz przede wszystkim organizacja przedsięwzięć odwołujących się do pielęgnowania tradycji po osobie patrona jak i wielowiekowej spuścizny lokalnej, która swoim wymiarem często przeplata się z problematyką ogólnonarodową – to działania, które składają się na bogatą ofertę kulturalną wareskiego muzeum.

Zdjęcie 1 Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce



Źródło: <https://www.muzeumpulaski.pl/muzeum/muzeum-im-kazimierza-pulaskiego-i-jego-misja>, (dostęp: 17.07.2022 r.)

W 2021 r. Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego prowadziło działalność na terenie pałacu Pułaskich, w nowym budynku Centrum Edukacyjno-Muzealnym oraz na terenie parku. Utrzymywano infrastrukturę obiektów Muzeum, opiekowano się zbiorami i ekspozycjami stałymi, obsługiwano zwiedzających, organizowano wystawy czasowe, wydarzenia kulturalne i patriotyczne. Zespół Muzeum realizował zadania naukowe, edukacyjne i wydawnicze, wiele

działań realizowano online, na stronie www oraz w mediach społecznościowych. Przez cały rok pielęgnowano zabytkowy park. W 2021 r. instytucja skupiła swoją działalność na przypomnieniu dziejów Warki z okazji obchodów 700-lecia miasta. Poza tym, przypominano inne ważne rocznice i wydarzenia historyczne m.in. takie jak: 80. Rocznica wyprowadzenia z Warki Żydów do getta warszawskiego, 230. Rocznica uchwalenia Konstytucji 3 maja, 100 rocznica urodzin Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Opracowano i udostępniono zwiedzającym cztery nowe wystawy czasowe („Warka – miasto Pułaskiego”, „VII wieków Warki” (na rynku w Warce), „Jutro – kim chcesz być? Michał Jackowski. Rzeźba”, „PRZEGLĄD 2021. Twórczość artystyczna Warki”. Pracowano nad planowanymi wystawami. Na początku roku na terenie biblioteki pałacu była jeszcze prezentowana ekspozycja z 2020 r. o Marcelli Sembrich-Kochańskiej. Niektóre wydarzenia zostały odłożone w czasie na kolejny rok ze względu na trwającą pandemię, a także czasowe zamknięcie muzeum dla zwiedzających. Prowadzono działalność edukacyjną dla dzieci i młodzieży. Dokończono VI edycję konkursu „Dwa Oblicza Pułaskiego” dla uczniów szkół średnich. Z okazji Międzynarodowego Dnia Muzeów przyłączono się do ogólnopolskiej akcji Nocy Muzeów. Podczas wakacji, Muzeum wzięło udział w międzymuzealnej grze „Raz, dwa, trzy, warszawiakiem jesteś ty”, organizowanej przez Muzeum Powstania Warszawskiego. Na początku września, wspólnie ze Starostą Grójeckim zorganizowano „Narodowe Czytanie” na terenie parku, włączając się w ogólnopolską 10. Akcję Pary Prezydenckiej. 10 września na terenie muzeum odbyły się oficjalne obchody 700-lecia miasta, organizowane przez samorząd Warki, a wieczorem tego dnia, Muzeum zorganizowało wyjątkowy koncert plenerowy Oratorium Kazimierz Pułaski. 8 października odbył się Dzień Kazimierza Pułaskiego, a 10 października Piknik historyczno-kulturalny Vivat Pułaski na terenie parku. W ciągu całego roku Muzeum promowało swoją działalność, w społeczności lokalnej poprzez rozmieszczanie materiałów informacyjnych w terenie, w prasie lokalnej, na stronach www i w mediach społecznościowych. Współpracowano z Mazowiecką Regionalną Organizacją Turystyczną i Szlakiem Jabłkowym. W ramach działań promocyjnych na zewnątrz, umieszczono nowy bilbord przy drodze wojewódzkiej z Białobrzegów do Warki. Muzeum prowadziło punkt sprzedaży wydawnictw i pamiątek oraz kawiarenkę muzealną „Café Savannah”. W 2021 r. z oferty Muzeum skorzystało łącznie 48 465 osób, w tym 10 060 osób zwiedziło wystawy. Nie ewidencjonowano ściśle korzystających z zabytkowego parku. Na koniec 2021 r. Muzeum zatrudniało 22 osoby na 22 etatach.

Imprezą kulturalną organizowaną przez Starostwo Powiatowe w Grójcu są Dożynki Powiatu Grójeckiego, podczas których promowane są zwyczaje, tradycja i kultura powiatu i twórczości ludowej, a także tradycje kulinarne tj. popularyzacja tradycyjnych potraw wśród mieszkańców powiatu. Podczas Dożynek Powiatowych prezentowane są stoiska z sztuką ludową oraz stoiska gminne prezentujące sztukę regionu.

## Zdjęcie 2 Dożynki organizowane przez powiat grójecki



Źródło: Oficjalna strona internetowa powiatu grójeckiego: <http://www.grojec.pl/>, (dostęp: 17.07.2022 r.)

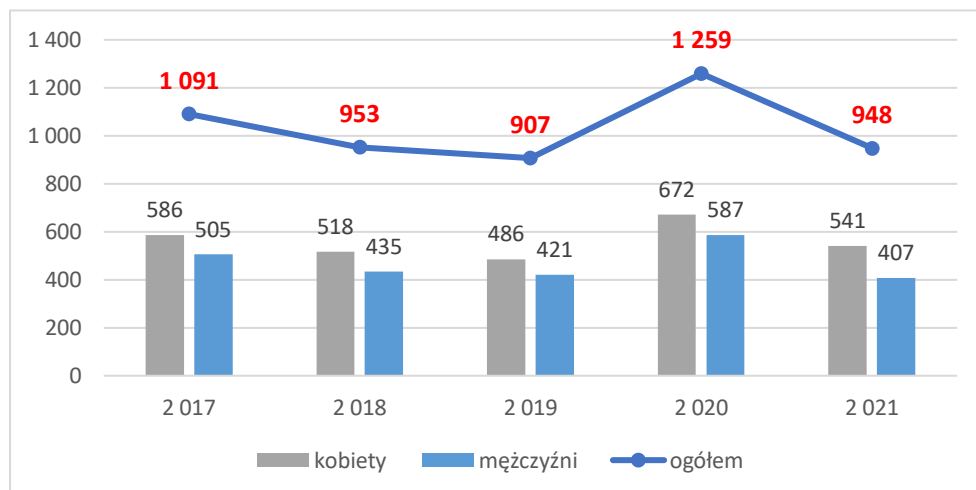
### Podrozdział II.4. Uwarunkowania gospodarcze

#### Bezrobocie

Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu obejmuje swoim działaniem 10 gmin. Wg stanu na koniec 2021 r. w Urzędzie zarejestrowanych było 948 bezrobotnych, w tym 541 kobiety. W porównaniu do 2020 r., gdzie w wyniku pandemii nastąpił duży wzrost liczby osób bezrobotnych, liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 311 osób. Prawo do zasiłku wg stanu na grudzień 2021 r. posiadało 154 osób (16,2% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych).

W analizowanym okresie lat 2017-2020 liczba osób znajdujących się bez zatrudnienia w powiecie grójeckim ulegała zmniejszeniu, co świadczy o polepszającej się sytuacji społecznej mieszkańców gmin wchodzących w skład powiatu. Tylko rok 2020 r. (okres pandemii) był okresem trudnym, gdzie problemy wielu przedsiębiorców przyczyniły się do zwolnień pracowników, a tym samym do wzrostu ogólnej liczby osób bezrobotnych w powiecie. Powiat grójecki charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników bezrobocia w województwie mazowieckim.

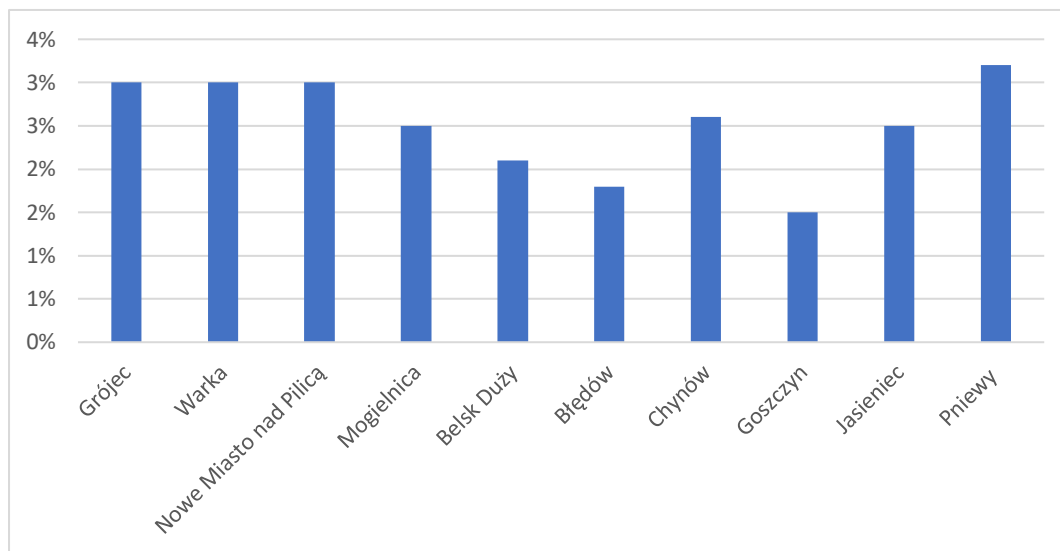
Wykres 15 Liczba bezrobotnych w powiecie grójeckim w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Stopa bezrobocia na 31.12.2021 r. w powiecie grójeckim wynosiła 2,1% i zmalała w porównaniu do ubiegłego roku o 0,6 punktów procentowych. Największe bezrobocie odnotowuje się w gminie Pniewy, Grójec, Warka oraz Nowe Miasto nad Pilicą, a najniższą stopą bezrobocia charakteryzuje się gmina Goszczyn i Błędów.

Wykres 16 Stopa bezrobocia w powiecie grójeckim wg gmin

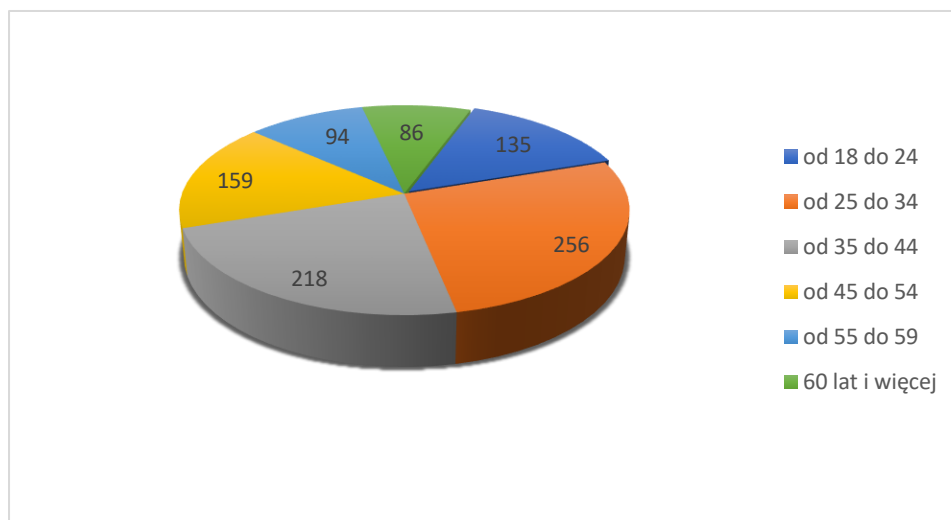


Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Bezrobocie nie stanowi poważnego problemu społecznego w powiecie grójeckim, a Powiatowy Urząd Pracy aktywnie realizuje różnego rodzaju programy, aby aktywizować mieszkańców poszczególnych gmin do podjęcia zatrudnienia. Warto podkreślić, iż dobrze rozwinięty rynek gospodarczy regionu (powiatu i województwa) zapewnia bogactwo różnorodnych form pracy, choć jak pokazują statystyki ludzie młodzi z niskim wykształceniem z powiatu grójeckiego należą do osób najczęściej zasilających status osoby bezrobotnej.

W 2021 r. najliczniejszą grupą osób bezrobotnych stanowiły osoby w wieku 25-34 lat (256 osób) oraz mieszkańcy w wieku 35-44 lat, co może wynikać z różnych przyczyn: braku odpowiedniej liczby ofert na lokalnym rynku, niechęcią do podejmowania zatrudnienia lub podejmowanie prac dorywczych, sezonowych, gdzie pracownik nie angażuje się ani nie przywiązuje do wykonywanego zajęcia.

Wykres 17 Wiek osób bezrobotnych w 2021 r. w powiecie grójeckim



Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 68.

W 2021 r. najmniej liczną grupą byli bezrobotni z wykształceniem wyższym. Stanowili oni 11,5% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Najliczniejsza natomiast była grupa z wykształceniem gimnazjalnym i niższym, która stanowiła 28,3% całej populacji bezrobotnych. W strukturze osób bezrobotnych według stażu pracy największy odsetek stanowiły osoby ze stażem od 1 roku do 5 lat (25,9%), a w następnej kolejności osoby bez stażu (17,8%).

Tabela 8 Wybrane kategorie bezrobotnych w 2021 r. w powiecie grójeckim

Kategorie bezrobotnych	Stan na 31.12.2021 r.	
	Ogółem	Kobiety
Zamieszkali na wsi	559	306
Osoby w okresie do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki	41	12
Cudzoziemcy	10	9
Bez kwalifikacji zawodowych	258	150
Bez doświadczenia zawodowego	216	123

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 69.

Na koniec 2021 r. mieszkańcy terenów wiejskich stanowili 59% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Kobiety zamieszkałe na terenach wiejskich stanowiły 56,6% zarejestrowanych bezrobotnych kobiet. Znikomy odsetek ogólnej liczby znajdujących się w ewidencji zarejestrowanych bezrobotnych w końcu 2021 r. to cudzoziemcy – 1,1%.

Analizując sytuację osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy, do których zaliczamy kobiety, osoby do 30 roku życia, osoby po 50 roku życia oraz osoby długotrwale bezrobotne, okazuje się, że w latach 2017-2021 najliczniejszą grupę bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Warto zwrócić uwagę, że wysoki odsetek osób bez zatrudnienia stanowią osoby młode do 30 roku życia, co może wskazywać na trudności w znalezieniu zatrudnienia na lokalnym rynku pracy przez osoby kończące szkoły.

Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych z grupy osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie grójeckim w latach 2017-2021

Wyszczególnienie	2017	2018	2019	2020	2021
Kobiety	586	518	486	672	541
Osoby do 30 roku życia	319	305	294	403	263
Osoby po 50 roku życia	339	291	262	314	262
Osoby długotrwale bezrobotne	375	311	334	464	437

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

W 2021 r. Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu posiadał 3 035 ofert pracy i aktywizacji zawodowej w tym 37 dla osób niepełnosprawnych. Ofert zatrudnienia było 2 792 natomiast pozostałe 243 oferty obejmowały staże i prace społecznie – użyteczne, prace interwencyjne i roboty publiczne.

Tabela 10 Oferty pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grójcu w 2021 r.

Lp.	Nazwa stanowiska	Ilość zgłoszonych miejsc pracy
1	Pakowacz ręczny	479
2	Pomocniczy robotnik w gospodarstwie sadowniczym	339
3	Pracownik produkcji	148
4	Pomocniczy robotnik magazynowy	109
5	Technik prac biurowych	79
6	Kierowca samochodu dostawczego	77
7	Magazynier	49
8	Pomocniczy robotnik budowlany	47
9	Konfeksjoner	46
10	Sprzedawca	41
11	Sprzątaczką	27
12	Mechanik pojazdów samochodowych	25
13	Robotnik gospodarczy	23
14	Kasjer handlowy	23
15	Pomoc kuchenna	15
16	Asystent do spraw księgowości	15
17	Kierowca operator wózków jezdniowych widłowych	13

18	Doradca klienta	11
19	Kierowca autobusu	10
20	Technik administracji	9
21	Kierowca samochodu ciężarowego z przyczepą	9
22	Fryzjer	8
23	Kosmetyczka	8
24	Kelner	6
25	Asystent nauczyciela przedszkola	5

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 70.

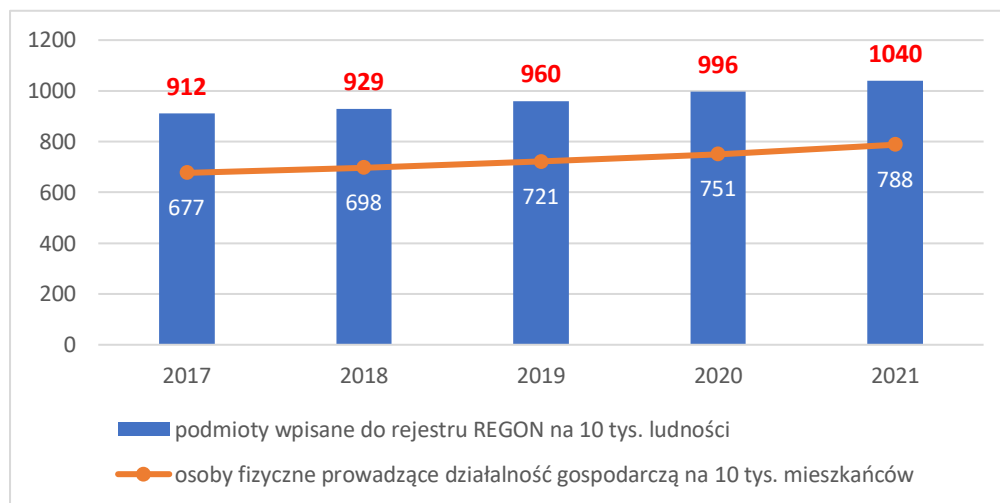
W 2021 r. poradnictwo zawodowe świadczone było w formie: indywidualnych porad zawodowych, grupowych porad zawodowych, indywidualnych informacji zawodowych oraz grupowych informacji zawodowych. W roku 2021 Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu organizował również szkolenia indywidualne oraz grupowe. W różnego rodzaju szkoleniach ogółem uczestniczyło 38 osób. Na szkolenia indywidualne skierowano 16 osób. 2 osoby kontynuowały szkolenie rozpoczęte w 2020 r. Ogółem szkolenia ukończyły 18 osób. Warunkiem uzyskania skierowania było uprawdopodobnienie, że ukończenie szkolenia zapewni uzyskanie odpowiedniej pracy lub umożliwi podjęcie działalności gospodarczej. W wyniku realizacji szkoleń indywidualnych pracę podjęło 7 osób. W 2021 r. kontynuowano zawartą w 2020 r. z 1 osobą bezrobotną umowę o dofinansowanie studiów podyplomowych w zakresie „Integracja sensoryczna – diagnoza i terapia dzieci z elementami Edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną, autyzmem oraz zespołem Aspergera i Przygotowanie Pedagogiczne dla nauczycieli przedmiotów lub zajęć prowadzonych w szkole podstawowej”. W trakcie odbywania studiów podyplomowych osoba bezrobotna podjęła zatrudnienie. W 2021 r. zawarto 15 umów z pracodawcami w ramach prac interwencyjnych, w wyniku których podjęto zatrudnienie łącznie 17 osób bezrobotnych. Kontynuowano również refundacje zatrudnienia dla 14 osób, które rozpoczęły prace interwencyjne w 2020 r. W 2021 r. zawarto 3 umowy w ramach robót publicznych, w wyniku których podjęto zatrudnienie łącznie 4 osoby bezrobotne. Kontynuowano również refundację zatrudnienia 5 osób, które rozpoczęły roboty publiczne w 2020 r. Roboty publiczne zakończyło łącznie 6 bezrobotnych. W 2021 r. w wyniku porozumienia zawartego z gminą w Nowym Mieście, Urzędem Gminy Belsk Duży i Urzędem Gminy Pniewy do wykonywania prac społecznie użytecznych skierowano 4 osoby bezrobotne korzystające ze świadczeń pomocy społecznej. Skierowani do prac społecznie użytecznych najczęściej zajmowali się wykonywaniem prac porządkowych wokół budynków użyteczności publicznej. W okresie od stycznia do grudnia 2021 r. zawarto 136 umów w sprawie odbywania stażu, w ramach których na staż skierowano 161 osób; 71 osób kontynuowało staż na podstawie umów zawartych w roku poprzednim. W 2021 r. staż zakończyły 167 osób. Zatrudnienie po zakończeniu stażu znalazło 140 osób. W 2021 r. 42 osoby bezrobotne otrzymały środki na rozpoczęcie działalności gospodarczej. Ogółem na wsparcie samozatrudnienia wydatkowano kwotę 1,1 mln zł.

Dodatkowo w 2021 r. zawarto 2 umowy z podmiotami gospodarczymi, w ramach których zrefundowano utworzenie 6 stanowisk pracy. Na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu wydatkowano w 2021 r. kwotę 3,5 mln zł., tj. o 920 tys. zł. więcej niż w 2020 r. Urząd realizował n/w projekty w roku 2021 współfinansowane z EFS w ramach następujących działań Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 na kwotę 683 117,22 zł, wsparciem objęto 51 osób bezrobotnych oraz Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2014 – 2020 na kwotę 519 289,51 zł, wsparciem objęto 42 osób bezrobotnych.

### Podmioty gospodarcze

Powiat grójecki charakteryzuje się wzrastającym wskaźnikiem przedsiębiorczości mierzonym na podstawie podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. W latach 2017-2021 liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON na 10 tys. ludności w powiecie grójeckim wzrosła o 128, przyjmując w 2021 r. 1 040 podmiotów na 10 tys. ludności. Najwięcej podmiotów gospodarczych jest prowadzona przez osoby fizyczne. W 2021 r. zewidencjonowano 788 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców.

Wykres 18 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

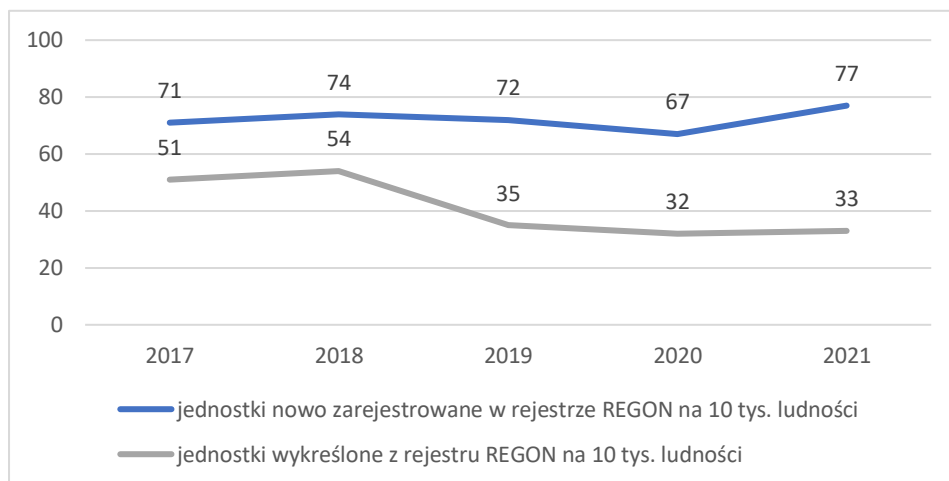
Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w powiecie grójeckim najwięcej (762) jest stanowiących spółki cywilne. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (9 433) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 – 9 pracowników. 1,8% (174) podmiotów jako rodzaj działalności deklaruowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklaruowało 18,6% (1 820) podmiotów, a 79,6% (7 767) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w powiecie grójeckim najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (32,8%) oraz budownictwo



(12,4%). Dominującą gałęzią gospodarki powiatu jest handel i usługi. Właśnie w tej branży na lokalnym rynku funkcjonuje najwięcej małych i średnich podmiotów gospodarczych. Brak natomiast dużych zakładów produkcyjnych dających stałe, a nie sezonowe zatrudnienie.

Przedsiębiorczość w powiecie grójeckim wskazuje na dobrą kondycję podmiotów gospodarczych, których każdego roku przybywa więcej niż podmiotów wykreślanych z rejestru REGON. Od roku 2018 widoczna jest tendencja wzrastająca stosunku podmiotów rejestrowanych i wykreślanych na 10 tys. ludności. W 2021 r. na 10 tys. ludności zarejestrowano 77 podmiotów a 33 wykreślono z rejestru. Okres pandemii nie zachwiał znacząco stanem podmiotów gospodarczych w powiecie pod względem ilościowym. Można stwierdzić na podstawie danych statystycznych, że w 2020 r. zlikwidowano (wykreślono z rejestru REGON) najmniej podmiotów w analizowanym okresie 2017-2020. Pomimo wielu trudności związanych z zamknięciem lub ograniczeniem działalności grójeckie przedsiębiorstwa przetrwały ten trudny okres.

Wykres 19 Podmioty zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Zasługą przetrwania kryzysu gospodarczego było m.in. wprowadzone tarcze antykryzysowe dla przedsiębiorców. Od 1 kwietnia 2020 r. w związku z zagrożeniami rozprzestrzeniania się zakażeń wirusem SARS COV-2 na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-10 (...) (Dz.U. z 2020 r. poz. 374 ze zm.) Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu realizował instrumenty wspierające przedsiębiorców i organizacje pozarządowe. W 2021 r. urząd kontynuował wsparcie dla podmiotów gospodarczych działających na terenie powiatu grójeckiego poprzez realizację poniższych instrumentów tj. pożyczki dla mikro przedsiębiorców, dofinansowanie części kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń i składek ZUS dla mikro przedsiębiorców, dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń osób zatrudnionych przez organizacje pozarządowe oraz dotacja na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej mikro przedsiębiorcy i małego przedsiębiorcy określonych branż.

W 2021 r. urząd wypłacił 27 pożyczek dla mikroprzedsiębiorców oraz organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu grójeckiego, w tym 3 pożyczki w ramach wniosków złożonych na koniec roku 2020. Łączna kwota wypłaconych środków finansowych przeznaczonych na tą formę wsparcia wyniosła 128 500,00 zł. Dofinansowano część kosztów prowadzenia działalności gospodarczej dla 103 podmiotów niezatrudniających pracowników. Łączna kwota wypłaconych środków finansowych przeznaczonych na tą formę wsparcia wyniosła 516 340,00 zł. W 2021 r. urząd wypłacił dofinansowanie części kosztów wynagrodzeń pracowników oraz należnych od nich składek na ubezpieczenia społeczne dla 44 podmiotów zatrudniających pracowników. Łączna kwota wypłaconych środków finansowych przeznaczonych na tą formę wsparcia wyniosła 582 549,97 zł.

Na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych mikro i mały przedsiębiorca mógł ubiegać się o przyznanie dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w wysokości do 5 tysięcy złotych. Dotacja przysługiwała tym przedsiębiorcom, którzy prowadzili działalność gospodarczą oznaczona wg PKD jako rodzaj przeważającej działalności w jednym z 41 kodów określonych branż. W ramach tej formy wsparcia w 2021 r. Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu wypłacił 136 dotacji dla mikro przedsiębiorców i małych przedsiębiorców działających na terenie powiatu grójeckiego. Łączna kwota wypłaconych środków finansowych przeznaczonych na tą formę wsparcia wyniosła 965 000,00 zł.

Z kolei na podstawie rozporządzenia w sprawie wsparcia uczestników obrotu gospodarczego poszkodowanych wskutek pandemii COVID-19 mikro i mały przedsiębiorca mógł ubiegać się o przyznanie dotacji na pokrycie bieżących kosztów prowadzenia działalności gospodarczej w wysokości do 5 tys. złotych. Dotacja przysługiwała tym przedsiębiorcom, którzy prowadzili działalność gospodarczą oznaczona wg PKD jako rodzaj przeważającej działalności w jednym z 48 kodów określonych branż. W ramach tej formy wsparcia w 2021 r. skorzystało 1059 mikroprzedsiębiorców i małych przedsiębiorców działających na terenie powiatu grójeckiego. Łączna kwota wypłaconych środków finansowych przeznaczonych na tą formę wsparcia wyniosła 5,2 mln zł.

Podstawową dziedziną gospodarki w powiecie jest rolnictwo, przy czym głównym kierunkiem produkcji rolnej jest sadownictwo. Sady stanowią około 33% użytków rolnych na terenie powiatu. Produkcją jabłek zajmuje się ok. 7 500 gospodarstw przy średniej powierzchni gospodarstwa około 7,0 ha (w tym powierzchnia sadu 4,2 ha). Na terenie powiatu grójeckiego znajduje się szereg podmiotów związanych z produkcją, przechowywaniem i przetwórstwem rolno-spożywczym. Specyfiką powiatu jest funkcjonowanie licznych grup producenckich, szczególnie grup producentów owoców i warzyw otrzymujących wsparcie unijne. Na terenie powiatu znajdują się również placówki naukowe i badawczo-rozwojowe związane z rozwojem działalności rolniczej, tj. Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Centrum Kształcenia Praktycznego w Nowej Wsi, gm. Warka, Regionalne Centrum Doradztwa Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Radomiu, Zakład Doradztwa w Grójcu, Hodowla Roślin „Danko” sp. z o.o. w Choryni, AWRSP OT/Warszawa, Zakład Nasiennie-Rolny Dańków, gm. Błędów oraz Zakład Nasiennie-Rolny Laski w gm. Warka — Instytut Rybactwa Śródlądowego

w Olsztynie, Rybacki Zakład Doświadczalny Żabieniec, Obiekt Hodowlany Kośmin w gm. Grójec. Jak już wspomniano wcześniej sadownictwo to podstawowa gałąź gospodarcza powiatu grójeckiego. Większość firm działających w regionie związanych jest z produkcją, przetwarzaniem i dystrybucją jabłek. Również te firmy zatrudniają największą liczbę pracowników i są głównymi pracodawcami w powiecie. Posiadając tak doskonale prosperująca dziedzinę gospodarczą powiat zaliczany jest do jednych z najniższym odsetkiem bezrobocia w województwie i w Polsce.

Powiat grójecki to miejsce szczególnie atrakcyjne dla inwestorów, gdyż przemawia za tym rozwinięta infrastruktura drogowa (dogodna dla połączeń tranzytowych) oraz techniczna (dostępność mediów). W powiecie odczuwa się oddziaływanie aglomeracji warszawskiej oraz to, że do lotniska Okęcie ze stolicy powiatu jest zaledwie 50 km. Strefa to również możliwość wykorzystania planów związanych z tworzeniem warszawsko-łódzkiego duopolu funkcjonalnego – metropolii konkurencyjnej dla innych stolic Europy. Bliskość geograficzna Łodzi i Warszawy stwarza określone możliwości, a zakłada takie rozwiązanie również Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego. Przez wykształcenie silnej metropolii o randze europejskiej zostały zabezpieczone długofalowe interesy Polski. Efekt synergii wzajemnych oddziaływań Warszawy i Łodzi jest korzystny dla powiatu grójeckiego, w tym dla zagospodarowania i rozwoju planowanych terenów inwestycyjnych.

Warto podkreślić, że wszystkie gminy powiatu grójeckiego wchodzą w skład tzw. Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego (ŻOF), który obejmuje 23 jednostek samorządu terytorialnego, a mianowicie:

- 5 gmin powiatu żyrardowskiego (Mszczonów, Puszcza Mariańska, Radziejowice, Wiskitki i Żyrardów);
- 10 gmin powiatu grójeckiego (Chynów, Grójec, Pniewy, Warka, Jasieniec, Goszczyn, Belsk Duży, Błędów, Mogielnica i Nowe Miasto nad Pilicą);
- i 8 gmin powiatu sochaczewskiego (Nowa Sucha, Sochaczew, Sochaczew (gmina), Teresin, Rybno, Iłów, Młodzieszyn i Brochów).

Poza podpisaniem aneksu rozszerzającego ŻOF w 2021 r., gdzie do ŻOF dołączyły kolejne gminy (tj. Belsk Duży, Błędów, Brochów, Iłów, Mogielnica, Młodzieszyn, Nowe Miasto nad Pilicą i Rybno), zawarto również umowę na opracowanie Planu działań IIT. Dokument ten pełnić ma funkcję strategii rozwoju ponadlokalnego. Będzie podstawą do ubiegania się o środki unijne w nowej perspektywie finansowej na lata 2021-2027, zwiększając szansę na ich pozyskanie i realizację wspólnych inwestycji.

Mapa 2 Żyrardowski Obszar Funkcjonalny



Źródło: [Sochaczew](#) (dostęp: 20.07.2022 r.)

Gminy z trzech powiatów chcą wspólnie zabiegać o pieniądze z nowego budżetu UE na projekty, które poprawią jakość życia mieszkańców. Budżet UE na lata 2021-2027 znacznie różni się od poprzednich, dlatego do zmiany zasad w sięganiu po unijne dotacje przygotowują się także samorządy, które wspólnie będą się starać o finansowanie zadań obejmujących więcej niż jedną gminę czy powiat. Zadaniem ŻOF jest realizacja dużych przedsięwzięć inwestycyjnych, które będą oddziaływały na życie społeczne i gospodarcze gmin wchodzących w skład ŻOF.

### Turystyka

Powiat grójecki położony jest na pograniczu Wysoczyzny Rawskiej i Równiny Warszawskiej. Naturalne granice administracyjne powiatu grójeckiego ograniczają rzeka Wisła od wschodu, a na południu rzeka Pilica (pozostałe granice powiatowe mają charakter wytyczeń administracyjnych). Zgodnie z podziałem fizyczno-geograficznym powiat położony jest w całości w granicach pod prowincji Nizin Środkowopolskich, na pograniczu dwóch makroregionów Niziny Środkowo mazowieckiej oraz Wzniesień Południowo mazowieckich, w obrębie 4 mezoregionów i 1 mikroregionu: Równiny Warszawskiej, Doliny Środkowej Wisły, Doliny Dolnej Pilicy, Wysoczyzny Rawskiej oraz Doliny Białobrzeskiej. W krajobrazie powiatu dominują bez jeziorne, zdenudowane równiny zbudowane z glin morenowych i piasków urozmaicone zwirowymi ostańcami moren i kemów starszych zlodowaceń. W morfologii

zaznaczają się ponadto rozległe, kotlinowe obniżenia oraz tarasy dolin rzecznych Wisły i Pilicy, z licznymi zespołami wydm.

Jednym z ważniejszych ekosystemów są lasy i grunty leśne. Ogólna powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu grójeckiego wynosi ok. 16 678 ha (16 488 ha powierzchnia lasów), co daje przeciętną lesistość powiatu na poziomie ok. 13%. Lasy stanowiące własności Skarbu Państwa to 8 614 ha, w tym 8 466 ha w zarządzie Lasów Państwowych. Pozostała część lasów stanowi własność prywatną 8 050 ha oraz lasy gminne 14,4 ha. Największe kompleksy leśne na terenie powiatu znajdują się w gminie Nowym Mieście, Jasieniec, Belsk Duży oraz we wsi Belsk Mały. Na terenie powiatu grójeckiego są obszary o ponadprzeciętnych walorach środowiska przyrodniczego. Wiele z nich zostało objętych ochroną prawną. W powiecie ochroną objęto 66 pomników przyrody.

Obszary sieci Natura 2000 zajmują ok. 10 % powierzchni powiatu grójeckiego.

Charakterystyczną cechą powiatu grójeckiego jest bogactwo kulturowe, na które składają się zarówno wytwory i osiągnięcia człowieka, jak i elementy przyrodnicze. Do mocnych stron powiatu zaliczyć należy dużą ilość obiektów zabytkowych i ich różnorodność tworząca bogate źródło dziedzictwa kulturowego, jak również znaczne rozpoznanie zasobów dziedzictwa kulturowego przez służby konserwatorskie. Znaczna część obiektów zabytkowych oczekuje na rewitalizację i włączenie do zbioru trwałych dziedzictwa kulturowego, a tym samym powiększenia atrakcyjności powiatu grójeckiego, co stanowi wyzwanie rozwojowe w kolejnych latach.

Istniejące na terenie powiatu strefa bazy turystycznej (hotele, trasy piesze i rowerowe), a także obiekty zabytkowe i muzea inicjują przygotowanie ofert turystycznych dla różnorodnych odbiorców. Tendencje światowe wskazują, że w turystyce odchodzi się od modelu polegającego na zwiedzaniu zabytków na rzecz udziału turystów w lokalnych imprezach. W związku z tym wydaje się celowe promowanie lokalnych imprez kulturalno-rozrywkowych nawiązujących do specyfiki gospodarki powiatu, tj. „Święto kwitnących jabłoni”, „Piknik w błędowskich sadach”, „Owocobranie”, „Noc świętojańska”, „Wiosna Mogielnicka” i wiele innych. Generalnie południowa część powiatu jest bardziej predysponowana pod względem walorów krajobrazowych i przyrodniczych do rozwoju turystyki polegającej na obcowaniu uczestników z pięknem przyrody. Część północna powiatu ma dużą szansę przyciągnięcia turystów na różnego rodzaju festyny związane z sadownictwem.

Powiat grójecki jest atrakcyjny pod względem turystycznym. Obszar atrakcyjności turystycznej to przede wszystkim dolina Pilicy wzdłuż południowej granicy powiatu oraz rezerваты przyrody w centralnej części powiatu w gminach: Belsk Duży, Pniewy, Grójec, Mogielnica. Istotnym elementem promocji powiatu oraz warunkiem ochrony zabytków są szlaki turystyczne. Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonuje kilka ich rodzajów. Usytuowane są głównie na terenach będących obszarami atrakcyjności turystycznej (cieki wodne, rezerваты przyrody, zabytki). Do najważniejszych szlaków turystycznych rowerowych zaliczyć można:

- Szlak główny Krainy Jeziorki (szlak czerwony) Osuchów (gm. Mszczonów), gminy: Pniewy, Grójec, Prażmów, Tarczyn, Piaseczno, Konstancin-Jeziorna, aż do ujścia Jeziorki na Wiśle – 77,8 km. Szlak wymagający ze względu na duże odległości, urozmaicony pod kątem nawierzchni. Bardzo malowniczy – podzielony na kilka odcinków, nadaje się do turystyki rodzinnej. Trasa odpowiednia na rower trekkingowy lub górski, chociaż jest sporo odcinków asfaltowych, nadających się na rower szosowy. Osuchów – Wygnanka – Cychry – Przykory – Jeziorka – Przęsławice – Kocerany – Głuchów – Kośmin – Mirowice – Parcele Duże – Prace Duże – Łoś – Zalesie Górne – Żabieniec – Konstancin Jeziorna – Obory – Gassy – Obórki.
- Szlak Kraski (szlak żółty) – łączy się ze szlakiem głównym Krainy Jeziorki w m. Zakrzewska Wola – Pieczyńska – Chynów, gdzie dochodzi do Szlaku Rzeki Czarnej – 13 km. Zakrzewska Wola – Gościeńczyce – Marianów – Pieczyńska – Wola Pieczyńska – Chynów.
- Szlak Czarnej (szlak niebieski) – Szlak ciekawy szczególnie dla mieszkańców. Wiedzie wioskami, drogami asfaltowymi, mało uczęszczanymi przez pola, sady oraz wiejskie zabudowania. Michalczew – Budziszyn – Chynów – Sułkowice – Czachówek – Czarny Las – Krępa – 20 km. -Szlak do Grójca (szlak czarny).
- Szlak do Grójca, choć bardzo malowniczy, może sprawić nieco kłopotu mniej wprawnemu rowerzyście. Trasa, zwłaszcza na początku, prowadzi słabej jakości leśnymi ścieżkami i polnymi drogami. Przydałby się tutaj rower przełajowy lub górski, zwykły rower szosowy może nie sprostać wymaganiom szlaku. Jeziorka – Grójec – Kośmin, łącznik (szlak czarny) do Rezerwatu Modrzewina – 17 km.

Na terenie powiatu powstał również ciekawy szlak wodny kajakowy. Szlak wodny Pilicy rozciąga się od Nowego Miasta nad Pilicą do Mniszewa nad Wisłą. Proponowana trasa ma 79 km długości. Na jej przepłynięcie należy przeznaczyć 3 dni. Obejmuje niemal cały mazowiecki odcinek Pilicy. Nowe Miasto nad Pilicą – Gostomia – Tomczyce – Górki, Świdno – Dębnowola – Przybyszew – Adamów-Góry – Białostrzegi – Brzeźce – Most na drodze do Brankowa – Most w Budach Michałowskich – Biała Góra – Warka, Niemojewice – Warka most drogowy – Winiary – Stara Warka – Rozniszew – Ostrołęka – Mniszew.

### Mapa 3 Szlaki wodne na terenie powiatu grójeckiego



Źródło: Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego na lata 2018-2023, s. 11.

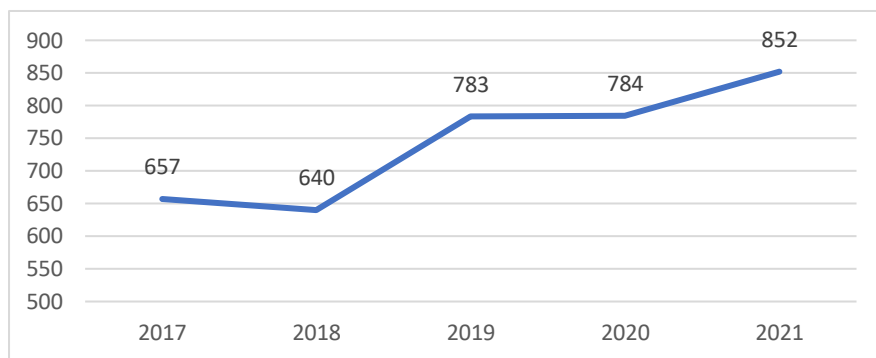
Oprócz szlaków rowerowych i szklaku wodnego w powiecie grójeckim powstało kilka szlaków pieszych:

- Szlak zielony MZ-5201-z WARKA – GÓRA KALWARIA,
- Szlak niebieski MZ-5202-n KRĘŻEL – POTYCZ,
- Szlak czerwony MZ-5204-c im. Witaliusza Demczuka WARKA – LESIÓW,
- Szlak niebieski MZ-5216 DOMANIEWICE – NOWE MIASTO nad PILICĄ.

Bogata oferta turystyczna daje duże możliwości rozwojowe dla powiatu grójeckiego oraz wpływa pozytywnie na rozwój regionu. Usytuowanie powiatu w pobliżu dużych aglomeracji miejskich daje większe możliwości rozwojowe strefy turystycznej, a co za tym idzie noclegowej i gastronomicznej. Bogactwo szlaków turystycznych przyciąga co roku tysiące miłośników pieszych, wodnych i rowerowych wycieczek. Zwiększają się wówczas wpływy do budżetu gmin, a to pociąga za sobą nieustanny rozwój infrastrukturalny i społeczny regionu.

W 2021 r. zewidencjonowano łącznie w powiecie grójeckim 852 miejsca noclegowe, co w stosunku do roku 2017 wskazuje na wzrost o 195 miejsc. Wzrost miejsc noclegowych w powiecie świadczy o rozwijającej się infrastrukturze turystycznej i agroturystycznej.

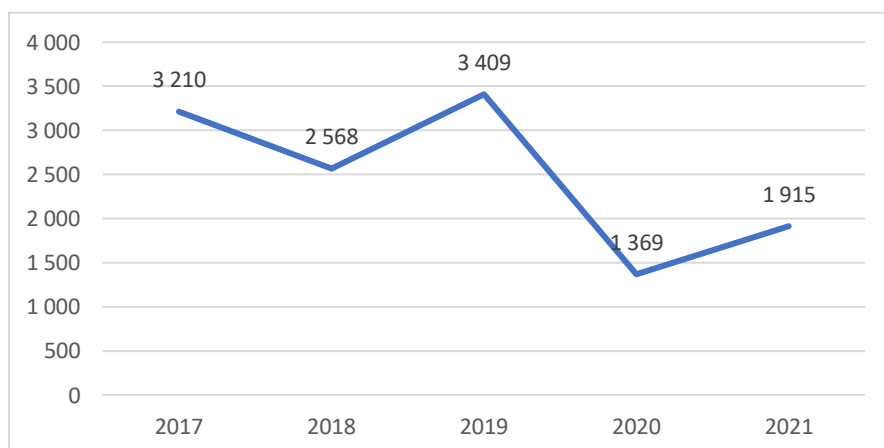
Wykres 20 Liczba miejsc noclegowych w powiecie grójeckim w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Przed okresem pandemii w 2019 r. odnotowano 3 409 turystów, którym udzielono noclegu w powiecie grójeckim. Liczba ta wzrosła znacząco w porównaniu z rokiem 2018. Jednakże czas pandemii zahamował bardzo silnie turystykę, co przełożyło się na zdecydowanie mniejszą liczbę udzielanych noclegów. Jednakże już rok 2021 r. wskazuje na ponowne ożywienie ruchu turystycznego i wzrost udzielanych noclegów w powiecie grójeckim, na co wskazuje poniższy wykres.

Wykres 21 Liczba udzielanych noclegów turystom w powiecie grójeckim w latach 2017-2021



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

## Podrozdział II.5. Uwarunkowania techniczne

### Komunikacja drogowa

Na terenie powiatu grójeckiego znajdują się drogi krajowe i wojewódzkie, stanowiące jego szkielet komunikacyjny. Najważniejszą szlakiem komunikacyjnym jest droga krajowa S7 z Warszawy do Radomia. Odcinek Warszawa – Grójec liczy ponad 29 km. W trakcie inwestycji komunikacyjnych powstała również obwodnica Grójca oraz obwodnica miejscowości Białobrzegi.

Drogi krajowe przebiegające przez teren powiatu to: droga Nr 7 Gdańsk -Warszawa – Radom – Kraków – Chyżne, droga Nr 79 Warszawa-Bytom (Potycz – Mniszew) oraz droga Nr 50 Sochaczew – Grójec – Góra Kalwaria – Mińsk Mazowiecki. Drogi wojewódzkie na terenie powiatu grójeckiego:



- Nr 730 Skurów – Warka
- Nr 728 Końskie – Grójec
- Nr 722 Piaseczno – Grójec
- Nr 725 Rawa Mazowiecka – Biała Rawska – Belsk Duży
- Nr 731 – Potycz – Warka – Falęcice – Białobrzegi
- Nr 735 – Warka – Białobrzegi
- Nr 707 Nowe Miasto n. Pilicą – Rawa Mazowiecka – Skierniewice

Uzupełnienie sieci dróg krajowych i wojewódzkich stanowią drogi powiatowe. Do dróg powiatowych zalicza się drogi stanowiące połączenia miast będących siedzibami powiatów z siedzibami gmin oraz siedzib gmin między sobą. W powiecie grójeckim znajduje się 97 ciągów dróg powiatowych zamiejskich o łącznej długości 601,43 km, w tym długość nawierzchni twardej – 570,388 km.

Mapa 4 Wykaz dróg w powiecie grójeckim



Źródło: [Powiat Grójecki](#) (dostęp: 22.07.2022 r.)

W 2021 r. zrealizowano wiele inwestycji drogowych na terenie gmin zlokalizowanych w powiecie grójeckim. Wszystkie inwestycje miały na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców oraz polepszenie jakości ich życia. Łącznie zrealizowane inwestycje drogowe na kwotę 23,3 mln zł, z tego kwota 6,3 mln zł była wydatkowana ze środków budżetowych gmin, 5,8 mln zł ze środków powiatowych, a 11,1 mln zł stanowiły dotacje ogółem pozyskane ze środków zewnętrznych. Zrealizowane inwestycje przedstawia poniższa tabela.

Tabela 11 Wykaz inwestycji drogowych w 2021 r. w gminach z powiatu grójeckiego

Gmina	Zrealizowane zadanie
Grójec	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1604W Szczęśna – Roźce na odcinku Uleniec – Czekaj o długości 1820,00 mb oraz na odcinku Czekaj – Roźce o dł. 3 350 mb oraz odcinka przez msc. Szczęśna o długości 410 mb i przebudowa drogi powiatowej Nr 1613W Roźce – Rębowola na odcinku Roźce – Daszewice o długości 2300 mb.</li> <li>2. Przebudowa drogi powiatowej Nr 6608W ul. Poświętne wraz z budową ronda na skrzyżowaniu ul. P. Skargi i ul. Poświętne w Grójcu.</li> <li>3. Przebudowa drogi powiatowej nr 1656W Grójec – Miedzechów na odcinku o długości 1 980 mb.</li> <li>4. Wykonanie odwodnienia odcinka przebudowywanej drogi Nr 1656W Grójec – Miedzechów w miejscowości Kociszew.</li> <li>5. Remont drogi powiatowej Kępina -Czachów, na odcinku o długości 1 030 mb.</li> <li>6. Remont drogi powiatowej Nr 1606W Dobryszew – Trzylatków na odcinku o długości 770 mb.</li> <li>7. Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego na 1 przejściu dla pieszych w Grójcu na ul. Armii Krajowej na drodze nr 1647W.</li> </ol>
Warka	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykonanie remontu drogi powiatowej Nr 1667W Wola Boglewska-Palczew na odcinku o długości 1 610 mb.</li> <li>2. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej 1672W Warka-Chynów na odcinku od drogi powiatowej 1675W Wola Chynowska – Podgórzycy (0+004,34) do przejazdu kolejowego w m. Gośniewice do km 7+546,63 w Warce- zakres od km 5+525,75 do 7+546,63.</li> <li>3. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej 1672W Warka-Chynów na odcinku 8+460,00 w m. Gośniewice do km 11+584,80 w Warce – zakres od 7+546,63 do 11+584,8.</li> <li>4. Wykonanie remontu drogi powiatowej Nr 1672W Warka – Chynów na odcinku 440,00mb (trylinka).</li> <li>5. Wykonanie remontu drogi powiatowej Nr 1683W Warka-Przyłot na odc. Ostrołęka-Przyłot.</li> <li>6. Wykonanie przebudowy ul. Turystycznej w Warce- etap II.</li> </ol>

	7. Montaż barier ochronnych w ciągu drogi powiatowej Nr 1672W Warka Chynów.
Nowe Miasto nad Pilicą	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykonanie remontu pasa drogowego drogi powiatowej Nr 1688W Nowe Miasto – Domaniewice przez miejscowość Domaniewice poprzez wykonywanie ciągu pieszego – odcinek o długości 1 580mb.</li> <li>2. Wykonanie remont drogi powiatowej Nr 1104W Falęcice – Nowe Miasto.</li> </ol>
Mogielnica	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Remont drogi powiatowej Nr 1630W Mogielnica – Popowice, o długości 1 260mb.</li> <li>2. Remont drogi powiatowej Nr 1629W Wodziczna – Główczyn o długości 400 mb.</li> <li>3. Remont drogi powiatowej Nr 1637W Brzostowiec – Michałowice o długości 420 mb.</li> </ol>
Belsk Duży	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Kontrakt I Wykonanie przebudowa drogi powiatowej nr 1604W Szczęśna – Rożce na odcinku Uleniec – Rożce o długości 1820,00 mb oraz na odcinku Czekań – Rożce o długości 3 350 mb oraz odcinka przez msc. Szczęśna o długości 410 mb i przebudowa drogi powiatowej Nr 1613W Rożce-Rębowola na odcinku Rożce-Daszewice o długości 2 300 mb.</li> <li>2. Kontrakt II (MCE) Wykonanie przebudowa drogi powiatowej nr 1604W Szczęśna -Rożce na odcinku Uleniec-Czekań o długości 1820,00mb oraz na odcinku Czekań -Rożce o długości 3 350 mb oraz odcinka przez msc. Szczęśna o długości 410 mb i przebudowa drogi powiatowej Nr 1613W Rożce-Rębowola na odcinku Rożce-Daszewice o długości 2 300 mb.</li> <li>3. Wykonanie remontu pasa drogowego poprzez utwardzenie pobocza w ciągu drogi powiatowej nr 1606W Dobryszew-Trzylatków przez wieś Rożce.</li> <li>4. Wykonanie remontu drogi powiatowej Nr 1626W Skurów – Wilczogóra w msc. Anielin.</li> </ol>
Błędów	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1617W Błędów-Wilków w msc Błędów na odcinku o dł. 650 mb. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1614W Trzylatków-Kozietuły w msc. Błędów na odcinku o dł. 320 mb.</li> </ol>
Chynów	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1672W Warka-Chynów na odcinku od drogi powiatowej Nr 1675W Wola Chynowska-Podgórzyce od km 0+004,35 do przejazdu kolejowego w m. Gośniewice gm. Warka do km 7+546,63” – zakres od km 0+004,35 do km 5+525,75.</li> </ol>

	<ol style="list-style-type: none"><li>2. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1676W Chynów – Rososzka w miejscowości Rososzka o długości 1 255 mb.</li><li>3. Wykonanie remontu drogi powiatowej Nr 1676W Chynów-Rososzka w m. Jakubowizna.</li><li>4. Montaż barier ochronnych w ciągu drogi powiatowej Nr 1672W Warka-Chynów.</li></ol>
Goszczyn	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1646W Goszczyn – Długowola w msc. Długowola.</li></ol>
Jasieniec	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Przebudowa drogi powiatowej Nr 1662W Bartodzieje – Warpęsy o długości 1 740 mb oraz Nr 1106W Jasieniec – Promna o długości 350 mb.</li><li>2. Remont drogi powiatowej Nr 1106W Jasieniec Promna na odcinku Jasieniec – Gośniewice o długości 2 600 mb.</li></ol>
Pniewy	<ol style="list-style-type: none"><li>1. Wykonanie przebudowa drogi powiatowej nr 1604W Szczęsna - Roźce na odcinku Uleniec-Czekaj o długości 1 820 mb oraz na odcinku Czekaj -Roźce o długości 3350,00mb oraz odcinka przez msc. Szczęsna o długości 410,00mb.</li><li>2. Wykonanie przebudowy drogi powiatowej Nr 1607W Konie Wilków w miejscowości Wilczoruda.</li></ol>

Źródło: Raport o stanie powiatu grójeckiego za rok 2021, s. 48-63.

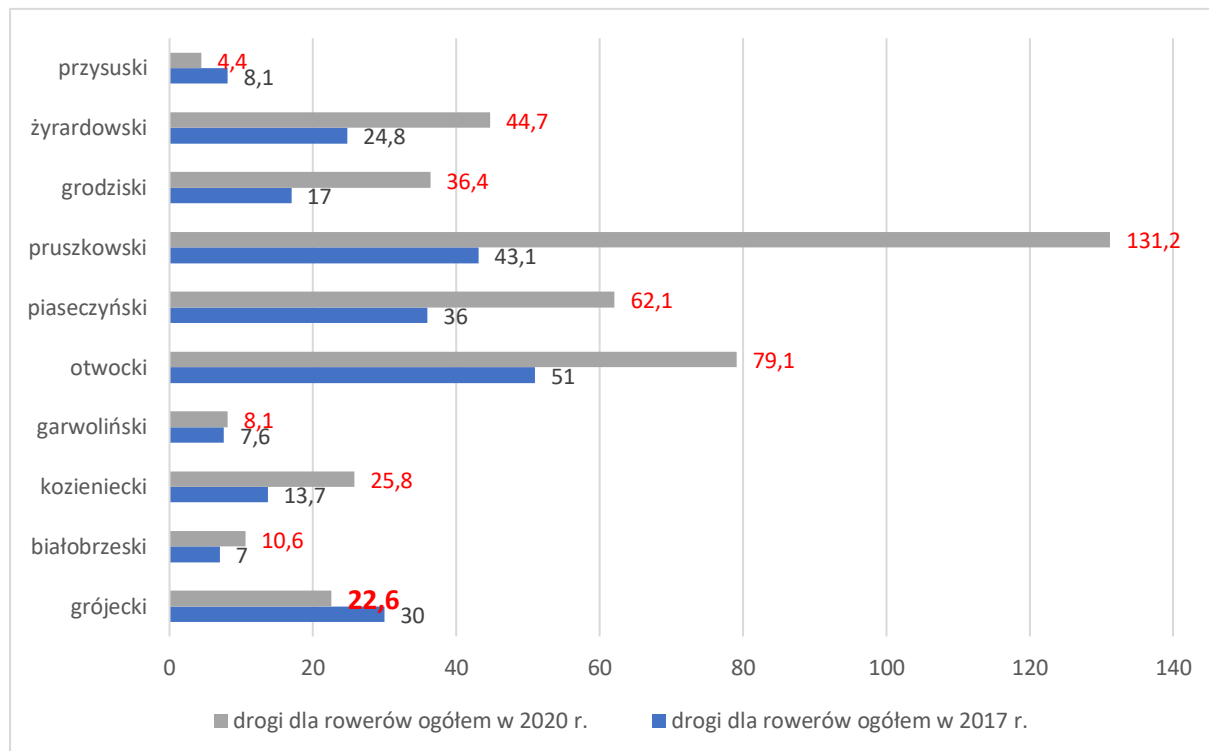
Powiatowy Zarząd Dróg w 2021 r. przeprowadził szereg działań związanych z poprawą stanu dróg powiatowych. Zrealizowano m.in. następujące zadania:

- wymiana zniszczonego oznakowania, poprawianie pochylonych, prześwietlanie (wycinka gałęzi i krzaków – razem 470 szt.);
- remonty cząstkowe nawierzchni (masą na zimno, masą na gorąco, tłuczniem – drogi gruntowe, emulsją oraz grysami – 20 000m<sup>2</sup>),
- odwodnienie (renowacja rowów – 6 900 mb, zjazdy gospodarcze – 11 szt., przebudowa przepustów, czyszczenie (udroźnianie) przepustów, likwidacja zastoisk, utrzymanie czystości obiektów mostowych),
- utrzymanie zieleni (w tym wycinka oraz utylizacja krzaków oraz samosiewów – 74 870 m<sup>2</sup>, wycinka drzew – 177 szt., odmładzanie drzew poprzez usuwanie konarów – 361 szt., usuwanie skutków burz i nawałnic – 456 szt., koszenie traw),
- odśnieżanie dróg (10 433km).

Powiat grójecki posiada dość dobrze rozwiniętą infrastrukturę komunikacyjną, choć zapotrzebowanie na nowe inwestycje jest wciąż pilną potrzebą wielu mieszkańców. Z uwagi na nowe inwestycje mieszkaniowe w powiecie widoczna jest potrzeba ciągłej rozbudowy oraz modernizacji dróg gminnych i powiatowych. Powiat grójecki na tle powiatów sąsiednich nie posiada dobrze rozwiniętej infrastruktury ścieżek rowerowych. Porównując dane z roku 2017 i 2020 okazuje się, że w powiecie grójeckim ubywało ścieżek rowerowych, gdzie w 2017 r. było ich 30 km, a w 2020 r. zewidencjonowano 22,6 km długości ścieżek rowerowych. Na tle

powiatu pruszkowskiego, piaseczyńskiego oraz otwockiego ilość ścieżek rowerowych w powiecie grójeckim znajduje się na poziomie niesatysfakcjonującym. Z uwagi na potrzebę zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców, jak również mając na uwadze dobro ochrony środowiska należy dążyć do wzrostu ilości ścieżek rowerowych w powiecie grójeckim. Dobrze rozwinięta infrastruktura rowerowa zachęca również do aktywności fizycznej i rekreacyjnej, co jest zadaniem profilaktycznym uwzględniając pogarszający się stan zdrowia mieszkańców Polski.

Wykres 22 Długość ścieżek dla rowerów w wybranych powiatach w województwie mazowieckim w 2017 r. i w 2020 r. [km]



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

### Sieć kanalizacyjna, wodociągowa i gazowa

W 2021 r. na terenie powiatu grójeckiego było 311,8 km czynnej sieci kanalizacyjnej i w porównaniu z rokiem 2017 nastąpił wzrost długości sieci o 17,7 km. Zewidencjonowano łącznie 7 706 przyłączy do budynków mieszkalnych. Z kolei długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej w powiecie grójeckim w 2021 r. wynosiła 1 317,7 km i w analizowanych latach nastąpił wzrost sieci wodociągowej o 13,9 km. Odnotowano 18 421 przyłączy do budynków mieszkalnych. Liczba awarii sieci kanalizacyjnej wynosiła 63, a sieci wodociągowej aż 135.

Tabela 12 Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie grójeckim

Wyszczególnienie	j.m.	2017	2018	2019	2020	2021
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	281,3	294,1	298	311,4	311,8
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	6 717	7 210	7 302	7 509	7 706

Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	164	171	190	112	63
Długość czynnej sieci rozdzielczej wodociągowej	km	1 304,2	1 303,8	1 309,9	1 313,3	1 317,7
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych	szt.	17 455	17 099	17 796	18 023	18 421
Awarie sieci wodociągowej	szt.	193	181	186	128	135

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonuje 30 oczyszczalni ścieków, w tym:

- 15 gminnych oczyszczalni ścieków,
  - 4 oczyszczalnie ścieków w szkołach publicznych (Publiczna Szkoła Podstawowa im. Gen. F. Kamińskiego w Ciechlinie, Publiczna Szkoła Podstawowa im. O. Kazimierza Wyszyńskiego w Jeziorze, Publiczna Szkoła Podstawowa w Kruszewie, Publiczna Szkoła Podstawowa w Karolewie),
  - 7 lokalnych oczyszczalni ścieków (Dom Pomocy Społecznej Pod Topolami w Lesznowoli, Strzeżony Ośrodek dla Cudzoziemców w Lesznowoli, Jednostka Wojskowa Nr 3411 w Ogrodzienicach, Dom Pomocy Społecznej w Tomczycach, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jurkach, Ośrodek Opiekuńczo-Leczniczy w Osieczku Concordia Salus Sp. z o.o. Starostwo Powiatowe w Grójcu oczyszczalnia w Nowej Wsi),
  - 4 zakładowo-przemysłowe oczyszczalnie ścieków (Zakład Produkcyjny „Kon-Vin”, – Doehler Sp. z o.o., Zakład „PiastPol” w Kruszewie, Pepsi-Cola General Bottlers Poland, Zakład w Michrowie).

Istotnym zagrożeniem środowiska wodnego są ścieki bytowo-gospodarcze, które powstają na terenach wiejskich i nie są odprowadzane siecią kanalizacyjną. Rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej to inwestycje gminne, które wymagają bardzo dużych nakładów finansowych. Realizacja tego zadania należy po stronie gmin, które niejednokrotnie bez zewnętrznego wsparcia finansowego nie są w stanie samodzielnie zaspokajać potrzeb mieszkańców w tym zakresie. Z uwagi na rozwijający się rynek nieruchomości oraz powstawanie nowych osiedli zabudowy jednorodzinnej w gminach sieć wodociągowa rozwija się szybciej niż sieć kanalizacyjna. Ogółem w 2020 r. z instalacji wodociągowej korzystało 75,9% ludności powiatu a z sieci kanalizacyjnej 43,4% ludności.

Z kolei długość sieci gazowej wynosi 1 052 801 m. z gazu ziemnego korzysta ponad połowa mieszkańców gmin, co stanowi 53,1% ludności powiatu. W 2020 r. odnotowano 13 583 czynnych przyłączy do budynków mieszkalnych sieci gazowej.

Tabela 13 Długość sieci gazowej na terenie powiatu grójeckiego

Wyszczególnienie	j.m.	2017	2018	2019	2020
Długość czynnej sieci gazowej	km	1 030 099	1 033 107	1 039 560	1 052 801
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych	szt.	12 700	13 105	13 222	13 583

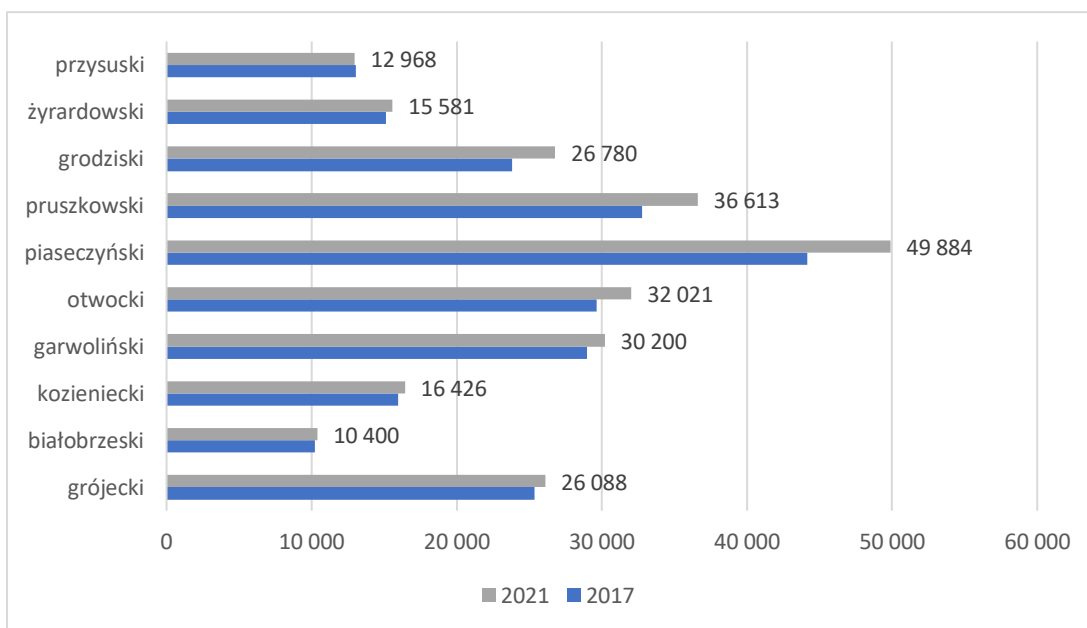
Ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	48 374	48 834	50 134	52 033
--------------------------------------	-------	--------	--------	--------	--------

Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

## Mieszkalnictwo

System mieszkalnictw w Polsce w ostatnich latach rozwija się bardzo intensywnie. Widoczny jest proces osiedlania się mieszkańców na terenach wiejskich, gdzie powstaje w szczególności zabudowa jednorodzinna. To powoduje większe potrzeby na infrastrukturę drogową czy wodno-kanalizacyjną. W analizowanych latach 2017-2021 na terenie powiatu powstało 732 nowych budynków mieszkalnych. Porównując dane powiatu grójeckiego z danymi z powiatów ościennych za rok 2017 i 2021 okazuje się, że w powiecie grójeckim powstała większa liczba nowych budynków niż w powiecie żyrardowskim (475), kozienieckim (480) czy białobrzeskim (190). Jednakże liderem w rozwoju mieszkalnictwa na terenie województwa mazowieckiego (powiaty sąsiadujące z powiatem grójeckim) są powiaty grodziski (2 960 nowe budynki), powiat pruszkowski (3 843) czy powiat piaseczyński (5 716 nowych budynków mieszkalnych).

Wykres 23 Liczba budynków mieszkalnych w wybranych powiatach w województwie mazowieckim w latach 2017 i 2021



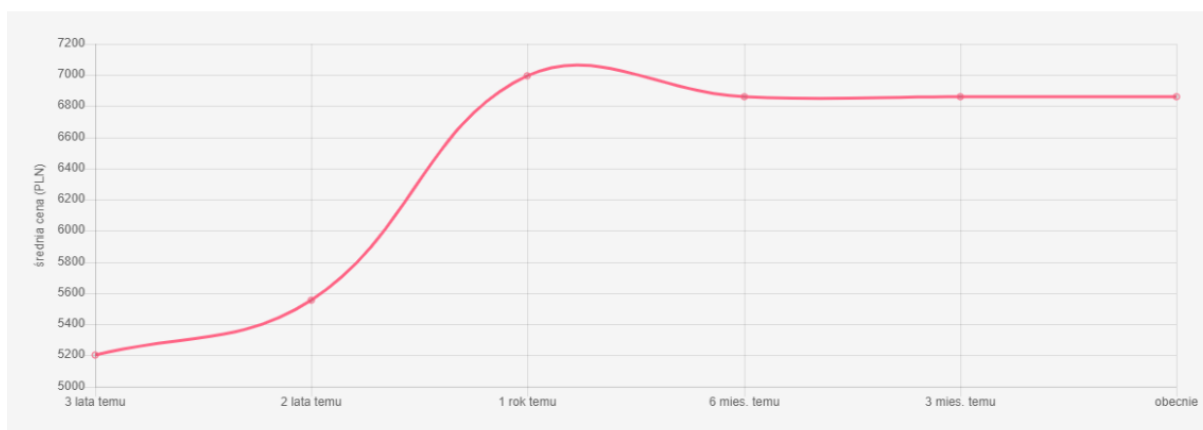
Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Zgodnie z polityką rozwoju województwa mazowieckiego, przy szybko wzrastającej liczbie mieszkańców niektórych gmin, polityka społeczna rozwoju gmin i powiatów powinna uwzględniać rozwój mieszkalnictwa, w zakresie uzupełnienia i rozwoju zabudowy oraz utrzymania i zachowania istniejącej zabudowy.

W 2020 r. w powiecie grójeckim oddano do użytku 342 mieszkania. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 3,49 nowych lokali. Jest to średnia zdecydowanie niższa niż średnia dla województwa mazowieckiego. 52% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne, 47,1% na sprzedaż lub wynajem, 0,9% jako mieszkania komunalne. W

tym samym roku zarejestrowano w powiecie grójeckim 352 transakcje rynkowe lokali mieszkalnych w Rejestrze Cen i Wartości Nieruchomości (RciWN). Mediana cen transakcyjnych wynosiła 4 508 zł/m<sup>2</sup>, natomiast średnia cena transakcyjna lokali mieszkalnych to 4 485 zł/m<sup>2</sup>. Na rynku pierwotnym odnotowano 163 transakcje, a na rynku wtórnym 189 transakcji rynkowych. W ostatnim okresie cena mieszkań uległa znacznemu wzrostowi, gdyż w chwili obecnej cena za m<sup>2</sup> wynosi w Grójcu średnio 6 860 zł. Przeciętna wartość mieszkania w powiecie grójeckim wynosi 420 231 zł, a średnia wielkość mieszkania liczy 62 m<sup>2</sup>. Warto podkreślić, iż średni koszt wynajęcia mieszkania w Grójcu wynosi ok. 1 350 zł/m-c. W sytuacji galopującej inflacji, kiedy to ceny mieszkań są również drogie, a możliwość uzyskania kredytów mieszkaniowych jest często trudna można spodziewać się zahamowania transakcji na rynku nieruchomości. Pożądane będą mieszkania komunalne oraz socjalne, a także mieszkania socjalne dla osób starszych, których przybywa corocznie w powiecie grójeckim. Polityka rozwoju powiatu powinna uwzględniać również kwestie mieszkaniowe dla najbardziej potrzebujących mieszkańców, aby zaspokajać potrzeby życiowe społeczeństwa grójeckiego.

Wykres 24 Średnia cena mieszkania za m<sup>2</sup> w Grójcu w ostatnich 12 miesiącach



Źródło: <https://ceny.szybko.pl/mazowieckie-powiat-gr%C3%B3jecki-Gr%C3%B3jec-ceny-mieszkan.html>, (dostęp: 25.07.2022 r.)

## Podrozdział II.6. Uwarunkowania środowiskowe

### Jakość powietrza

Zgodnie z m.in. 25 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska<sup>5</sup>, Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza. Pomiarom podlegają następujące substancje szkodliwe dla człowieka: dwutlenek siarki SO<sub>2</sub>, dwutlenek azotu NO<sub>2</sub>, tlenek węgla CO, benzen C<sub>6</sub>H<sub>6</sub>, ozon O<sub>3</sub>, pył PM 10, pył PM 2,5, ołów Pb w PM 10, arsen As w PM 10, kadm Cd w PM 10, nikiel Ni w PM 10, benzo(a)piren B(a)P w PM 10. Polski

<sup>5</sup> Dz. U. z 2020, poz. 1219.



indeks jakości powietrza stanowi informację o ocenie jakości powietrza wraz z dopuszczalnymi normami.

Tabela 14 Polski Indeks jakości powietrza

Polski indeks jakości powietrza	SO <sub>2</sub> [µg/m <sup>3</sup> ]	NO <sub>2</sub> [µg/m <sup>3</sup> ]	CO [µg/m <sup>3</sup> ]	PM <sub>10</sub> [µg/m <sup>3</sup> ]	PM <sub>2,5</sub> [µg/m <sup>3</sup> ]	O <sub>3</sub> [µg/m <sup>3</sup> ]	C <sub>6</sub> H <sub>6</sub> [µg/m <sup>3</sup> ]
Bardzo dobry	0-50	0-40	0-2000	0-20	0-12	0-24	0-5
Dobry	50-100	40-100	2000-6000	20-60	12-36	24-70	5-10
Umiarkowany	100-200	100-150	6000-10000	60-100	36-60	70-120	10-15
Dostateczny	201-350	150-200	10 000-14 000	100-140	60-84	120-160	15-20
Zły	351-500	200-400	14 000-20 000	140-200	84-120	160-240	20-50
Bardzo zły	>500	>400	>20 000	>200	>120	>240	>50

Źródło: <https://powietrze.gios.gov.pl/>

Obowiązujący układ stref określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 sierpnia 2012 r. w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza, zgodnie z którym województwo mazowieckie podzielone zostało na następujące strefy:

- Aglomeracja Warszawska (PL1401),
- Miasto Płock (PL1402),
- Miasto Radom (PL1403),
- Strefa mazowiecka (PL1404).

Oceny jakości powietrza pod kątem ochrony zdrowia ludzi w województwie mazowieckim prowadzone są w 4 strefach. W ocenie pod kątem ochrony roślin uwzględnia się tylko strefę mazowiecką. Powiat grójecki należy do strefy mazowieckiej. W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2021 r. zostały określone strefy w województwie mazowieckim, w których należy podjąć określone działania w celu przywrócenia na danym obszarze obowiązujących standardów jakości powietrza. W poniższej tabeli zestawiono klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasa A lub C). Strefy, w których doszło do przekroczenia:

- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy dopuszczalne: dwutlenek siarki SO<sub>2</sub> (24-h) – strefa mazowiecka, dwutlenek azotu NO<sub>2</sub> (rok) – aglomeracja warszawska, pył zawieszony PM<sub>10</sub> (24-h): aglomeracja warszawska, strefa mazowiecka, pył zawieszony PM<sub>2,5</sub> (rok) faza II: aglomeracja warszawska, miasto Radom, strefa mazowiecka,
- dla zanieczyszczeń mających określone poziomy docelowe:  
- benzo(a)piren w pyłe zawieszonym PM<sub>10</sub> (rok) – aglomeracja warszawska, miasto Radom, strefa mazowiecka.

Tabela 15 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi – klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszzonego PM<sub>2,5</sub>)

Nazwa strefy	Kod strefy	SO <sub>2</sub>	NO <sub>2</sub>	C <sub>6</sub> H <sub>6</sub>	CO	O <sub>3</sub>	PM <sub>10</sub>	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM <sub>2,5</sub>

Aglomeracja Warszawska	PL1401	A	C	A	A	A <sup>1</sup>	C	A	A	A	A	C	C1 <sup>2</sup>
Miasto Płock	PL1402	A	A	A	A	A <sup>1</sup>	A	A	A	A	A	A	A1 <sup>2</sup>
Miast Radom	PL1403	A	A	A	A	A <sup>1</sup>	A	A	A	A	A	C	C1 <sup>2</sup>
Strefa mazowiecka	PL1404	C	A	A	A	A <sup>1</sup>	C	A	A	A	A	C	C1 <sup>2</sup>

<sup>1</sup> Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2

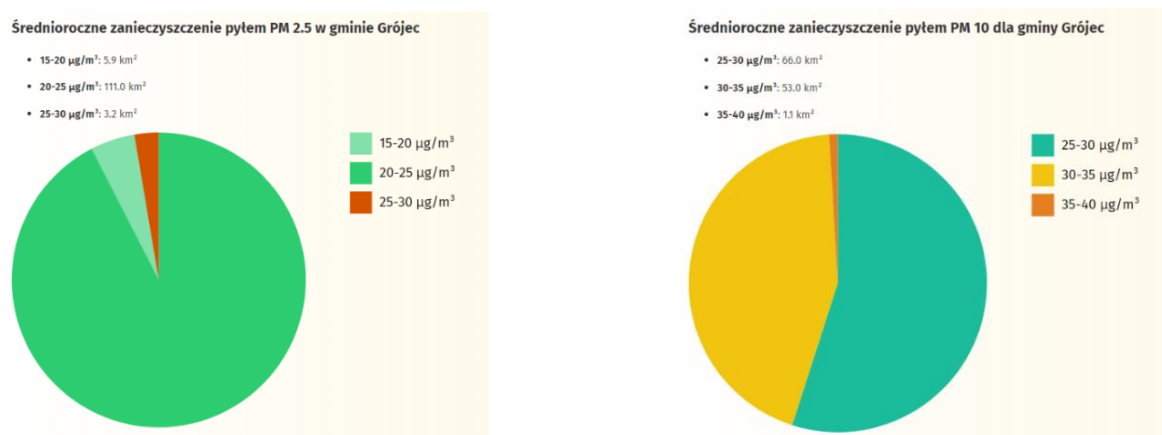
<sup>2</sup> Dla pyłu PM<sub>2,5</sub> – poziom dopuszczalny I faza, strefa podlaska uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza dla województwa mazowieckiego za 2021 r., s. 95.

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza, wykonanej na podstawie danych za 2021 r. z uwzględnieniem poziomów dopuszczalnych i docelowych przyjętych ze względu na ochronę roślin, dla wszystkich zanieczyszczeń strefa mazowiecka uzyskała klasę A.

Powiat grójecki charakteryzuje się umiarkowaną jakością powietrza. W ocenie średniorocznej odnotowano przekroczenia poziomu zanieczyszczenia powietrza pyłem PM<sub>10</sub> oraz PM<sub>2,5</sub>. Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM<sub>10</sub> wynosi 40 µg/m<sup>3</sup>, a dla PM<sub>2,5</sub> 25 µg/m<sup>3</sup>.

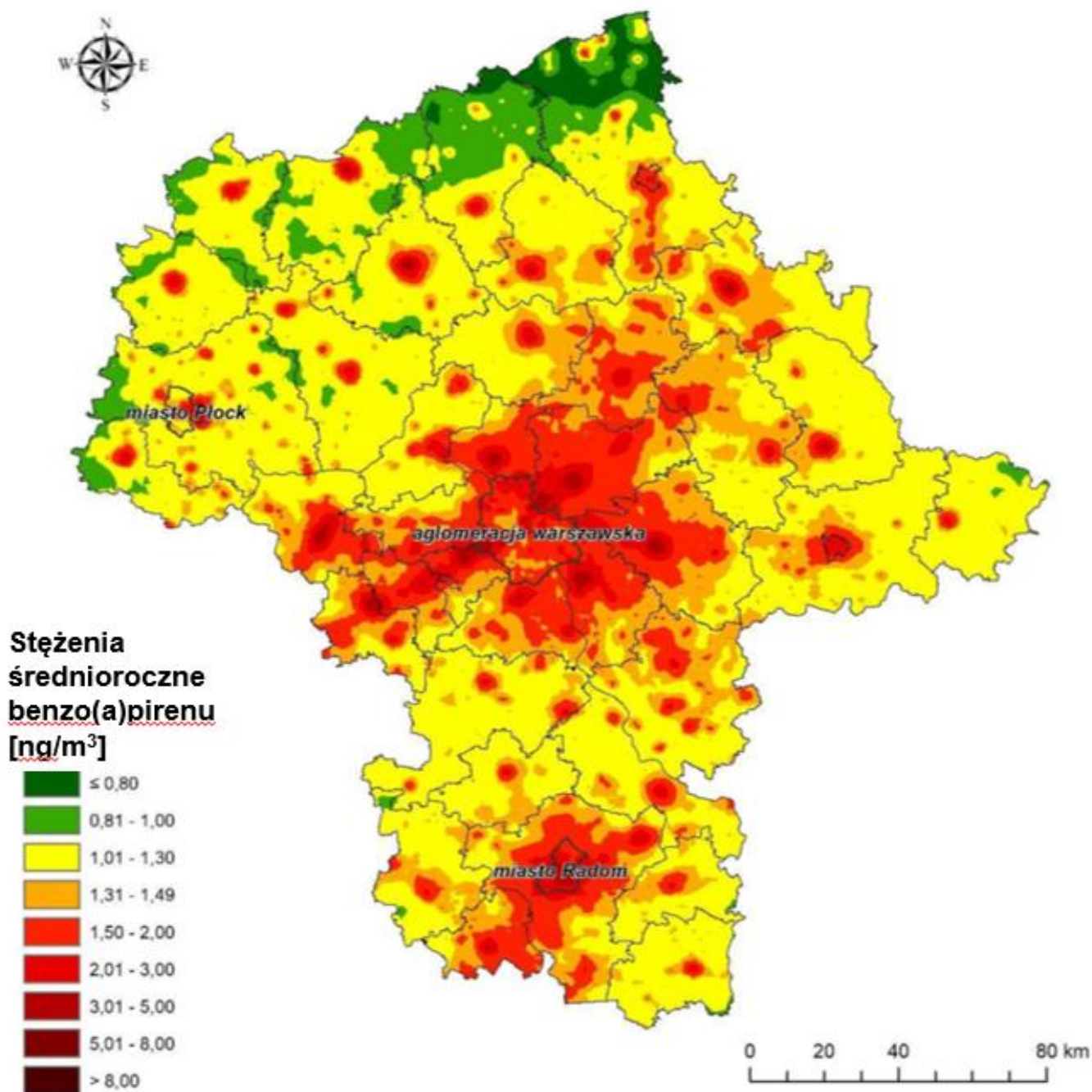
Wykres 25 Średnioroczne zanieczyszczenie pyłem PM<sub>2,5</sub> i PM<sub>10</sub> w gminie Grójcu



Źródło: [ONGEO](#) (dostęp: 22.07.2022 r.)

SMOG to współczesne zagrożenie jakości powietrza w Polsce, powstające w głównej mierze przez działalność człowieka. Smog to zanieczyszczenia powietrza wielopierścieniowymi węglowodorami aromatycznymi. Powstają podczas niecałkowitego spalania wszystkich węglowodorów z wyjątkiem metanu. Jak wynika z centrum informacji o smogu województwo mazowieckie należy do strefy bardzo wysokiego zagrożenia jakości powietrza pod względem smogu.

Mapa 5 Mapa smogu w województwie mazowieckim



Źródło: [Program Ochrony Powietrza](#) (dostęp: 26.07.2022 r.)

W dniu 8 września 2020 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił nowy Program ochrony powietrza (POP) dla wszystkich stref województwa mazowieckiego, tj. strefy aglomeracja warszawska, miasto Płock, miasto Radom oraz strefy mazowieckiej. Program powstał w oparciu o wyniki opracowanej w Głównym Inspektoracie Ochrony Środowiska „Rocznej oceny jakości powietrza w województwie mazowieckim, raport wojewódzki za rok 2018”. W związku z odnotowanymi przekroczeniami dopuszczalnych poziomów

zanieczyszczeń w powietrzu pyłem PM 10 oraz PM 2,5 w województwie mazowieckim opracowany został „Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu”. Celem realizacji programu jest osiągnięcie wielkości stężeń poniżej poziomów dopuszczalnych i docelowego poprzez redukcję emisji:

- 44% dla PM10,
- 57% dla PM2,5,
- 69% dla benzo(a)pirenu,
- 27% dla dwutlenku azotu.

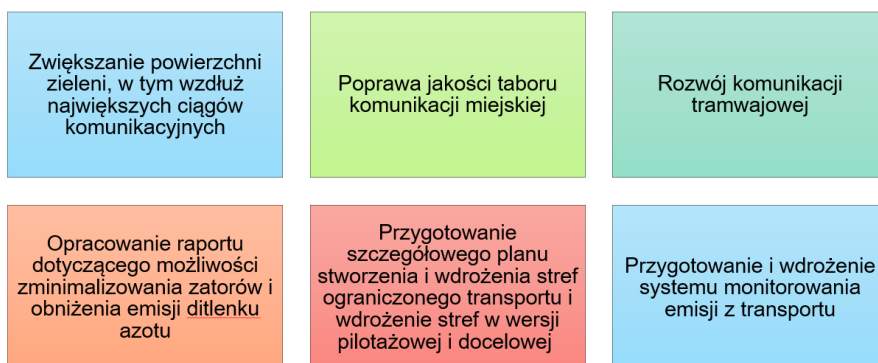
W Programie zostały określone konkretne działania, które zobowiązane są podjąć wszystkie samorządy w województwie, aby zakładane rezultaty zostały osiągnięte. Wśród zadań podstawowych wskazano:

- ograniczenie niskiej emisji, poprzez wymianę źródeł ciepła na bardziej ekologiczne,
- czyszczenie ulic „na mokro” i zakaz używania dmuchaw,
- edukację ekologiczną mieszkańców,
- kontrolę przestrzegania przepisów, poprzez coroczne sprawozdania z podejmowanych działań,
- dla gmin, w których wymiana kotłów nie przyniesie wystarczającego efektu ekologicznego lub z których napływ powinien być zmniejszony: zwiększenie powierzchni zieleni.

Dla aglomeracji warszawskiej opracowano dodatkowo dodatkowe działania naprawcze, do których należą:

Schemat 1 Dodatkowe działania naprawcze dla strefy aglomeracji warszawskiej

## Dodatkowe działania naprawcze dla strefy aglomeracja warszawska



Źródło: [Program Ochrony Powietrza](#) (dostęp: 26.07.2022 r.)

„Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu” nakłada na wszystkie gminy obowiązek realizacji niniejszego Programu, co przekłada się na

podejmowanie działań zarówno przez samorząd powiatu grójeckiego, jak i poszczególnych gmin wchodzących w jego skład. Działania naprawcze, które skupiają się na wymianie źródeł ogrzewania mieszkań indywidualnych to jedno z zadań należących po stronie osób fizycznych, jednakże wiele innych działań określonych w Programie zobowiązuje gminy do ich realizacji. W rozwoju powiatu grójeckiego na kolejna lata należy uwzględnić zagadnienia związane z ochroną klimatu oraz realizacji niniejszego Programu.

### Utylizacja wyrobów zawierających azbest

Zgodnie z Elektronicznym Systemem Informacji Przestrzennej do monitorowania realizacji „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” w powiecie grójeckim zewidencjonowano łącznie 261 103,295 Mg, a usunięto zaledwie 5 466,002 Mg wyrobów zawierających azbest. Na podstawie danych z „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032” założono, iż w pierwszym okresie zostanie usunięte 28% wyrobów azbestowych, w drugim okresie 35%, natomiast w ostatnim okresie pozostałe 37%.

Tabela 16 Ilość azbestu w poszczególnych gminach w powiecie grójeckim

Gmina	Ilość zinwentaryzowana [MG]	Ilość usunięta [MG]	Pozostało
Belsk Duży	2 205,512	444,661	1 760,851
Błędów	5 045,926	391,201	4 654,725
Chynów	9 395,581	1 688,337	7 707,244
Goszczyn	1 811,365	137,089	1 674,276
Grójec	3 588,150	677,677	2 910,473
Jasieniec	4 867,673	169,915	4 697,758
Mogielnica	8 466,603	322,582	8 144,021
Nowe Miasto nad Pilicą	5 648,881	578,523	5 070,358
Pniewy	4 097,791	455,431	3642,36
Warka	15 975,813	600,586	15 375,227
<b>RAZEM</b>	<b>261 103,295</b>	<b>5 466,002</b>	<b>55 637,293</b>

Źródło: [Baza azbestowa](#) (dostęp: 27.02.2022 r.)

Azbest jest zaliczany do substancji o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka oraz o działaniu toksycznym przy narażeniu przewlekłym. Szkodliwość azbestu nie wynika z jego składu chemicznego, przyczyna szkodliwości tkwi w jego włóknistej strukturze. Niewidoczne dla oka i niewyczuwalne w dotyku włókna azbestu są najcieńszymi włóknami występującymi w przyrodzie, ich kumulowanie się w płucach powoduje zwykle po kilkunastu latach pojawienie się chorób azbestozależnych: pylicy azbestowej (azbestozy), raka płuca, zmian opłucnowych, międzybłoniaka opłucnej. Pył azbestowy nie tylko zanieczyszcza płuca, ale i mechanicznie je uszkadza. W związku z tym polityka ochrony środowiska powinna zmierzać do jak najszybszego usunięcia i zutyliźowania materiałów zawierających azbest, które w dalszej mierze w dużej ilości występują na zadaszeniach wielu gospodarstw

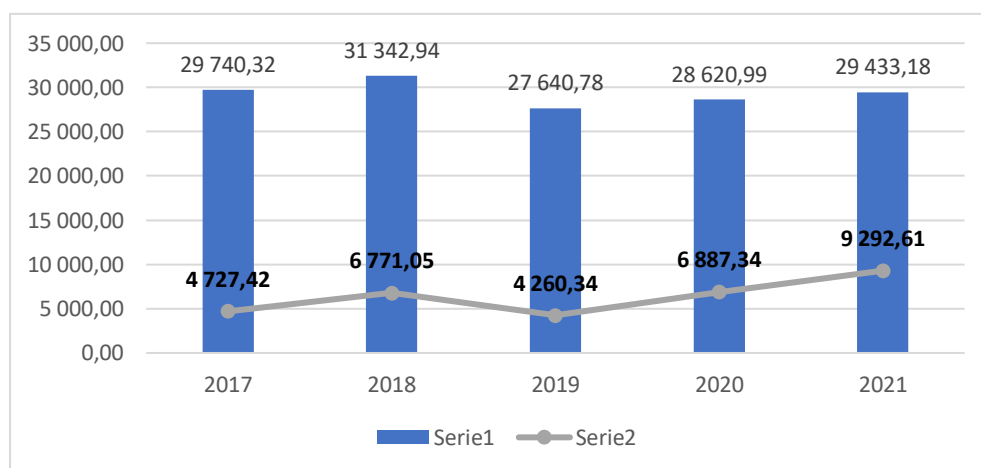
domowych w powiecie. Według Państwowego Zakładu Higieny każdy kontakt z azbestem może być niekorzystny i należy go unikać, chociaż nie musi on wywołać skutków chorobowych. Możliwość kontaktu z azbestem należy zatem ograniczyć do minimum.

### Gospodarka odpadami komunalnymi

Na terenie powiatu grójeckiego źródłami wytwarzanych odpadów są: gospodarstwa domowe, w których powstają także odpady wielkogabarytowe oraz niebezpieczne, obiekty infrastruktury społecznej i komunalnej, obszary ogrodów, parków, cmentarzy, targowisk, ulice i place, przedsiębiorstwa i firmy prowadzące działalność gospodarczą.

Z danych wynika, że wzrasta ilość wytwarzanych odpadów komunalnych, jednakże wraz ze wzrostem zmieszanych odpadów zwiększa się ilość selektywnie zbieranych odpadów komunalnych. W 2021 r. odebrano łącznie 29 433,18 t odpadów komunalnych. W tym samym roku zebrano od mieszkańców 9 292,61 t odpadów segregowanych. Od roku 2019 widoczny jest wzrost ilości selektywnie zebranych odpadów w powiecie grójeckim.

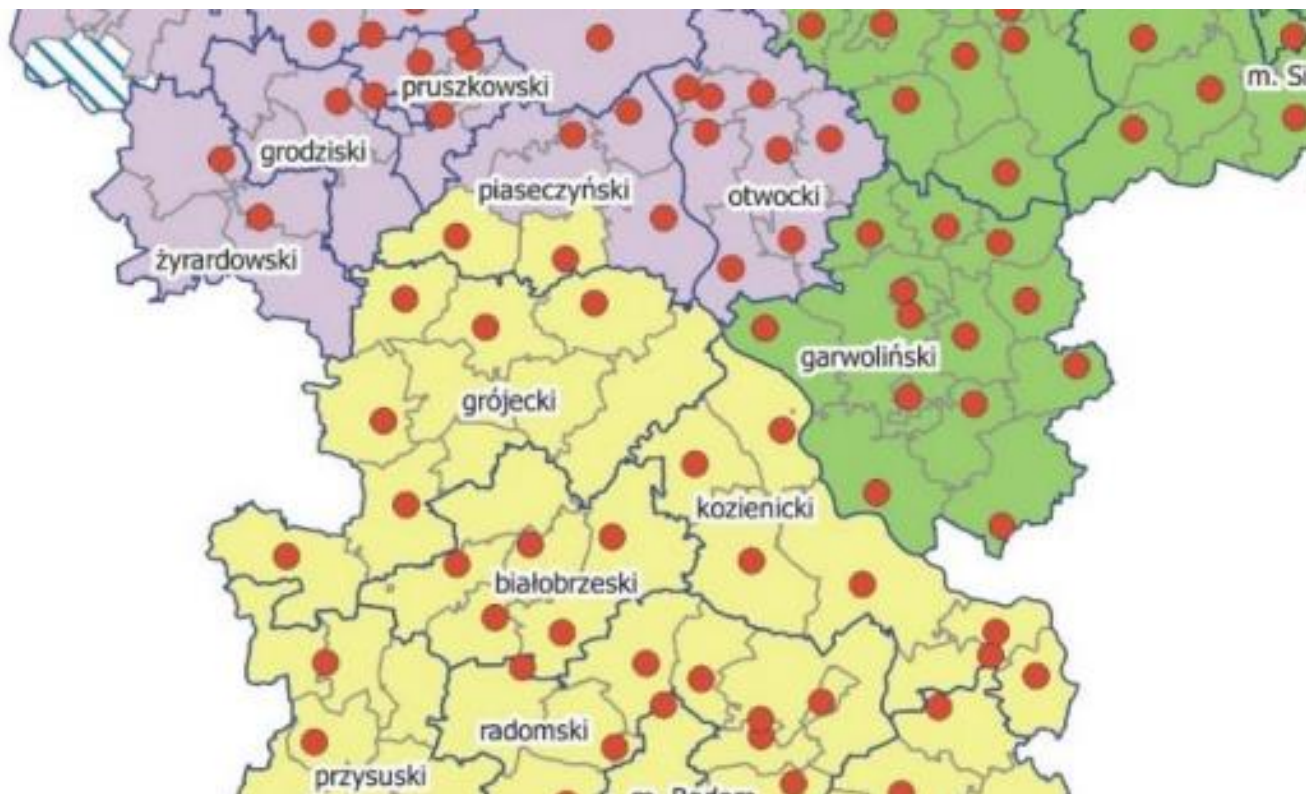
Wykres 26 Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie zebranych z powiatu grójeckiego w latach 2017-2021 [t]



Źródło: opracowanie własne, GUS BDL

Na terenie powiatu grójeckiego funkcjonuje 8 punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK), które zlokalizowane są w miejscowościach: Grójec, Warka, Nowe Miasto nad Pilicą, Mogielnica, Belsk Duży, Błędów, Chynów oraz Pniewy.

Mapa 6 PSZOK na terenie powiatu grójeckiego



Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego 2024. S. 279.

Gminy Belsk Duży, Błędów, Chynów, Goszczyn, Grójec, Jasieniec, Warka tworzą Związek Międzygminny „Natura”. Związek Międzygminny pod nazwą „Natura” z siedzibą w Grójcu został powołany przez Rady 11 gmin położonych w granicach powiatu grójeckiego (Warka, Grójec, Belsk Duży, Błędów, Jasieniec, Goszczyn, Chynów, Pniewy i Mogielnica) i białobrzegi Promna (Wyśmierzyce). Celem priorytetowym działania powstałego Związku było uporządkowanie gospodarki odpadami w gminach. Finalnie członkami Związku Międzygminnego pod nazwą „Natura” zwanym dalej Związkiem zostało 8 gmin, w tym 7 z terenu powiatu grójeckiego i jedna z powiatu białobrzegi: Gmina Grójec, Gmina Warka, Gmina Belsk Duży, Gmina Błędów, Gmina Chynów, Gmina Goszczyn, Gmina Jasieniec, Gmina Promna. Związek posiada osobowość prawną i wykonuje zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Zgodnie z przyjętym statutem gminy przekazały realizację gospodarki odpadami komunalnymi na rzecz Związku, który wykonuje swoje statutowe zadania, dotychczas wykonywane jako zadania własne gmin – uczestników Związku.

### Rozdział III. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

*Model struktury funkcjonalno-przestrzennej jest integralną częścią strategii rozwoju i odnosi się do jej całej treści<sup>6</sup>. Ma obrazować rozwój w perspektywie realizacji średniookresowych celów rozwojowych strategii w przestrzeni oraz w kontekście potencjalnych przeobrażeń przestrzeni w odpowiedzi na megatrendy i długoterminowe wyzwania rozwojowe.*

Struktura funkcjonalno-przestrzenna powiatu grójeckiego wykazuje się silną dominacją przeznaczenia gruntów pod uprawy sadownicze. Sady zajmują ponad 61 tys. ha, co stanowi ponad 53% powierzchni całego powiatu. Lasy pokrywają 18,5% i dominują głównie w pasie północnym wzdłuż drogi krajowej nr 50 oraz wzdłuż doliny rzeki Pilicy. Roślinność trawiasta zajmuje z kolei 15% powierzchni powiatu i zasadniczo współwystępuje z terenami leśnymi. Zaledwie 9% powierzchni zajmują grunty orne, które występują głównie pomiędzy Grójcem a Chynowem oraz w gminie Nowe Miasto nad Pilicą i gminie Mogielnica w południowo-zachodniej części powiatu. Tereny zabudowane to niespełna 4% powierzchni powiatu grójeckiego. Główne ośrodki to miasta 4 miasta: Grójec – siedziba powiatu oraz Mogielnica, Nowe Miasto nad Pilicą oraz Warka. Poza głównymi miastami stanowiącymi ośrodki skupiające szereg funkcji – od administracyjnej, gospodarczej, mieszkaniowej, kulturalnej, oświatowej, należy wyróżnić również 6 ośrodków będących siedzibami gmin wiejskich: Belsk Duży, Błędów, Chynów, Goszczyn, Jasieniec oraz Pniewy. Wymienione ośrodki łącznie z miastami skupiają znaczną część terenów zabudowanych. Pozostała zabudowa ma charakter rozproszony z uwagi na charakter gmin, w których dominują uprawy rolne i sadownicze. Struktura zabudowy powiatu grójeckiego posiada więc charakter policentryczny pod względem funkcjonalnym z dominacją dwóch miast liczących ponad 10 tys. mieszkańców – Grójca, pełniącego ważne funkcje administracyjne oraz Warki – ważnego ośrodka gospodarczego i turystycznego.

Obszary chronione występują w północnej i południowej części powiatu. W północnej części rozciąga się Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina Rzeki Jeziorki”, natomiast w południowej Obszar Chronionego Krajobrazu „Dolina rzeki Pilicy i Drzewiczki”. Ponadto na obszarach wzdłuż Pilicy i Wisły wytyczono obszary chronione Natura 2000: „Dolina Pilicy” oraz „Dolina Środkowej Wisły”. Na terenie powiatu znajduje się także 5 rezerwatów przyrody: „Modrzewina”, „Tomczyce”, Jeziora-Olszyny”, „Łęgacz nad Jeziorką” oraz „Sokół”.

---

<sup>6</sup> Polityka przestrzenna jest rozumiana jako celowe oddziaływanie władz publicznych na rozmieszczenie wszelakich funkcji i przestrzenne różnicowanie dynamiki ich rozwoju oraz na użytkowanie i zagospodarowanie terenów przez wszystkie osoby prawne i fizyczne. Formułowanie polityki przestrzennej polega na określeniu celów, sposobów i środków jej prowadzenia a jej realizacja przebiega przez stanowienie i stosowanie prawa oraz podejmowanie działań gospodarczych, w tym zwłaszcza inwestycyjnych, w różnych dziedzinach. Polityka przestrzenna formułowana i realizowana jest w układzie wielopodmiotowym i wieloszczeblowym. Ustala rozmieszczenie i koordynuje w czasie i przestrzeni działania rozwojowe (głównie materialne) na objętym planowaniem terytorium, pozwalając na uzyskanie efektu synergii tych działań i zachowania wymagających ochrony istniejących cech terytorium. Model powinien pokazywać skoncentrowane powiązania funkcjonalne w zakresie: urbanizacji, sektora kreatywnego, nauki, badań, edukacji, transportu, kultury, współpracy jst, aktywności obywatelskiej itp.



łącna powierzchnia obszarów chronionych to 28,6 tys. ha, co stanowi 22,6% powierzchni powiatu.

Głównymi osiami transportowymi powiatu grójeckiego są drogi krajowe nr 50 i nr 79, droga o znaczeniu międzynarodowym S7 relacji Warszawa – Kraków, a także linia kolejowa nr 8 relacji Warszawa – Radom – Skarżysko-Kamienna. W celu identyfikacji kierunków polityki przestrzennej powiatu przeanalizowano wszystkie dokumenty gminne studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Poniżej wyszczególniono wybrane najważniejsze rekomendacje i cele w zakresie kształtowania polityki przestrzennej (dokumenty uchwalone i wyłożone do konsultacji):

#### **Gmina Grójec**

- funkcja miasta jako ośrodka koncentracji administracji, usług, mieszkalnictwa, działalności gospodarczej, przemysłu i wytwórczości,
- funkcja ośrodka obsługi komunikacji, wynikająca z położenia miasta i gminy na skrzyżowaniu ważnych, krajowych ciągów komunikacji drogowej,
- intensywne sadownictwo, wchodzące w zakres grójecko – wareckiego kompleksu sadowniczego, z potencjalnymi możliwościami jego dalszego rozwoju zwłaszcza w zakresie przetwórstwa,
- potencjalne możliwości rozwoju rolnictwa na wschodnich i północnych terenach gminy,
- potencjalne możliwości rozwoju funkcji rekreacyjno – wypoczynkowych w oparciu o walory przyrodniczo – krajobrazowe terenów położonych wzdłuż rzeki Jeziorki,
- intensywny rozwój mieszkalnictwa w północnej części gminy wynikający z położenia w bliskiej odległości od aglomeracji warszawskiej.

#### **Gmina Mogielnica**

- miasto i gmina Mogielnica posiada terenowe rezerwy rozwojowe zarówno dla zabudowy mieszkaniowej jak i dla obiektów przetwórstwa rolnego, usług i turystyki.
- należy wytypować tereny zabudowy turystycznej i rekreacyjnej w tym również zespoły zabudowy letniskowej na obszarach atrakcyjnych turystycznie z uwzględnieniem przepisów ochrony środowiska przyrodniczego.
- nowa zabudowa na terenach zainwestowanych miejskich i wiejskich w pierwszej kolejności powinna być realizowana w sposób skoncentrowany na zasadach uzupełnienia.
- właściwe jest zachowanie i ochrona niezabudowanych terenów tarasu zalewowego nad Pilicą w południowej części gminy, a w szczególności zachowanie widoku na zespół pałacowo – parkowy w Tomczycach, zachowanie otwartych terenów doliny rzeki Mogielanki w granicach Zespołu przyrodniczo – krajobrazowego.
- rozwój zabudowy mieszkaniowej powinien wpisywać się w ukształtowaną strukturę funkcjonalną miasta i miejscowości wiejskich.
- należy zmierzać do zachowania struktury zwartych, jednoznacznie zdefiniowanych

- przestrzennie osiedli mieszkaniowych, wyposażonych w pełną infrastrukturę techniczną i społeczną. Niekorzystną tendencją jest obecnie rozpraszanie się zabudowy na terenach wiejskich;
- wspieranie rozwoju branży przetwórstwa owoców jest zadaniem priorytetowym gminy, której polityka przestrzenna powinna zmierzać do zapewnienia producentom nowych terenów inwestycyjnych.
- należy wykorzystać korzystne warunki przyrodnicze sprzyjające rozwojowi rolnictwa ekologicznego oraz rozwojowi agroturystyki i wypoczynku.
- należy chronić obszary Natura 2000 oraz obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi przed presją właścicieli gruntów do wprowadzania na nie zabudowy mieszkaniowej i lotniskowej.
- stan zalesienia wynoszący 11,7% powierzchni gminy jest jednym z niższych i wymaga pracowania i wdrożenia programu zalesień.

### **Gmina Nowe Miasto nad Pilicą**

- Wzmocnienie administracyjno-usługowej roli Nowego Miasto nad Pilicą w sieci lokalnej, kreowanie ośrodka turystyczno-rekreacyjnego w sieci regionalnej.
- Czytelne granice zainwestowania wsi – umożliwiające koncentrację inwestycji, w tym celu publicznego, podnoszące jakość pracy i zamieszkania w gminie.
- Ochrona walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy w postaci terenów otwartych (systemu przyrodniczo-krajobrazowego gminy) oraz lokalnym ekosystemów – dolina rzeki Pilicy i jej dopływów oraz kompleksów leśnych.
- Ochrona i najbardziej efektywne wykorzystanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz ochrona i turystyczno-rekreacyjne wykorzystanie leśnej przestrzeni produkcyjnej.
- Stworzenie bazy gospodarczej – wzmocnienie potencjału strefy ekonomicznej miasta.
- Rozwój funkcji pozarolniczych, uzupełniających strukturę funkcjonalno-przestrzenną gminy w obszarach o predyspozycjach lokalizacyjnych.

### **Gmina Warka**

- ukierunkowanie na rozwój usług centrotwórczych oraz usług o zasięgu ponadlokalnym (m.in. instytucje finansowe i ubezpieczeniowe, ośrodki zdrowia, usługi administracji, kultury, edukacji, usługi związane z obsługą ruchu turystycznego).
- utrzymanie rolniczych funkcji Gminy i specjalizacji w kierunku sadowniczym, rozwój w kierunku rolnictwa ekologicznego.
- tworzenie warunków dla rozwoju funkcji turystycznych i wypoczynkowych w miejscowościach związanych z doliną Pilicy i Wisły.
- tworzenie warunków dla wielokierunkowego rozwoju większych wsi.
- tworzenie warunków dla realizacji gminnych inwestycji celu publicznego zarówno w mieście jak i całej Gminie.
- ograniczenie możliwości zainwestowania na terenach nadpilicznych.

### **Gmina Belsk Duży**

- racjonalizacja rozwoju funkcjonalno-przestrzennego gminy poprzez właściwe wyznaczenie nowych terenów urbanizacji i obszarów przestrzeni chronionej;

- racjonalny rozwój infrastruktury poprzez rozbudowę i modernizację systemu komunikacyjnego oraz uzbrojenia technicznego w gminie;
- ochrona i podniesienie walorów środowiska naturalnego gminy;
- ochrona i podniesienie walorów środowiska kulturowego gminy;
- wykorzystanie powiązań zewnętrznych i kontekstu regionalnego dla rozwoju gminy;
- ochrona warunków zamieszkania i jakości życia mieszkańców;
- rozwój funkcji gospodarczych i rynku pracy poprzez elastyczne różnicowanie funkcji terenów urbanizacji oraz rolniczej przestrzeni produkcyjnej;
- rozwój energetyki z wykorzystaniem źródeł odnawialnych;

### **Gmina Chynów**

- za priorytet uznaje się ochronę terenów o dużych wartościach przyrodniczych, krajobrazowych lub terenów istotnych dla zachowania bioróżnorodności oraz ochronę terenów użytkowanych rolniczo (pól, sadów i łąk), w tym ochronę przed niekontrolowaną zabudową oraz użytkowaniem, mogącym prowadzić do ich degradacji.
- ograniczenie zjawiska rozpraszania się zabudowy – zarówno mieszkaniowej i rekreacyjnej na atrakcyjnych krajobrazowo terenach gminy, jak i usługowo – produkcyjnej przy ważnych trasach komunikacyjnych, poprzez wyznaczenie miejsc i warunków nowych inwestycji.
- Wyznacza się tereny przeznaczone dla realizacji nowych inwestycji w gminie, konkurencyjnych w stosunku do gmin sąsiednich, z zakresu mieszkalnictwa, rekreacji, drobnej wytwórczości, składów i zakładów produkcyjnych.
- Przewiduje się utrwalenie cech poszczególnych (głównych dla gminy) trzech stref funkcjonalnych z zachowaniem charakteru ich zagospodarowania, tj.: strefę rozwoju osadnictwa, strefę rozwoju rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz strefę aktywizacji zainwestowania pod funkcje gospodarki pozarolniczej. W strukturze użytkowania gruntów wyodrębnia się ponadto istotną dla rozdzielenia w.wym stref funkcjonalnych i dla właściwego funkcjonowania systemu przyrodniczego gminy strefę lasów, łąk, dolin rzecznych i innych terenów cennych przyrodniczo.

### **Gmina Pniewy**

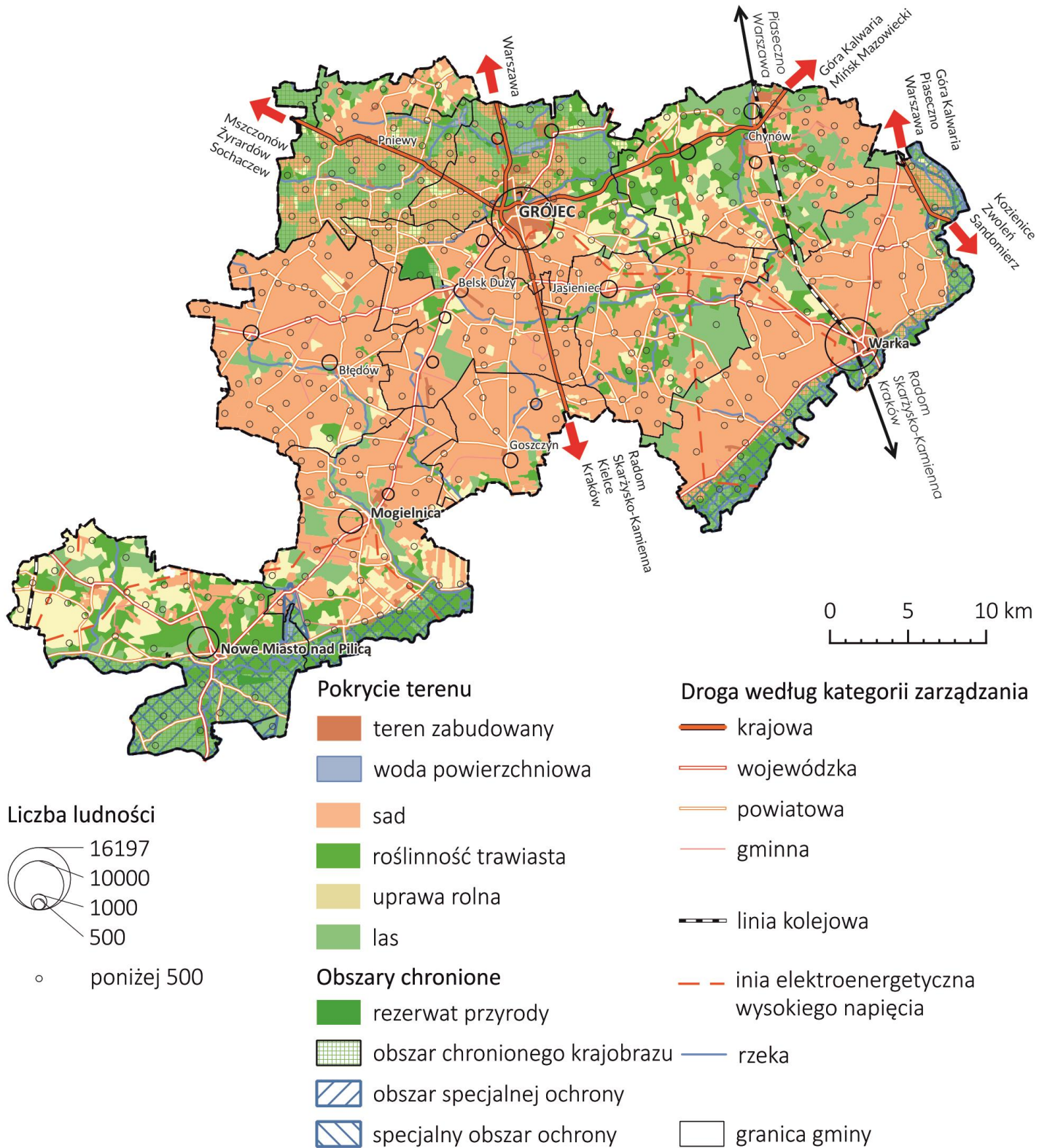
- utrzymanie dominującej funkcji rolniczej (w tym rolnictwa intensywnego) z dobrze rozwiniętym sektorem rolno-spożywczym.
- umocnienie znaczenia gminy jako wielofunkcyjnego ośrodka wiejskiego z uzupełniającymi funkcjami: mieszkaniową, usługową, turystyczno-rekreacyjną i produkcyjną.
- utrzymanie roli miejscowości Pniewy, jako lokalnego ośrodka administracyjnego i usługowego.
- stworzenie warunków do inwestowania na terenach korzystnych z punktu widzenia środowiska przyrodniczego i kulturowego, z uwzględnieniem zasad ich ochrony.

- zapewnienie rezerw terenowych dla rozwoju przedsiębiorczości, głównie przy drodze krajowej nr 50 oraz zachowanie lokalizacji i rozwój drobnych form aktywności gospodarczej w ramach wielofunkcyjnych struktur wiejskich.
- stworzenie warunków dla rozwoju turystyki zdrowotnej, przyrodniczej i kwalifikowanej w tym agroturystyki.
- zachowanie w istniejącym zasięgu przestrzennym korytarza ekologicznego doliny Jeziorki i Kruszewki.

#### **Gmina Jasieniec**

- rozwój wyspecjalizowanego sadownictwa i rolnictwa oraz terenów inwestycyjnych, w tym przemysłu przetwórczego i sieci handlowo-usługowej, jako rynku zbytu dla produktów rolnych między innymi poprzez podniesienie standardów technicznych zabudowy i zagospodarowania.
- określenie zróżnicowanych terenów zabudowy mieszkaniowej, zespołów usługowych z zielenią, rejonów intensywnego rozwoju usług i produkcji, infrastruktury technicznej m.in., których realizacja stworzy warunki wyboru miejsca i różnych form zabudowy i zagospodarowania.
- uporządkowanie funkcjonalno-przestrzenne i estetyczne zabudowy – m.in. poprzez strefowanie funkcji z jednoczesną eliminacją współistnienia (w tym sąsiedztwa) funkcji wzajemnie wykluczających się i/lub stworzenie podstaw do eliminacji ewentualnych uciążliwości i zagrożeń.
- podnoszenie poziomu warunków życia mieszkańców poprzez kształtowanie obszarów koncentracji usług, w tym publicznych i komercyjnych, zieleni publicznej i innej, przestrzeni publicznych.

Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu grójeckiego



Źródło: opracowanie własne

## Rozdział IV. Analiza SWOT

*Niniejszy rozdział opisuje analizę SWOT powiatu grójeckiego*

W opracowaniu wykorzystano powszechnie stosowane narzędzie analizy SWOT. Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych (W) i silnych stron (S) poszczególnych elementów środowiska oraz badania szans (O) i zagrożeń (T), jakie stwarza dla nich otoczenie. W aspekcie niniejszego opracowania przyjęć one mogą następujące definicje:

**S (mocne strony)** to walory powiatu, które w pozytywny sposób wyróżniają go na tle innych powiatów województwa mazowieckiego czy kraju,

**W (słabe strony)** to braki, słabości lub ograniczenia zasobów danego elementu uwarunkowań powiatu będące problemem w omawianym sektorze,

**O (szanse)** to zjawiska i tendencje w otoczeniu powiatu, które gdy odpowiednio wykorzystane staną się impulsem podniesienia jego jakości, osłabią zagrożenia i umożliwią realizację koncepcji zrównoważonego rozwoju. Rozpatrywano tutaj także czynniki zewnętrzne (czyli spoza obszaru powiatu) oraz zjawiska, na które władze powiatowe nie mają bezpośredniego wpływu sprawczego,

**T (zagrożenia)** to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla podniesienia życia mieszkańców powiatu i realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju. Uwzględniono tutaj także czynniki zewnętrzne (czyli spoza obszaru powiatu) oraz zjawiska, na które władze powiatowe nie mają bezpośredniego wpływu sprawczego.

Zastosowanie tego narzędzia pozwoliło precyzyjniej zidentyfikować otoczenie danego obszaru, a syntetyczna forma wyniku takiej analizy pozwala uzyskać kompleksowy obraz sytuacji. Zastosowanie takiego podejścia umożliwia uwzględnienie zarówno uwarunkowań środowiska wewnętrznego przejawiającego się w atutach (S – strengths) i słabościach (W – weaknesses) przy jednoczesnym uwzględnieniu uwarunkowań zewnętrznych wyrażonych odpowiednio przez szanse (O – opportunities) i zagrożenia (T – threats).

Pozycja analizy SWOT w procesie zarządzania może być definiowana jako podstawowa metoda dla wyznaczania kierunków podejmowanych procesów decyzyjnych w zarządzaniu, może też być traktowana jedynie jako wstępna identyfikacja uwarunkowań w procesie analizy strategicznej. Analiza doczekała się również propozycji modyfikacji, czego przejawem jest chociażby wariant określany jako TOWS<sup>7</sup>. Przyjmuje się, że identyfikacja wszystkich czynników w ramach prowadzonej analizy nie jest możliwa ani konieczna, a proces powinien koncentrować się na czynnikach kluczowych dla całej analizy.

---

<sup>7</sup> Źródło: Wehrich, H., 1982: The TOWS Matrix- a Tool for Situational Analysis. Long Range Planning, 15 (2)

Tabela 17 Analiza SWOT

<b>UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dodatnie saldo migracji, zahamowanie procesu odpływu ludności z terenu powiatu,</li> <li>• Dobrze rozwinięty system edukacji w powiecie,</li> <li>• Spadek liczby ludności korzystających z pomocy społecznej,</li> <li>• Polepszające się warunki finansowe i życiowe mieszkańców,</li> <li>• Funkcjonowanie na terenie powiatu domów pomocy społecznej,</li> <li>• Funkcjonowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej dla osób niepełnosprawnych,</li> <li>• Dobrze rozwinięty system ochrony zdrowia,</li> <li>• Realizacja programów profilaktycznych w zakresie ochrony zdrowia,</li> <li>• Realizacja programów z zakresu zdrowia psychicznego,</li> <li>• Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców,</li> <li>• Wzrost liczby organizacji pozarządowych na terenie powiatu,</li> <li>• Aktywna działalność kół gospodyń wiejskich na terenie powiatu,</li> <li>• Realizacja współpracy między samorządem a organizacjami pozarządowymi,</li> <li>• Wspieranie przez samorząd działań kulturowych i sportowych realizowanych przez różne instytucje,</li> <li>• Aktywna działalność Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce,</li> <li>• Dobrze rozwinięta infrastruktura kulturalna,</li> <li>• Rozbudowana baza sportowa.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Spadek liczby ludności w powiecie głównie w wieku produkcyjnym,</li> <li>• Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym,</li> <li>• Ujemny przyrost naturalny,</li> <li>• Pogłębiające się problemy opiekuńczo-wychowawcze i rozluźnienie więzi rodzinnych, co generuje inne problemy społeczne (np. demoralizacja dzieci),</li> <li>• Występowanie zjawiska alkoholizmu i przemocy w rodzinie w rodzinach dysfunkcyjnych na terenie powiatu,</li> <li>• Wzrost potrzeb ludności w zakresie ochrony i profilaktyki zdrowia,</li> <li>• Utrzymujący się wysoki wskaźnik dokonywanych przestępstw drogowych,</li> <li>• Spadek aktywności lokalnej i angażowania się w rozwój życia społecznego,</li> <li>• Ogólne zniechęcenie dzieci i młodzieży do aktywności fizycznej, sportowej, rekreacyjnej czy społecznej,</li> <li>• Trudności finansowe i organizacyjne organizacji pozarządowych w realizacji zadań statutowych,</li> <li>• Konsumpcyjny styl życia, pracoholizm, „atomizacja” życia, rozpad więzi społecznych i rodzinnych, bierność społeczna,</li> <li>• Problemy społeczne i pogarszający się stan zdrowia psychicznego.</li> </ul>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Tworzenie odpowiednich warunków do życia, edukacji, zamieszkania w powiecie,</li> <li>• Poprawa bezpieczeństwa publicznego,</li> <li>• Wzrost aktywnych form spędzania czasu wolnego, większa aktywizacja różnych grup społecznych,</li> <li>• Rozwijanie efektywnej współpracy między systemem szkolnictwa a lokalnymi pracodawcami,</li> <li>• Aktywna działalność ŻOF w zakresie aktywizacji społecznej mieszkańców gmin i realizacji wielu projektów społecznych,</li> <li>• Rozwój infrastruktury rekreacyjnej,</li> <li>• Pogłębienie współpracy międzysektorowej w realizacji wspólnych przedsięwzięć.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Pogłębiające się procesy starzenia społeczeństwa,</li> <li>• Utrzymujący się poziom ujemnego salda migracji,</li> <li>• Ubytek ludności w wieku produkcyjnym,</li> <li>• Problemy finansowe publicznej służby zdrowia, problemy z dostępnością usług i specjalistów,</li> <li>• Brak aktywności społecznej, zniechęcenie społeczeństwa do aktywności na rzecz dobra wspólnego,</li> <li>• Skomplikowane i często zmieniające się przepisy prawa oświatowego, w tym utrudniające sprawne i efektywne zarządzanie tą sferą.</li> </ul>
<p style="text-align: center;"><b>UWARUNKOWANIA GOSPODARCZE</b></p>	
<p style="text-align: center;"><b>MOCNE STRONY</b></p>	<p style="text-align: center;"><b>SŁABE STRONY</b></p>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Niski poziom bezrobocia na terenie powiatu,</li> <li>• Aktywna realizacja różnych form wsparcia dla bezrobotnych i przedsiębiorców realizowana przez Powiatowy Urząd Pracy,</li> <li>• Wzrost przedsiębiorczości lokalnej w powiecie grójeckim,</li> <li>• Rozwój sadownictwa jako jedna z głównych gałęzi przedsiębiorczości lokalnej,</li> <li>• Dobrze rozwinięta przedsiębiorczość w zakresie sadownictwa,</li> <li>• Intensywny rozwój przedsiębiorstw branżowych w zakresie przetwórstwa,</li> <li>• Dobra kondycja finansowa i organizacyjna grójeckich przedsiębiorców,</li> <li>• Wspieranie przedsiębiorców poprzez realizację różnych programów w ramach tarczy antykryzysowej,</li> <li>• Atrakcyjność powiatu pod względem rozwoju działalności gospodarczych,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wysoki odsetek ludzi młodych wśród osób bezrobotnych,</li> <li>• Wysoki wskaźnik bezrobocia wśród osób zamieszkujących obszary wiejskie,</li> <li>• Sezonowość pracy w sadownictwie,</li> <li>• Niski udział dużych przedsiębiorstw na terenie powiatu,</li> <li>• Rozwój „szarej strefy”,</li> <li>• Niewystarczająca ilość instytucji wsparcia biznesu,</li> <li>• Wysoki wskaźnik bezrobotnych wśród osób z niskimi kwalifikacjami i nieposiadającymi doświadczenia zawodowego,</li> <li>• Niewystarczające wykorzystanie istniejących potencjałów przyrodniczych do rozwoju turystyki.</li> </ul>



<ul style="list-style-type: none"> <li>• Nawiązanie współpracy gmin z powiatu grójeckiego z innymi gminami w ramach Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego,</li> <li>• Rozwijająca się turystyka na terenie powiatu,</li> <li>• Obecność na terenie powiatu atrakcyjnych obiektów turystycznych,</li> <li>• Obecność szlaków pieszych, rowerowych, wodnych,</li> <li>• Wzrost miejsc noclegowych na terenie powiatu,</li> <li>• Dobre warunki do rozwoju turystyki.</li> </ul>	
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwój przedsiębiorczości lokalnej,</li> <li>• Pozyskanie środków zew. w ramach współpracy gminy w ŻOF,</li> <li>• Wzrost udziału dużych przedsiębiorstw na lokalnym rynku pracy, gwarantujący stałą pracę dla mieszkańców,</li> <li>• Budowanie partnerstw międzysektorowych,</li> <li>• Rozwój usług turystycznych,</li> <li>• Rozwój gastronomii i hotelarstwa oraz agroturystyki na terenie powiatu.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Duży fiskalizm państwa – wysokie stawki podatkowe, wysokie koszty pracy jako bariera ograniczająca rozwój gospodarczy,</li> <li>• Biurokracja, w tym przerost procedur związanych z pozyskiwaniem środków zewnętrznych na rozwój przedsiębiorczości lokalnej,</li> <li>• Brak wsparcia dla młodych przedsiębiorców.</li> </ul>
<b>UWARUNKOWANIA TECHNICZNE</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Dorze rozwinięty system dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych,</li> <li>• Dogodne położenie powiatu w pobliżu głównych ciągów komunikacyjnych,</li> <li>• Poprawiający się stan dróg powiatowych,</li> <li>• Poprawiający się system bezpieczeństwa drogowego i komunikacyjnego,</li> <li>• drogowych z wykorzystaniem środków zew.,</li> <li>• Wzrost liczby budynków na terenie powiatu,</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Niski udział ścieżek rowerowych w powiecie,</li> <li>• Wzrastające potrzeby na modernizację istniejących dróg powiatowych oraz potrzeba rozbudowy systemu komunikacyjnego,</li> <li>• Słabo rozwinięte sieć kanalizacyjna, wodociągowa i gazowa w powiecie,</li> <li>• Występowanie dużej ilości awarii sieci wodociągowej i kanalizacyjnej,</li> <li>• Wzrost potrzeb mieszkaniowych,</li> <li>• Niski udział ogółu ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej.</li> </ul>

<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozwijający się system mieszkalnictwa.</li> </ul>	
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Wzrost ilości ścieżek rowerowych,</li> <li>• Dalsza rozbudowa i modernizacja dróg powiatowych,</li> <li>• Rozwój sieci kanalizacyjnej, wodociągowej i gazowej,</li> <li>• Wzrost poziomu bezpieczeństwa mieszkańców w wyniku inwestycji drogowych obejmujących również system oświetlenia, chodniki, przejścia dla pieszych, ścieżki rowerowe itp.</li> <li>• Modernizacja istniejącej sieci kanalizacyjnej i wodociągowej,</li> <li>• Wzrost przydomowych oczyszczalni</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Generalna rozciągłość oraz rosnące koszty przygotowania i realizacji inwestycji technicznych,</li> <li>• Brak środków na realizację wielu działań inwestycyjnych,</li> <li>• Częste zmiany prawa oraz wzrost zadań nakładanych na samorządy bez jednoczesnego wzrostu nakładów finansowych na ich realizację,</li> </ul>
<b>UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE</b>	
<b>MOCNE STRONY</b>	<b>SŁABE STRONY</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Umiarkowana jakość powietrza,</li> <li>• Opracowany Program ochrony powietrza dla wszystkich stref woj. mazowieckiego,</li> <li>• Wzrost ilości odpadów segregowanych,</li> <li>• Większa świadomość społeczeństwa na temat ochrony środowiska,</li> <li>• Obecność PSZOK na terenie powiatu</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Przekroczenia substancji szkodliwych w powietrzu,</li> <li>• Występowanie smogu szczególnie w okresie jesienno-zimowym,</li> <li>• Mała ilość zutilizowanego azbestu na terenie powiatu,</li> <li>• Wzrost ilości odpadów komunalnych</li> </ul>
<b>SZANSE</b>	<b>ZAGROŻENIA</b>
<ul style="list-style-type: none"> <li>• Poprawa stanu środowiska naturalnego,</li> <li>• Większa dbałość mieszkańców o jakość powietrza i racjonalne gospodarowanie odpadami,</li> <li>• Wzrost odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu,</li> <li>• Realizacja programów w zakresie ochrony środowiska.</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Postępujące zmiany klimatyczne oraz wynikające z nich anomalie pogodowe,</li> <li>• Brak środków finansowych na inwestycje OZE,</li> <li>• Pogorszenie jakości powietrza w wyniku rosnących cen materiałów grzewczych i ogrzewania domów niedozwolonymi materiałami/odpadami</li> </ul>

Źródło: opracowanie własne

## Rozdział V. Misja i wizja rozwoju powiatu

Misja rozwoju w zwięzły sposób precyzuje najistotniejsze, planowane priorytety w działaniach samorządu na rzecz zaspokojenia potrzeb jego mieszkańców. Misję powiatu grójeckiego ukierunkowaną na 2030 rok określono jako:

### MISJA ROZWOJU

Tworzenie warunków harmonijnego rozwoju powiatu grójeckiego w celu podnoszenia jakości życia jego mieszkańców poprzez wykorzystanie potencjału społecznego, gospodarczego, przyrodniczego i kulturowego.

Zdefiniowana misja rozwoju umożliwi wyznaczenie wizji rozwoju, stanowiącej wizerunek powiatu grójeckiego w założonym horyzoncie czasowym – w 2030 r., do którego będą dążyć interesariusze Strategii, poprzez realizację przyjętych celów z uwzględnieniem występowania odpowiednich warunków egzogenicznych (zewnętrznych) i endogenicznych (wewnętrznych). Wizję powiatu grójeckiego nakreślono jako:

### WIZJA ROZWOJU

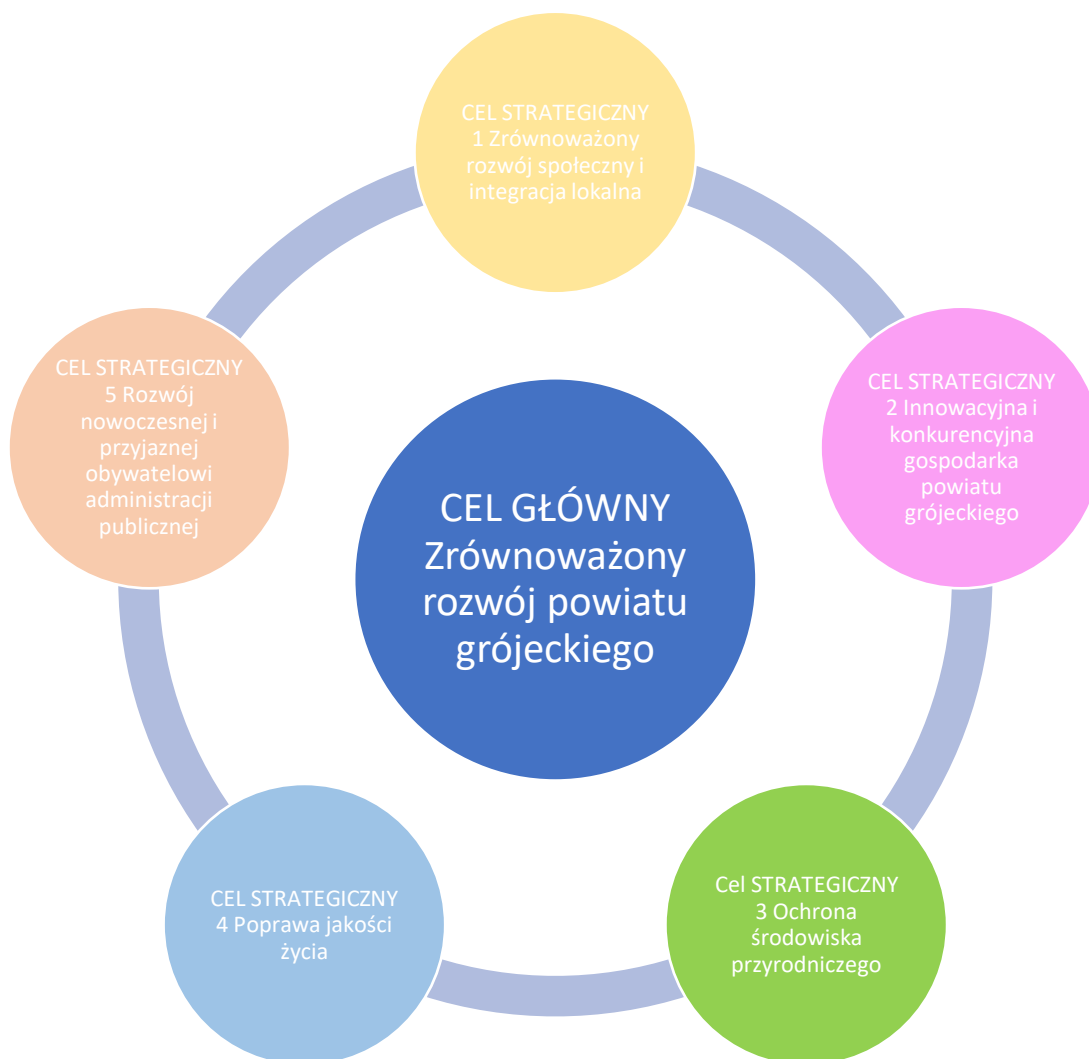
Powiat grójecki bezpiecznym i przyjaznym miejscem do zamieszkania, pracy, rozwoju i wypoczynku.

## Rozdział VI. Cele strategiczne i operacyjne powiatu

Niniejszy rozdział opisuje cele strategiczne oraz odpowiadające im cele operacyjne, które wynikają ze zdiagnozowanych problemów w obszarze społeczno-gospodarczym oraz technicznym i środowiskowym. Cele strategiczne i operacyjne wyznaczają kierunki rozwoju powiatu grójeckiego do roku 2030 w obszarach strategicznego oddziaływania.

Strategia Rozwoju Powiatu Grójeckiego 2030 zachowuje spójność fundamentalnych wymiarów rozwoju lokalnego: społecznego, gospodarczego i środowiskowego. Wyznacza ona 5 celów strategicznych przypisanych do poszczególnych obszarów strategicznych: (1) Społeczeństwo, (2) Gospodarka, (3) Środowisko, (4) Jakość życia oraz (5) Administracja.

Schemat 2 Cele strategiczne rozwoju powiatu grójeckiego do roku 2030



Źródło: opracowanie własne

Zdefiniowane cele strategiczne posiadają rozwinięcie w postaci celów operacyjnych, do których są przypisane konkretne działania, na rzecz ich realizacji. Działania zostały przedstawione jako kierunki rozwoju powiatu, które mają zmierzać do osiągnięcia celu głównego jakim jest zrównoważony rozwój powiatu grójeckiego.

Tabela 18 Cele strategiczne i odpowiadające im cele operacyjne

SPOŁECZEŃSTWO	<b>CEL STRATEGICZNY 1 Zrównoważony rozwój społeczny i integracja lokalna</b>	
	Cele operacyjne	
	1.1	Wysoka jakość kształcenia i dostosowanie działań edukacyjnych do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych
	1.2	Rozwój i upowszechnianie kultury i kultury fizycznej
	1.3	Aktywizacja społeczna oraz integracja społeczna i budowa tożsamości lokalnej
	1.4	Wzmacnianie bezpieczeństwa oraz ochrona i promocja zdrowia mieszkańców
	1.5	Ograniczanie obszarów wykluczenia społecznego i likwidacja barier izolacji społecznej
	1.6	Rozwój wolontariatu
GOSPODARKA	<b>CEL STRATEGICZNY 2 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka powiatu grójeckiego</b>	
	Cele operacyjne	
	2.1	Tworzenie warunków dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości
	2.2	Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej
	2.3	Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich
	2.4	Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej i rozwój bazy turystycznej powiatu grójeckiego
ŚRODOWISKO	<b>Cel STRATEGICZNY 3 Ochrona środowiska przyrodniczego</b>	
	Cele operacyjne	
	3.1	Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska
	3.2	Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu
	3.3	Poprawa jakości środowiska
	3.4	Podnoszenie efektywności energetycznej
JAKOŚĆ ŻYCIA	<b>CEL STRATEGICZNY 4 Poprawa jakości życia</b>	
	Cele operacyjne	
	4.1	Poprawa stanu technicznego i bezpieczeństwa dróg powiatowych
	4.2	Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej
	4.3	Rozwój mieszkalnictwa na terenie powiatu
	4.4.	Rozwój odnawialnych źródeł energii
ADMINISTRACJA	<b>CEL STRATEGICZNY 5 Rozwój nowoczesnej i przyjaznej obywatelowi administracji publicznej</b>	
	Cele operacyjne	
	5.1	Rozwój zintegrowanego systemu informatycznego do obsługi klientów
	5.2	Podnoszenie poziomu funkcjonowania jednostek organizacyjnych
	5.3	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego
	5.4	Współpraca powiatu grójeckiego z innymi samorządami terytorialnymi i ich reprezentacjami w kraju i zagranicą

Źródło: opracowanie własne

## Rozdział VII. Zgodność celów strategicznych na poziomie regionalnym, krajowym i europejskim

Niniejszy rozdział zawiera informacje na temat zgodności zaplanowanych celów rozwoju powiatu grójeckiego z celami strategicznymi ujętymi w innych dokumentach wyznaczających kierunki rozwoju województwa, kraju i Unii Europejskiej.

Cele Strategii Rozwoju Powiatu Grójeckiego do roku 2030 wpisują się w założenia programowe dokumentów wyższego szczebla. System aktów strategicznych obowiązujących na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym tworzą następujące dokumenty:

- 1) Zrównoważona Europa 2030,
- 2) Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030,
- 3) Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- 4) Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- 5) Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ Innowacyjne Mazowsze
- 6) Plan Działań Innego Instrumentu Terytorialnego Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego na lata 2021-2027.

Tabela 19 Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Grójeckiego 2030 (SRPG 2030) z założeniami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym

	NR CELU STRATEGICZNEGO SRPG 2030	CELE DOKUMENTU NADRZĘDNEGO
		Zrównoważona Europa 2030
EUROPA	1 Społeczeństwo	Cel 3: „Dobre zdrowie i jakość życia” – Zapewnić wszystkim ludziom zdrowe życie i dobrobyt Cel 4: „Dobra jakość edukacji” – Wysokiej jakości edukacja dla wszystkich, uczenie się przez całe życie
	2 Gospodarka	Cel 8: „Wzrost gospodarczy i godna praca” – Inkluzywny wzrost gospodarczy, produktywno zatrudnienie, godna praca dla wszystkich Cel 9: „Innowacyjność, przemysł, infrastruktura” – Stabilna infrastruktura, zrównoważony przemysł, wspieranie innowacyjności
	3 Środowisko	Cel 7. „Czysta i dostępna energia” - Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie Cel 13: „Działania w dziedzinie klimatu” – Pilne działania zwalczające zmiany klimatyczne i ich skutki
	4 Jakość życia	Cel 3: „Dobre zdrowie i jakość życia” – Zapewnić wszystkim ludziom zdrowe życie i dobrobyt Cel 7. „Czysta i dostępna energia” - Zapewnić wszystkim dostęp do źródeł stabilnej, zrównoważonej i nowoczesnej energii po przystępnej cenie

		Cel 11: „Zrównoważone miasta i społeczności” – Bezpieczne miasta i osiedla ludzkie sprzyjające włączeniu społecznemu
	5 Administracja	Cel 10. „Mniej nierówności” Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami Cel 16. „Pokój, sprawiedliwość i silne instytucje” - Promować pokojowe i inkluzywne społeczeństwa, zapewnić wszystkim ludziom dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz budować na wszystkich szczeblach skuteczne i odpowiedzialne instytucje, sprzyjające włączeniu społecznemu Cel 17: „Partnerstwo na rzecz celów” – Ożywić globalne partnerstwo na rzecz zrównoważonego rozwoju
	<b>NR CELU STRATEGICZNEGO SRPG 2030</b>	<b>DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030</b>
KRAJ	1 Społeczeństwo	Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki Cel 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju
	2 Gospodarka	Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych
	3 Środowisko	Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska
	4 Jakość życia	Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego
	5 Administracja	Cel 10 – stworzenie sprawnego państwa jako modelu działania administracji publicznej Cel 11 – wzrost społecznego kapitału rozwoju
	<b>NR CELU STRATEGICZNEGO SRPG 2030</b>	<b>STRATEGIA NA RZECZ ODPOWIEDZIALNEGO ROZWOJU DO ROKU 2020 (Z PERSPEKTYWĄ DO 2030 R.)</b>
KRAJ	1 Społeczeństwo	Cel szczegółowy II: Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony / Obszar tematyczny: kapitał ludzki i społeczny
	2 Gospodarka	Cel szczegółowy I: Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną
	3 Środowisko	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony / Obszar tematyczny: środowisko
	4 Jakość życia	Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony / Obszar tematyczny: transport
	5 Administracja	Cel szczegółowy III - Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu / Obszar tematyczny: cyfryzacja

<b>REGION</b>	<b>NR CELU STRATEGICZNEGO SRPG 2030</b>	<b>KRAJOWA STRATEGIA ROZWOJU REGIONALNEGO 2030</b>
	1 Społeczeństwo	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	2 Gospodarka	Cel 2: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
	3 Środowisko	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	4 Jakość życia	Cel 1: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
	5 Administracja	Cel 3: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie
	<b>NR CELU STRATEGICZNEGO SRPG 2030</b>	<b>STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO 2030+ INNOWACYJNE MAZOWSZE</b>
	1 Społeczeństwo	Cel 4 MAZOWSZE ZINTEGROWANE SPOŁECZNIE Poprawa jakości i dostępności do usług społecznych oraz wzmocnienie kapitału ludzkiego i społecznego w ramach nowoczesnej gospodarki
	2 Gospodarka	Cel 1 KONKURENCYJNE I INNOWACYJNE MAZOWSZE Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój działalności gospodarczej oraz transfer i wykorzystanie nowych technologii
	3 Środowisko	Cel 3 ZIELONE, NISKOEMISYJNE MAZOWSZE Poprawa stanu środowiska poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami przyrody Cel 5 MAZOWSZE BOGATE KULTUROWO Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia
	4 Jakość życia	Cel 2 DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego
	5 Administracja	Cel 2 DOSTĘPNE I MOBILNE MAZOWSZE Poprawa dostępności i spójności terytorialnej regionu przy ograniczeniu presji na przestrzeń i środowisko, kształtowanie ładu przestrzennego Cel 5 MAZOWSZE BOGATE KULTUROWO Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału kulturowego i turystycznego dla rozwoju województwa i poprawy jakości życia



	NR CELU STRATEGICZNEGO SRPG 2030	ŻYRARDOWSKI OBSZAR FUNKCJONALNY NA LATA 2021-2027
<b>REGION</b>	1 Społeczeństwo	<p>Obszar działań 6: Rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych służących poprawie komunikacji na obszarze Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz podniesieniu atrakcyjności turystycznej subregionu</p> <p>Obszar działań 9: Rozwój infrastruktury społecznej i mieszkaniowej wspomagającej integrację i przyczyniającej się do włączenia społecznego</p> <p>Obszar działań 10: Zapewnianie mieszkańcom Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego równego i łatwego dostępu do wysokiej jakości opieki zdrowotnej i usług leczniczych</p> <p>Obszar działań 11: Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie edukacji, uczenia się przez całe życie, integracji oraz wyrównywania szans poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury oraz działania wspierające i aktywizujące</p>
	2 Gospodarka	<p>Obszar działań 12: Ochrona, rozwój i promowanie dziedzictwa kulturalnego oraz walorów przyrodniczych, turystycznych i rekreacyjnych Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego</p>
	3 Środowisko	<p>Obszar działań 5: Ochrona, zachowanie i odnowa przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury ze szczególnym uwzględnieniem obszarów miejskich oraz ograniczanie emisji zanieczyszczeń, w tym wsparcie zeroemisyjnego transportu publicznego</p>
	4 Jakość życia	<p>Obszar działań 1: Renowacja i poprawa efektywności energetycznej infrastruktury publicznej oraz wykorzystanie ekologicznych źródeł energii w celu zmniejszenia uciążliwości dla środowiska</p> <p>Obszar działań 3: Ochrona zasobów wodnych poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki wodnej, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej i budowę oczyszczalni ścieków</p> <p>Obszar działań 6: Rozwój infrastruktury ścieżek rowerowych służących poprawie komunikacji na obszarze Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego oraz podniesieniu atrakcyjności turystycznej subregionu</p> <p>Obszar działań 7: Rozbudowa i modernizacja sieci drogowej w celu poprawy bezpieczeństwa i lepszego skomunikowania Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego</p> <p>Obszar działań 9: Rozwój infrastruktury społecznej i mieszkaniowej wspomagającej integrację i przyczyniającej się do włączenia społecznego</p>

	5 Administracja	Obszar działań 9: Rozwój infrastruktury społecznej i mieszkaniowej wspomagającej integrację i przyczyniającej się do włączenia społecznego
--	-----------------	--

Źródło: opracowanie własne

## Rozdział VIII. Kierunki rozwoju powiatu

*Niniejszy rozdział zawiera kierunki interwencji strategicznego rozwoju powiatu grójeckiego, czyli konkretne przedsięwzięcia i zadania do realizacji, którym przypisano wskaźniki realizacji oraz określono źródło danych i źródła finansowania konkretnych przedsięwzięć.*

Zaplanowane działania do realizacji określone mianem kierunków interwencji to wykaz przedsięwzięć, które powiat zamierza zrealizować do roku 2030. Zadania zostały zaprezentowane w układzie odpowiadającym zaplanowanym celom strategicznym i operacyjnym. W ramach planowanych przedsięwzięć określono wskaźniki realizacji poszczególnych działań, gdzie symbol ▲ oznacza wzrost zakładanego wskaźnika, a ▼ jego spadek. Przy określaniu danych zadań i wskaźników określono źródło danych i źródła finansowania. Źródło danych realizacji wskaźników przypisanych konkretnym zadaniom będzie wskazywało na konkretne instytucje, w których niniejsze dane będą do zweryfikowania. W celu zapewnienia czytelności zapisów ujętych w poniższej tabeli zastosowano następujący schemat skrótów oznaczających poszczególne instytucje, w których będą pozyskiwane źródła danych.

SP – Starostwo Powiatowe w Grójcu

UG – urzędy gmin wchodzące w skład powiatu

PUP – Powiatowy Urząd Pracy w Grójcu

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne

PO – placówki oświatowe

LP – lokalni przedsiębiorcy

IK – instytucje kulturalno-sportowe

OP – organizacje pozarządowe

PZ -placówki zdrowotne (medyczne)

Założone plany inwestycyjne w ramach strategii rozwoju i źródła ich finansowania będą na bieżąco analizowane. Powiat zakłada aktywne uczestnictwo w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania zaplanowanych przedsięwzięć. Jednakże głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą środki własne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych komórek Starostwa Powiatowego oraz jednostek organizacyjnych gminy wchodzących w skład powiatu. Podstawowymi źródłami finansowania zewnętrznego projektów strategicznych będą:

- fundusze unijne w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027;
- programy rządowe, w tym m.in. Fundusz Rozwoju Dróg Samorządowych, Maluch+, Senior+, Dostępność+, Fundusz Inwestycji Lokalnych oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;

- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe, np. Fundusze Norweskie;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przed podmioty publiczne i prywatne.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z powiatami sąsiednimi, a także współpracę gmin w ramach Żyrardowskiego Obszaru Funkcjonalnego, którego głównym założeniem jest większa możliwość pozyskiwania środków unijnych i realizacji zadań w obszarze społeczno-gospodarczym na arenie kilku gmin, tak aby w sposób kompleksowy wpływać na poprawę jakości życia mieszkańców. Zaplanowane kierunki interwencji rozwoju powiatu grójeckiego przedstawione zostały w poniższej tabeli.

Tabela 20 Kierunki strategicznej interwencji rozwoju powiatu grójeckiego

CEL STRATEGICZNY 1 Zrównoważony rozwój społeczny i integracja lokalna								
Cele operacyjne		Działania		Wskaźniki		Źródło danych	Źródła finansowania	
SPOŁECZEŃSTWO	1.1 Wysoka jakość kształcenia i dostosowanie działań edukacyjnych do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych	1.1.1	Rozwój kształcenia (w tym dualnego) i doradztwa edukacyjno-zawodowego młodzieży	- liczba nowych kierunków kształcenia, - liczba godz. doradztwa zawodowego	▲	SP PO	Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027 Europejski Fundusz Społeczny+ Programy rządowe	
		1.1.2	Wspieranie uczenia się przez całe życie oraz podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych	- liczba szkoleń i kursów podnoszących kwalifikacje zawodowe	▲	PO PUP		
		1.1.3	Wspieranie rozwoju kształcenia uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych	- liczba godz. kształcenia specjalnego	▲	PO		
		1.1.4	Podnoszenie umiejętności cyfrowych mieszkańców gmin wchodzących w skład powiatu	- liczba szkoleń i kursów podnoszących umiejętności cyfrowe	▲	SP PUP PO		
		1.1.5	Współpraca szkół i placówek oświatowych powiatu grójeckiego z lokalnym biznesem i innymi partnerami w zakresie kreowania oferty edukacyjnej, dostosowanej do potrzeb rynku pracy	- liczba nawiązanych współpracy	▲	SP PO		
		1.1.6	Rozwój infrastruktury oświatowej poprzez budowę, rozbudowę, modernizację i remonty	- liczba zmodernizowanych, rozbudowanych placówek oświatowych	▲	SP PO		
	1.2	Rozwój i upowszechnianie kultury i kultury fizycznej	1.2.1	Kształtowanie warunków sprzyjających aktywności fizycznej mieszkańców	- liczba nowo powstałej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej	▲		SP UG IK
			1.2.2	Budowa i rozwój infrastruktury społecznej	- liczba nowo powstałej infrastruktury społecznej	▲		SP UG
			1.2.3	Rozwój oferty kulturalnej dla różnych grup odbiorców	- liczba nowych ofert kulturalnych	▲		SP UG IK

		1.2.4	Budowa ścieżek rowerowych, ścieżek zdrowia, ciągów pieszo-rowerowych	- długość ścieżek rowerowych, pieszych	▲	SP UG	
1.3	Aktywizacja społeczna oraz integracja społeczna i budowa tożsamości lokalnej	1.3.1	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, starszych oraz w trudnej sytuacji życiowej	- liczba przeprowadzonych działań na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu (np. festyny, szkolenia, wyjazdy)	▲	SP UG IK	
		1.3.2	Wspieranie rozwoju ekonomii społecznej	- liczba nowych podmiotów ekonomii społecznej	▲	SP UG	
		1.3.3	Realizacja i wspieranie działań w zakresie edukacji regionalnej	- liczba działań na rzecz podnoszenia edukacji regionalnej (np. konferencje, lekcje pokazowe, warsztaty tematyczne)	▲	SP UG PO IK	
		1.3.4	Realizacja i wspieranie inicjatyw, służących integracji społecznej	- liczba zorganizowanych działań integracyjnych (np. festyny)	▲	SP UG PO IK	
1.4	Wzmacnianie bezpieczeństwa oraz ochrona i promocja zdrowia mieszkańców	1.4.1	Rozwój specjalistycznej opieki zdrowotnej ze szczególnym uwzględnieniem chorób cywilizacyjnych i opieki geriatrycznej	- liczba zorganizowanych form wsparcia	▲	SP PZ	
		1.4.2	Wspieranie profilaktyki i promocji zdrowia	- liczba przeprowadzonych kampanii społecznych i profilaktycznych	▲	SP PZ	
		1.4.3	Wspieranie ratownictwa medycznego	- liczba działań na rzecz wspierania ratownictwa	▲	SP PZ	
		1.4.4	Poprawa jakości i dostępności oraz rozwój różnych form usług zdrowotnych i społecznych, w tym pielęgnacyjno-opiekuńczych, paliatywno-hospicyjnych i leczenia uzdrowiskowego	- liczba świadczonych usług pielęgnacyjnych - liczba podmiotów opiekuńczych, hospicjum i uzdrowisk	▲	PCPR	
1.5	Ograniczanie obszarów wykluczenia społecznego i	1.5.1	Wspomaganie włączenia społecznego i przeciwdziałanie ubóstwu	- liczba działań na rzecz włączenia społecznego	▲	PCPR	
		1.5.2	Rozwój poradnictwa psychologiczno-pedagogicznego	- liczba godz. przeprowadzonego wsparcia psychologicznego	▲	PCPR PPP PO	

	likwidacja barier izolacji społecznej	1.5.3	Rozwój polityki senioralnej	- liczba instytucji wspierających osoby starsze - liczba działań na rzecz osób starszych	▲	SP PCPR PZ		
		1.5.4	Rozwój i dostosowanie infrastruktury społecznej do potrzeb osób ze specjalnymi potrzebami	- liczba działań poprawiających dostępność architektoniczną, komunikacyjną i cyfrową	▲	SP		
		1.5.5	Tworzenie i wspieranie programów i projektów, dotyczących aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	- liczba przeprowadzonych form wsparcia	▲	PUP PCPR		
	1.6	Rozwój wolontariatu	1.6.1	Promowanie wolontariatu	- liczba wolontariuszy	▲		PO PCPR IK
<b>CEL STRATEGICZNY 2 Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka powiatu grójeckiego</b>								
<b>Cele operacyjne</b>		<b>Działanie</b>		<b>Wskaźnik</b>		<b>Źródło danych</b>	<b>Źródła finansowania</b>	
GOSPODARKA	2.1	Tworzenie warunków dla nowych inwestycji i rozwoju przedsiębiorczości	2.1.1	Wspieranie przedsiębiorstw w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy	- liczba utworzonych nowych miejsc pracy	▲	PUP LP	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027
			2.1.2	Rozwój instrumentów finansowych wspomagających działalność przedsiębiorstw	- liczba instrumentów finansowych	▲	SP PUP LP	
			2.1.3	Rozwój nowoczesnych terenów inwestycyjnych	- powierzchnia terenów inwestycyjnych	▲	SP UG	
			2.1.4	Profesjonalizacja usług otoczenia biznesu	- liczba usług otoczenia biznesu	▲	SP	
	2.2	Rozwój miast jako centrów aktywności gospodarczej	2.2.1	Wzmacnianie konkurencyjności i atrakcyjności miast w powiecie grójeckim	- liczba działań na rzecz wzmocnienia konkurencyjności miast	▲	SP UG	
			2.2.2	Wspieranie miast i ich obszarów funkcjonalnych, ze szczególnym uwzględnieniem miast subregionalnych, jako subregionalnych centrów rozwoju	- liczba działań wspierających	▲	SP UG	

	2.3	Aktywizacja gospodarcza obszarów wiejskich	2.3.1	Wzmacnianie wykształconych kierunków produkcji rolniczej i przemysłu rolno-spożywczego	- liczba podjętych działań	▲	SP UG	
			2.3.2	Wzmacnianie towarowości i produktywności gospodarstw rolnych	- liczba podjętych działań	▲	SP UG	
			2.3.3	Wspieranie dywersyfikacji działalności gospodarczej oraz tworzenie pozarolniczych miejsc pracy	- liczba utworzonych miejsc pracy	▲	PUP UG	
			2.3.4	Realizacja i wspieranie działań na rzecz rozwoju konkurencyjnego rolnictwa/sadownictwa	- liczba podjętych działań	▲	UG	
	2.4	Podnoszenie poziomu atrakcyjności turystycznej i rozwój bazy turystycznej powiatu grójeckiego	2.4.1	Zwiększenie atrakcyjności turystycznej w oparciu o walory kulturowe i przyrodnicze	- liczba atrakcji turystycznych	▲	SP UG	
			2.4.2	Rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej	- liczba infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej	▲	SP UG	
			2.4.3	Wspieranie rozwoju różnych form turystyki, produktów oraz wydarzeń turystycznych	- liczba wspierania form turystycznych - liczba promowanych produktów regionalnych - liczba wydarzeń turystycznych	▲	SP UG IK	
<b>ŚRODOWISKO</b>	<b>Cel STRATEGICZNY 3 Ochrona środowiska przyrodniczego</b>							
	<b>Cele operacyjne</b>			<b>Działanie</b>	<b>Wskaźnik</b>	▲	<b>Źródło danych</b>	<b>Źródła finansowania</b>
	3.1	Zapewnienie trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz zachowanie wysokich walorów środowiska	3.1.1	Ochrona obszarów cennych przyrodniczo (w tym objętych ochroną prawną) i przeciwdziałanie ich fragmentacji	- powierzchnia obszarów cennych przyrodniczo	▲	SP	Rządowy Fundusz WFOŚiGW / NFOŚiGW
			3.1.2	Ochrona i kształtowanie krajobrazu	- liczba pomników przyrody i powierzchnia obszarów chronionych	▲	SP UG	
3.1.3			Racjonalne gospodarowanie przestrzenią z poszanowaniem potrzeb ochrony środowiska	- powierzchnia obszarów chronionych	▲	UG		
							Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021-2027	



	3.2	Przeciwdziałanie zagrożeniom naturalnym i adaptacja do zmian klimatu	3.2.1	Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi	- zużycie wody na 1 mieszkańca	▼	UG	
			3.2.2	Zwiększanie powierzchni terenów zieleni, w szczególności ogólnodostępnych, na obszarach zurbanizowanych	- powierzchnia terenów zieleni	▲	UG	
			3.2.3	Zapobieganie suszy i łagodzenie jej skutków	- liczba podjętych działań	▲	UG	
	3.3	Poprawa jakości środowiska	3.3.1	Wspieranie i realizacja przedsięwzięć na rzecz poprawy jakości powietrza atmosferycznego	- liczba podjętych działań (np. wymiana pieców)	▲	SP UG	
			3.3.2	Usuwanie wyrobów i odpadów niebezpiecznych	- ilość zutyliзованego azbestu	▲	SP UG	
			3.3.3	Kształtowanie świadomości ekologicznej	- liczba przeprowadzonych warsztatów/akcji informacyjnych/publikacji	▲	UG PO	
			3.3.4	Wspieranie i realizacja działań w ramach ochrony i promocji zasobów krajobrazowych i przyrodniczych	- liczba przeprowadzonych warsztatów/akcji informacyjnych/publikacji	▲	UG PO	
	3.4	Podnoszenie efektywności energetycznej	3.4.1	Zwiększanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	- liczba nowych instalacji OZE	▲	SP UG	
			3.4.2	Upowszechnianie energooszczędnego i pasywnego budownictwa	- liczba kampanii informacyjnych/publikacji	▲	UG	
			3.4.3	Wdrażanie w przedsiębiorstwach systemów ekozarządzania i energooszczędnych technologii produkcji	- liczba nowych instalacji	▲	LP	
			3.4.4	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne	- liczba nowych instalacji/urządzeń	▲	SP UG	
	JAKOŚĆ ŻYCIA	<b>CEL STRATEGICZNY 4 Poprawa jakości życia</b>						
<b>Cele operacyjne</b>		<b>Działanie</b>		<b>Wskaźnik</b>		<b>Źródło danych</b>	<b>Źródła finansowania</b>	
4.1		Poprawa stanu technicznego i	4.1.1	Rozwój infrastruktury dróg powiatowych i infrastruktury towarzyszącej	- długość nowych/zmodernizowanych dróg powiatowych	▲	SP	z dla ejskie Europ sze Fundu

	bezpieczeństwa dróg powiatowych	4.1.2	Poprawa ciągłości i jakości tras pieszych i rowerowych	- długość nowych ścieżek rowerowych	▲	SP UG			
		4.1.3	Podnoszenie poziomu bezpieczeństwa ruchu drogowego	- liczba wykroczeń/wypadków drogowych	▲	SP			
		4.1.4	Przekształcanie dróg w miastach w ulice o funkcjach miastotwórczych, tworzących przyjazną przestrzeń urbanistyczną	- długość dróg	▲	UG			
	4.2	Rozwój sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	4.2.1	Modernizacja i budowa sieci kanalizacyjnej	- długość nowej sieci - liczba awarii	▲ ▼		UG	
			4.2.2	Modernizacja i budowa sieci wodociągowej	- długość nowej sieci - liczba awarii	▲ ▼		UG	
			4.2.3	Modernizacja i budowa sieci gazowej	- długość nowej sieci	▲		UG	
	4.3	Rozwój mieszkalnictwa na terenie powiatu	4.3.1	Rozwój nowoczesnych terenów inwestycyjnych pod zabudowę mieszkaniową	- powierzchnia terenów	▲		SP UG	
			4.3.2	Wspieranie rozwoju mieszkań komunalnych i socjalnych na terenie powiatu	- liczba nowych mieszkań - powierzchnia terenów inwestycyjnych	▲		UG	
	4.4.	Rozwój odnawialnych źródeł energii	4.4.1	Rozbudowa infrastruktury do ładowania pojazdów o napędach alternatywnych	- liczba infrastruktury	▲		SP	
			4.4.2	Wymiana nieefektywnych źródeł ciepła na ekologiczne	- liczba wymienionych źródeł ciepła	▲		UG SP	
			4.4.3	Modernizacja instytucji publicznych w zakresie OZE	- liczba nowych instalacji	▲		SP UG	
	ADMINISTRACJA	<b>CEL STRATEGICZNY 5 Rozwój nowoczesnej i przyjaznej obywatelowi administracji publicznej</b>							
		<b>Cele operacyjne</b>		<b>Działanie</b>		<b>Wskaźnik</b>		<b>Źródło danych</b>	<b>Źródła finansowania</b>
5.1		Rozwój zintegrowanego systemu	5.1.1	Podnoszenie jakości i dostępności e-usług dla mieszkańców oraz partnerów społeczno-gospodarczych i instytucjonalnych powiatu	- liczba e-usług	▲	SP UG	dla ejskie Europ sze Fundu	

		informatycznego do obsługi klientów						
5.2	Podnoszenie poziomu funkcjonowania jednostek organizacyjnych	5.2.1	Działania na rzecz podnoszenia jakości funkcjonowania jednostek organizacyjnych	- liczba podjętych działań	▲	SP UG		
		5.2.2	Wspieranie wzrostu kompetencji kadr jednostek organizacyjnych powiatu	- liczba przeprowadzonych szkoleń	▲	SP UG		
		5.2.3	Skuteczne pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania zadań powiatu	- liczba nowych projektów realizowanych ze środków zew.	▲	SP UG PO IK		
		5.2.4	Skuteczna polityka informacyjna powiatu grójeckiego	- liczba podjętych działań	▲	SP		
5.3	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	5.3.1	Wspieranie działalności stowarzyszeń i organizacji pozarządowych	- liczba organizacji pozarządowych	▲	SP OP		
		5.3.2	Wspieranie i promocja różnorodności kulturowej i sportowej	- liczba podjętych działań	▲	SP UG OP		
		5.3.3	Udział społeczności lokalnej w tworzeniu prawa lokalnego i podejmowaniu decyzji w ramach partycypacji społecznej	- liczba podjętych działań	▲	SP UG OP		
5.4	Współpraca powiatu grójeckiego z innymi samorządami terytorialnymi	5.4.1	Realizacja różnych działań na rzecz poprawy jakości życia społeczno-gospodarczego	- liczba podjętych działań	▲	SP UK IK		
		5.4.2	Współpraca w zakresie realizacji inwestycji drogowych	- liczba nowych inwestycji	▲	SP UG		

Źródło: opracowanie własne

## Rozdział IX. System zarządzania Strategią

*Niniejszy rozdział opisuje system sposób funkcjonowania systemu zarządzania strategią rozwoju powiatu oraz podmioty uczestniczące w systemie zarządzania strategią rozwoju powiatu*

System zarządzania strategią rozwoju powiatu obejmuje w szczególności zadania związane z aktualizacją strategii, wdrażaniem strategii, opiniowaniem złożonych wniosków do projektu uchwały budżetowej lub wniosków do budżetu, monitorowaniem strategii, ewaluacją strategii oraz komunikowaniem strategii. Za wdrażanie systemu zarządzania strategią rozwoju powiatu odpowiada Koordynator ds. strategii rozwoju powiatu, tj. Członek Zarządu Powiatu Grójeckiego, który w myśl uchwały Zarządu Powiatu Grójeckiego w sprawie podziału obowiązków pomiędzy poszczególnych Członków Zarządu Powiatu Grójeckiego – pełni nadzór nad komórką organizacyjną odpowiedzialną za tworzenie i aktualizacją dokumentów strategicznych.

Zarządzanie strategią rozwoju powiatu należy do kompetencji Zarządu Powiatu, który jest wspierany przez podmioty wskazane w niniejszym dokumencie. Poniżej wyszczególniono podmioty uczestniczące w Systemie zarządzania strategią (dalej zwanym: Systemem). Określono zależności pomiędzy nimi oraz skład poszczególnych gremiów. Zdefiniowano zakresy odpowiedzialności w zarządzaniu strategią.

Kompetencje **Zarząd Powiatu Grójeckiego** w zakresie zarządzania realizacją strategii rozwoju powiatu obejmują przede wszystkim podejmowanie kluczowych decyzji o kierunkach rozwoju, w tym o aktualizacji strategii, jej wdrażaniu oraz wydawanie innych postanowień, m.in. na podstawie danych z monitorowania, ewaluacji strategii lub wniosków do projektu uchwały budżetowej, złożonych na zasadach określonych w uchwale Rady Powiatu Grójeckiego traktującej o trybie prac nad projektem uchwały budżetowej.

**Koordynatorem ds. strategii rozwoju powiatu** jest Członek Zarządu Powiatu Grójeckiego, który w myśl uchwały Zarządu Powiatu Grójeckiego w sprawie podziału obowiązków pomiędzy poszczególnych Członków Zarządu Powiatu Grójeckiego, pełni nadzór nad komórką organizacyjną odpowiedzialną za tworzenie i aktualizację dokumentów strategicznych powiatu. Koordynator odpowiada za wdrożenie Systemu, w tym za prawidłową realizację procesów aktualizacji, wdrażania, monitorowania, ewaluacji, opiniowania wniosków do projektu budżetu lub do uchwalonego budżetu oraz komunikowania strategii. Koordynator wykonuje swoje zadania przy wsparciu komórki organizacyjnej Starostwa Powiatowego w Grójcu, która jest odpowiedzialna za tworzenie i aktualizację dokumentów strategicznych powiatu. Koordynator wykonując swoje zadania korzysta ze wsparcia merytorycznego komórek organizacyjnych Starostwa Powiatowego (Wydziałów) oraz powiatowych jednostek organizacyjnych.

**Monitorowanie wdrożenia Strategii** dokonywane jest w okresie opracowania Raportu o stanie powiatu, gdzie w sposób szczególny opisane zostaną efekty wdrożenia Strategii w danym roku sprawozdawczym. Zgodnie z przepisami ustawy o samorządzie powiatowym, co roku do dnia 31 maja przedstawia radzie powiatu o stanie powiatu. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu powiatu w roku poprzednim, w szczególności realizację

polityk, programów i strategii, uchwał rady powiatu i budżetu obywatelskiego. Rada powiatu rozpatruje raport podczas sesji, na której podejmowana jest uchwała rady powiatu w sprawie udzielenia lub nieudzielenia zarządowi absolutorium. Raport jest w pierwszej kolejności. Nad przedstawionym raportem o stanie powiatu przeprowadza się debatę uwzględniając w szczególności stan wdrożenia Strategii i ewentualne propozycje aktualizacji dokumentu strategicznego.

Uzupełnieniem prowadzonych działań monitoringowych będzie **ewaluacja zewnętrzna**, która wspierać będzie trafność, skuteczność oraz efektywność wdrażania Strategii. Ewaluacja to obiektywna ocena projektu, programu lub polityki na wszystkich jego etapach, tj. planowania, realizacji i mierzenia rezultatów. Powinna ona dostarczyć rzetelnych i przydatnych informacji pozwalając wykorzystać zdobytą w ten sposób wiedzę w procesie decyzyjnym. Często dotyczy ona procesu określenia wartości lub ważności działania, polityki lub programu. Z uwagi na możliwość wykorzystania efektów badania ewaluacyjnego planuje się realizację badania ewaluacyjnego w charakterze badania mid-term, czyli w połowie okresu realizacji Strategii w roku 2025.

## **Rozdział X. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko**

*Niniejszy rozdział opisuje analizę dokonaną przez Powiat w zakresie oceny oddziaływania na środowisko*

Przygotowany przez Starostwo dokument obejmuje przedsięwzięcia dotyczące obszaru powiatu i nie wyznacza ram dla późniejszej realizacji przedsięwzięć mogących znacząco negatywnie oddziaływać na środowisko. Spełnione zostały zatem wszelkie wymagania przewidziane dla dokumentów strategicznych wskazane w przepisach o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Stwierdzić należy, że projekt programu nie spełnia przesłanek określonych w art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, a co za tym idzie nie jest dokumentem wymagającym przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Mając na uwadze powyższe zaplanowano uzgodnienie odstąpienia od konieczności przeprowadzenia OOS z Regionalną Dyрекcją Ochrony Środowiska i Wojewódzką Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną.

## Spis map, schematów, tabel i wykresów

### Spis map

Mapa 1 Położenie powiatu grójeckiego.....	6
Mapa 2 Żyrardowski Obszar Funkcjonalny.....	36
Mapa 3 Szlaki wodne na terenie powiatu grójeckiego .....	39
Mapa 4 Wykaz dróg w powiecie grójeckim.....	41
Mapa 5 Mapa smogu w województwie mazowieckim .....	51
Mapa 6 PSZOK na terenie powiatu grójeckiego .....	55
Mapa 7 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej powiatu grójeckiego.....	61

### Spis schematów

Schemat 1 Dodatkowe działania naprawcze dla strefy aglomeracji warszawskiej .....	52
Schemat 2 Cele strategiczne rozwoju powiatu grójeckiego.....	68

### Spis tabel

Tabela 1 Finanse powiatu grójeckiego w 2021 [w tys. zł.].....	7
Tabela 2 Dochody i wydatki z budżetu powiatu w latach 2020 i 2021 [w tys. zł.].....	8
Tabela 3 Liczba mieszkańców wg grup funkcjonalnych w latach 2017-2021.....	10
Tabela 4 Szkoły i placówki publiczne powiatu grójeckiego – stan na dzień 30.09.2021 r. na podstawie SIO.....	13
Tabela 5 Szkoły i placówki niepubliczne – stan na dzień 30.09.2021 r. na podstawie SIO .....	15
Tabela 6 Wykaz Domów Pomocy Społecznej w powiecie grójeckim.....	18
Tabela 7 Liczba przestępstw odnotowanych w powiecie grójeckim w 2020 r. ....	21
Tabela 8 Wybrane kategorie bezrobotnych w 2021 r.....	29
Tabela 9 Liczba osób bezrobotnych z grupy osób znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy w powiecie grójeckim w latach 2017-2021.....	30
Tabela 10 Oferty pracy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grójcu w 2021 r. ....	30
Tabela 11 Wykaz inwestycji drogowych w 2021 r. w gminach z powiatu grójeckiego.....	42
Tabela 12 Długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej w powiecie grójeckim .....	45
Tabela 13 Długość sieci gazowej na terenie powiatu grójeckiego.....	46
Tabela 14 Polski Indeks jakości powietrza .....	49
Tabela 15 Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM <sub>2,5</sub> ) .....	49
Tabela 16 Ilość azbestu w poszczególnych gminach w powiecie grójeckim .....	53
Tabela 17 Analiza SWOT.....	63
Tabela 18 Cele strategiczne i odpowiadające im cele operacyjne .....	69
Tabela 19 Zgodność Strategii Rozwoju Powiatu Grójeckiego 2030 (SRPG 2030) z założeniami programowymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym .....	70
Tabela 20 Kierunki strategicznej interwencji rozwoju powiatu grójeckiego.....	77

### Spis wykresów

Wykres 1 Podział dochodów według źródeł .....	8
Wykres 2 Dochody własne .....	9
Wykres 3 Wydatki bieżące .....	9

Wykres 4 Liczba mieszkańców w poszczególnych gminach wchodzących w skład powiatu grójeckiego .....	10
Wykres 5 Współczynnik obciążenia demograficznego w powiecie w latach 2017-2021 [%].....	11
Wykres 6 Przyrost naturalny w powiecie grójeckim w latach 2017-2021 .....	11
Wykres 7 Saldo migracji w powiecie grójeckim w latach 2017-2021 .....	12
Wykres 8 Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w latach 2017-2020 .....	16
Wykres 9 Liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w latach 2017-2020 .....	17
Wykres 10 Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku w latach 2017-2020 .....	17
Wykres 11 Liczba porad lekarskich w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w latach 2017-2021 .....	20
Wykres 12 Liczba porad lekarskich w przychodniach w latach 2017-2021.....	20
Wykres 13 Wskaźnik przestępstw na 1000 mieszkańców w powiecie grójeckim na tle województwa i kraju .....	22
Wykres 14 Liczba organizacji społecznych na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 .....	23
Wykres 15 Liczba bezrobotnych w powiecie grójeckim w latach 2017-2021 .....	27
Wykres 16 Stopa bezrobocia w powiecie grójeckim wg gmin .....	28
Wykres 17 Wiek osób bezrobotnych w 2021 r. w powiecie grójeckim .....	29
Wykres 18 Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w latach 2017-2021 .....	32
Wykres 19 Podmioty zarejestrowane i wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności w latach 2017-2021 .....	33
Wykres 20 Liczba miejsc noclegowych w powiecie grójeckim w latach 2017-2021.....	40
Wykres 21 Liczba udzielanych noclegów turystom w powiecie grójeckim w latach 2017-2021 .....	40
Wykres 22 Długość ścieżek dla rowerów w wybranych powiatach w województwie mazowieckim w 2017 r. o 2020 r. [km] .....	45
Wykres 23 Liczba budynków mieszkalnych w wybranych powiatach w województwie mazowieckim w latach 2017 i 2021.....	47
Wykres 24 Średnia cena mieszkania za m2 w Grójcu w ostatnich 12 miesiącach.....	48
Wykres 25 Średnioroczne zanieczyszczenie pyłem PM 2,5 i PM 10 w gminie Grójcu .....	50
Wykres 26 Ilość odpadów zmieszanych i selektywnie zebranych z powiatu grójeckiego w latach 2017-2021 [t].....	54

## Spis zdjęć

Zdjęcie 1 Muzeum im. Kazimierza Pułaskiego w Warce .....	25
Zdjęcie 2 Dożynki organizowane przez powiat grójecki.....	27